Digitaliseret af | Digitised by



Forfatter(e) | Author(s):	Wollstonecraft, Marie.; af M Wollstonecraft ; oversat.
Titel | Title:	Fortællinger for Børn
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kiøbenhavn : J. M. Stadthagen, 1798
Fysiske størrelse | Physical extent:	252 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.



15,- 231 - 8°

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130020834472



BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Fortællinger
for Børn
af
M. Wollstonecraft.

Oversat.

Kiøbenhavn, 1798.
Trykt paa Boghandler J. M. Stadthagens
Forlag, hos Z. Breum.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Indhold.

Fortællinger for Børn efter Wollstoncraft og Salzman ved Kruse.

Side.

Indledning . . 3

Om Dyrenes Behandling. Myren. Bien. Godmodighed. Lærkereden. Æslerne. . 6

— Forskiel imellem Dyr og Mennesker. En Hunds Kjerlighed til sine Unger. Straffet Haardhiertighed. . . 18

— den vanvittige Peters Historie. Manden i Bastillen. . 28

Vrede. Johanne Grimmers Historie. 41

Løgn,

— Løgn, Ærekjerhed, Sandheds-kjerlighed. Nogle faae vigtige Pligter. Frue Slets og Madam Sandru's Historie. 52
Vrede — Daarlighed paadrager os saavel vor egen, som andres Foragt. 61
Dyd er den første Skiønhed — Tulipanen og Rosen — Natter-galen — Stads. Karakteerskil-dringer. 77
Sommeraftenen — Høstfolkene — Den hæslige Kone — Uveiret — Frygt for Døden — Matros-hytten — Den retskafne Jør-gens Historie. 88
Umagdelighedes sørgelige Følger. 105
At nøle er farligt — Det forfaldne Landhuus — Hr. Tidsnoks Hi-storie. 113
Paaklædning — En Karakteerskil-dring — Madame Sandrus's Maade at klæde sig paa — Skjø-deløshed. 130
Opførsel mod Tjenestetyende — Sand Sjele-Adel. 141

Virksomhed. Ledighed er Moder til alle Laster. Middel til at opnaae Lyksalighed. 157

Høstglæder. Det gamle Slot. Harpeslageren. Den grusomme Landjunker. Hovmod. 164

Bøn. Sommernatten. Hengivenhed. 177

Fromhed. Skoleholderindens og hendes Faders Historie. 187

Fromhed. Slutningen af foregaaende Historie. 197

Besøg hos Skoleholderinden i Bondebyen. Grundet og ugrundet Stolthed. 202

Medlidenhed. Lille Grete og hendes Forældres Historie. Matros Enken. 207

Besøg hos Madame Sandrue. Færdighed. Frem for alting Sieleadel. 215

Smerte. Standhaftighed. Ubestemthed. 222

Reise til London. 229

Med-

Medlidenhed. Indkiøb. Boghandlerinden. Sørgelige Følger af opsat Betaling. 222
Armod. Ledighed. Ødselhed og Ædelmodighed. Velgiørenhed. Sparsomhed. 242
Frue Masons sidste Tale til sine Elever. 249

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Fortællinger for Børn.

Af M. Wollstoncraft.

Indledning.

Marie og Karoline havde vel fornemme Forældre, men alligevel vare de i deres Barndom gandske overladte til Tjenestetyendes og andre, ligesaa uvidende, Menneskers Anførsel. Deres Moder døde tidlig fra dem, og Faderen, der følte sig meget besværet af deres Nærværelse i Hu-

set, overleverede dem til et nær beslægtet Fruentimmer, der besad Forstand og Sagtmodighed, og som af Medlidenhed for Børnene paatog sig den vigtige Forretning at opdrage dem.

Skjøndt Marie var allerede fjorten og Karoline tolv Aar, saa vare de dog saare uvidende. Dog deres Uvidenhed alene kunde ikke havt saa meget at betyde: men nu vare de tillige besængte med alle Pøbelens Fordomme. For nu at udrydde disse Fordomme, og at indprente dem gode, i Steden for de onde, Vaner, de saa uforsigtigviis havde paataget sig, lad Frue Mason — saa heed denne nye Plejemoder — dem stedse være om sig, og opmuntrede dem til, ved alle forekommende Lejligheder at spørge hende om alt hvad de enten

ten ikke vidste, eller hvad de ønskede at vide nærmere Beskeed om.

De havde temmelig Næmme; men Marie havde megen Tilbøjelighed til Lattermildhed og Lejerlighed, og Karoline gjorde sig lidt til af sin Skabning. Hun var ogsaa virkelig smuk, men den ubetænksomme Roes, man derfor idelig havde ladet hende høre, forledede hende allerede i denne tidlige Alder, til Hovmod.

Første Kapitel.

Dyrenes Behandling — Myren — Bien — Godmodighed — Lærkeredet — Æselerne.

Neppe var Marie og Karoline blevne lidt fortrolige med deres nye Opholdssted, førend Frue Mason en skjøn Foraarsmorgen foreslog dem endnu før Froekosten at gjøre en lille Spadseretour; hvilket hun formedelst den Fornøielse, som hun vidste at forbinde dermed, ønskede uformærkt at kunne gjøre til en Vane.

Solen havde endnu ikke fuldkommen forjaget Duggen, der hengte spillende paa ethvert Græsstraae, og udfyldte ethvert halv-

halvaabnet Blomst; enhver Gjenstand, alt, hvad man kun kastede Øjet paa, frembød et tillokkende Syn, og den forfriskende Luft opvakte de behageligste Følelser i Frue Masons Sjel. Børnene derimod endsede ikke Naturens Yndigheder, men løbe i fuld Spring efter nogle Insecter, som de fandt Fornøjelse i at fange og dræbe. Længe blev Frue Mason en roelig Tilskuer af deres grueſomme Leeg, og loed, som hun ej lagde Merke dertil. Med eet gik hun afsides fra Gangstien ind i det høje Græs; dette slyngede sig om hendes Skoespender, og da hun vilde gjøre samme løs igjen, bleve hendes Fødder vaade. Dette vidste Børnene, at hun omhyggelig ønskede at undgaae, da hun nylig havde været syg. Tilfældet opvakte derfor deres Opmærksomhed; de holdt strax op at lege, og spurgte hende om Aarsagen til at hun havde forladt Gangstien. Marie kunne neppe bare sig for Latter, da hun fik at vide, hun havde

gjort

gjort det for ej at søndertræde nogle Snegle, der krøb tvers over den smalle Gangstie. De troer dog vel ikke, sagde Marie, at der ligger nogen Magt paa, om man ombringer en Snegl, eller et Par af de stygge Skabninger, som kryber der paa Jorden? Mig ere de forhadte, og jeg vilde vorde dødsens, om een af dem engang kravlede af Klæderne mig op ad Halsen! Frue Mason paatog sig en alvorlig Mine, og sagde: hvem giver Dig Ret til at myrde noget levende Væsen, saa længe Du har intet at frygte af samme? Din Opdragelse mit Barn, sagde hun smilende, er meget forsømt. Lad os kjønt gaae et Stykke med hinanden; giv Agt paa, hvad jeg vil sige Dig, og svar mig saa godt Du kan. Og Du, Karoline! kan og tage Deel i vor Samtale.

At Gud har skabt Verden og alle dens utallige Beboere, og at han derfor kaldes alle Skabningers Fader, det vide J.

Denne

Denne gode og vise Gud gav dem Livet, paa det de skulle vorde lykkelige. Han var det, der dannede disse saa foragtelige Snegle, Orme og Edderkopper. Han gav dem ikke saa til Priis for Ødelæggelsen, men anviiste dem saadanne Opholdssteder, hvor de med ringe Møie kunne finde den tjenligste Næring til deres Ophold. De leve ikke længe. Men Han, der er saavel deres som eders kjerlige Fader, indplantede dem Drivt til at lægge deres Æg paa saadanne Steder, hvor deres Yngel finder klækkelig Næring, indtil det er i Stand til, selv at opsøge sig Føden. — Da nu den alvise og gode Gud har forsørget endog den ringeste Skabning med alt hvad den behøver til sit Ophold; tør Du da vel vove at dræbe en eeneste af disse, fordi den synes Dig at være hæslig?

Marie blev opmærksom, og fulgte strax Frue Mason's Exempel, der tillod en Orm og en Edderkop at krybe paa sin

Haand. See! mit Barn, sagde hun, det er aldeles uskadelige Skabninger; men blive de os for mange, saa fordærve de vore Mark- og Haugevæxter; derfor har Skaberen anviist Fuglene dem til Føde, ligesom vi bruge de større Dyr til vor Næring. Derfor findes der ogsaa altid flere af disse Insekter om Foraaret, end hver anden Aarstid, fordi Fuglene da behøve mere Føde til deres Unger. — Marie troede det nu saa temmeligt: men, sagde hun: Ormene ere dog kun til liden Nytte i Verden. Og dog, svarede Frue Mason, dog sørger Gud ogsaa for dem, og giver dem alt, hvad de behøve til Livets glade Nydelse. Du er mig jo ogsaa ofte til Besvær — jeg er stærkere end Du — og dog slaaer jeg Dig ikke ihjel.

See engang Myrerne hisset henne! De have deres Boelig under hiin lille Tuve; her samle de deres Foder; her finde de Tryghed imod Vinterens Kulde. Ogsaa

Bier,

Bierne have kunstige Boeliger, og samle et stort Forraad af Honning, for at have Næring, naar Blomsterne visne og Sneen dækker Jorden. Denne Forsynlighed er ligesaavel en Guds Gave, som de Færdigheder Du besidder.

Hvad tænker Du Dig vel ved Ordet Godmodighed? Du svarer ikke gjerne. Jeg vil sige Dig det: Godmodighed er, for det første, at Du undgaaer alt, hvad der kan være Andre til Skade; og for det andet, at Du bestræber Dig for at udbrede saa megen Glæde trindt om Dig, som Du formaaer. Er jeg nødt til at udrydde et eller andet Insekt for at betrygge min Hauge mod Ødelæggelse, saa gjør jeg det altid saa lemfældigt og saa hurtigt som jeg kan. Mit Qvæg lader jeg altid give det bedste Foder, og aldrig tilstæder jeg at man martrer det. Denne Omhue rejser sig af tvende Anledninger: jeg ønsker baade at gjøre dem lykkelige, og da jeg naturligviis elsker mine

Medskabninger langt mere end Dyrene, saa ville jeg og saare gjerne forebygge, at de, som jeg endog har den ringeste Indflydelse paa, ikke skulle vænnes til lidt efter lidt at handle gruesomt og tankeløst, indtil de omsider maatte vorde aldeles uskikkede til at nyde det menneskelige Livs højeste Glæde — nemlig den Glæde, i Udøvelsen af det Gode at vorde Gud liig.

Nu begyndte en Lærke sin Sang, og steeg højt i Luften. Børnene fulgte den med Øinene i dens Flugt, og hørte opmærksomme paa dens ukunstlede Melodie. Hvad mon den tænker paa? sagde den Ene til den Anden. Oh, hun tænker vist paa sine Unger, sluttede de strax deraf, at hun svævede stedse over en Byg-Ager, og i det Børnene traadde nærmere til, hørte de Ungerne pibe. Strax efter fløj begge de gamle Lærker ud, for at hente Madding til Ungerne, der vare næsten flyvefærdige. En skarnagtig Dreng, der havde faaet en Bøsse

til

til Laans, skjød efter Lærkerne — De faldt, men i det han vilde tage dem op, blev han Frue Mason vaer, og da han frygtede for at faae en skarp Irettesættelse af hende løb han bort. Hun og Pigebørnene ilede nu derhen, og fandt, at den ene Fugl var ikke sønderlig beskadiget. Men paa den Anden, som var Hannen, var den ene Fod og begge Vinger knuste. Hans Øjne stode stive frem af Hovedet, og vidnede om den heftigste Smerte. — Børnene stode der med bortvendte Ansigter — Seer her, mine Børn, sagde Frue Mason; bemærke I ikke, at han lider endnu meer end I, da I havde Kopperne, og I nød saa omhyggelig Pleje? Tag Hunnen op; jeg vil forbinde hendes Vinge; maaskee hun kan komme sig. Men den arme Han! jeg maa gjøre Ende paa hans Lidelser, hvor meget jeg end afskyer, at dræbe noget levende Væsen. Det var en virkelig Grusomhed, at overlade ham til sin nærværende Tilstand.

Nu at skaane mig selv for en ubehagelig Følelse, tjente kun til at martre det arme Dyr langsom til Døde. En Handling af denne Art, fortjente ikke at kaldes Følsomhed, men Svaghed. I det hun sagde dette, satte hun sin Fod paa Fuglen, og med bortvendt Aasyn knuste dens Hoved.

I det de gik derfra, gjorde Caroline den Bemærkning: at Ungerne jo nu maatte omkomme, naar deres Moder var dem berøvet. Lærken begyndte at flagre, i det Selskabet nærmede sig Redet, og skjøndt det arme Dyr ikke kunde flyve, saa stræbte det dog efter at komme afsted. Pigebørnene bade eensstemmig om Tilladelse, at tage Fugleredet med, at sætte det i et Buur, at bringe Madding til Ungerne, og forsøge om Moderen maaskee kunne hoppe omkring hos dem, og made dem. I Øieblikket vare baade Redet og Hunnen i Marias Tørklæde. Hun gjorde en liden Aabning deri, for at skaffe Fuglene Luft;

Luft; og Karoline kigede hvert Øieblik i Tørklædet, for at erfare, hvorledes den lille Familie befandt sig. Jeg har tilladt Jer at tage disse Fugle hjem — sagde Frue Mason — fordi et ulykkeligt Tilfælde har sadt dem i en hjelpeløs Tilstand; naar ikke det var, skulde de sandelig ikke blive indsperrede.

Neppe varr de komne et lidet Stykke frem paa Vejen, før de mødte en anden Dreng, der bar et Rede med Fugle i Haanden. Paa et Træe i Nærheden bemærkede de de Gamle, som, forglemmende deres naturlige Frygtsomhed, fulgte efter Røverin. Deres ængstelige Toner, gjennemtrængte Børnenes Øren; og nu, for ste gang i dares Liv, rørtes deres Hjerter af Menneskelighedsfølelse. Karoline raabte paa Drengen, tog en Femtenskilling frem af sin Pung, og bød Drengen den for hele Redet, dog under den Betingelse, at han skulde sige hende Stedet, hvor han

havde

havde taget det. Drengen slog til; strax løb Caroline afsted, for at sætte Redet hen igjen, og raabte højt af Glæde: oh hvor vil de Gamle glæde sig, naar de finde deres Unger igjen! Det lille Selskab begav sig nu længere frem paa Vejen, og kom til en stor Eng, hvorfra de hørte et skrydende Y — ah af nogle unge Eseler, som gjorde en græsselig Larm ved Døren af en Hytte. Frue Mason havde med velberaadt Hue ladet de Gamle indsperre, at ikke Føllene skulle patte dem, før en vis Quantitet Melk var malket, til Bedste for nogle Fattige i Naboelauget. Malkningen var nu vel forbi, men den uefstertænksomme Gaardskarl havde dog ikke sluppet Eselinderne ud, og Føllene skreeg desaarsag forgjeves om den Næring Naturen havde bestemt til deres Ophold. Luk dog Stalddøren op, raabte Frue Mason; Eselinderne har nu Melk nok for deres Unger! Det skeede, og Selskabet saae til, hvorledes de pattede.

Nu

Nu vil vi hjem, sagde Frue Mason, og nyde vor Frokost. Giv mig Haanden, mine Børn! I har denne Morgen ført Jer vel op, handlet som fornuftige Mennesker. Seer, hvilken skjøn Morgen det er! Insekter, Fugle, Dyr — Alt glæder sig ved denne herlige Dag. Takker Gud, at han ogsaa forundte Eder dette herlige Syn, at han meddeelte Eder Forstand, der lærer Eder den store Sandhed, at I ved Velgjørenhed maa efterligne ham. Andre Skabninger tænke intet videre end paa deres Opholdelse; men Mennesket har den Forrettighed ved Aandsdannelse og Hjertets Udvidelse at forædle sin Natur. Han føler uegennyttig Kjerlighed; enhver Deel af Skabningen giver Leilighed til Dyds Udøvelse, og Dyden bliver evig Glædens reneste Kilde.

Andet Kapitel.

Om Dyrenes Behandling. — Forskiel imellem dem og Menneskene. — En Hunds Kjerlighed til sine Unger. — Straffet Haardhjertighed.

Efter Frokosten gav Frue Mason Børnene Afbildninger af nogle Dyr; og man kom atter paa Tale om Dyrene og den Grusomhed hvormed nogle Mennesker paa en ubesindig Maade behandle dem. Smaapigerne gave deres Afskye derfore meget ivrigen tilkjende, og bade om Tilladelse, hereefter at maatte fodre Hønsene. Frue Mason bevilgede dem det, dog under den udtrykkelige Betingelse, at det ogsaa maatte skee til rette Tid. Naar I maa vente paa eders Mad, saa lærer I Taalmodighed, og I kan sige hvad I sattes; men disse hjelpelose Skabninger kunne ikke klage sig.

Almu-

Almuesfolk pleje at sige: "det er Synd at mishandle det stakkels stumme Dyr"; og med Rette lægge de et sønderligt Eftertryk paa Ordet stum; thi saaledes maae Dyrene forekomme Enhver, der ikke lægger Mærke til deres Øjekast eller Bevægelser; men Gud, der sørger for alt det som lever, hører og forstaaer Dyrenes Skrig: Karoline forstod det jo ogsaa i Morges, da hun var saa omhyggelig for, at sætte Fugleredet hen paa samme Sted, hvor den ubetænksomme Dreng, uden at bekymre sig om Fuglemoderens ængstelige Toner, havde borttaget det.

Marie faldt hende i Ordet, og spurgte om Insekterne og Dyrene vel vare ringere end Menneskene? Ja, det forstaaer sig, svarede Frue Mason; ligesom vi Mennesker ere ringere end Englene; vi have Grund til at troe det, da disse ophøjede Væsener gjøre sig en Glæde af, at bevise Menneskene Godt. Af en Bog, som

jeg

jeg kun sjelden tillader Eder at læse, fordi I ikke endnu forstaaer den, har I nylig hørt: at Englene i deres Sang ved Forløserens Fødsel: "Ære være Gud i det Høje!" ogsaa ønske: "Fred paa Jorden, og i Menneskет Guds Velbehag". Dette er et tydeligt Bevis paa deres gode Villie mod os Mennesker. Alle gode Budskaber, som Menneskene fordum erholdte, tilskrives Englen; egentlig betyder ogsaa Ordet Engel intet andet, end et Sendebud. Ville vi tækkes Gud, og derpaa beroer vor hele Lykkelighed, saa maae vi stræbe at gjøre Godt. Hvad vi kalde Dyd, kan saaledes forklares: vi bestræbe os for at bringe enhver Drivt til Velgjørenhed i Udøvelse, paa det vi her maae kunne nyde Tilfredshed, og gjøre os duelige til, hisset at vorde Englene lig. Og naar vi her have bragt det til Færdighed i Udøvelsen af menneskelige Dyder, saa kunne vi visselig haabe en desto ædlere Beskæftelse i vor himmelske Fa-

ders

ders Rige. Men imellem Engle og Mennesker finder en meget større Liighed Sted, end imellem Mennesker og Dyr; thi de tvende første synes langt dygtigere til stedse at vorde fuldkomnere.

Fuglene, som I saae i Dag, blive aldrig enten klogere eller dueligere, og deres hele Dueligheð har blot Hensyn paa deres Vedligeholdelse. Det første Reede de bygge, er aldeles saa beskaffent, som det sidste. Og dog maae de paa deres Flugt have seet mange andre, der i det mindste vare meget skjønnere, om ikke begvemmere end deres. Havde de Forstand, saa ville i det mindste een eller anden af dem, vise en forbedret Smag i at bygge sit Reede; men det seer man aldrig. I saae, hvorledes Hønen plukkede sig Fjere af Brystet i det hun lavede sit Reede tilrette. I saae, hvorledes hun pikkede Kornet, kastede det igjen fra Næbbet, og slugte selv ikke et Korn, før Kyllingerne vare mættede. Nu

tog

tog hun dem under sine Vinger, og syntes at vise sig saa glad og lykkelig, i det hun bar Omsorg for deres Sikkerhed. Nærmede sig Nogen, var hun strax rede til, endog med sit Livs Fare, at forsvare dem. Passer nu paa om fjorten Dage: saa skulle I see, at denne samme Høne jager saa de flyvefærdige Kyllinger fra Foderet, og ikke mere erindrer sig sin forrige samme Kjærlighed, der dog visselig syntes at være mere end blot Naturdrivt.

Dyr besidde ingen Tilbøjelighed der grunder sig paa Fornuft, og kunne hverken gjøre Godt eller udøve Dyd. Alle Tilbøjeligheder og Drivter som jeg bemærkede hos dem, ligne vor Hunger og Tørst og slige Drivter, der ikke gandske afhænge af vor Villie, men ere for det meeste uvilkaarlige. De synes at være dem indplantede, blot til deres Arts Vedligeholdelse, og til at de helst holde sig til dem der gjøre dem Godt. Karesserer I dem, og forsyne

dem

dem med Ede, saa holde de sig til Eder, uden at vide hvorfor. Men I bemærke aldrig egentlig Forstand hos dem. Af Fromhed og Venskab, hvis Udøvelse giver Mennesket saa høje Fortrin, have de ikke den ringeste Forestilling. Venskab grunder jeg paa Kundskab og Dyd; disse kan kun Mennesket opnaae; og Fromhed er egentlig intet andet, end Forberedelse til det evige Liv. Thi henvende vi os i Bøn til Gud, og stræbe ikke tillige at efterligne hans Fuldkommenheder, saa fornærme vi ham. Allevegne har han efterladt os Spor til Efterlignelse, paa det vi stedse maae vorde visere og lykkeligere.

Hastigen spurgte Børnene: hvorledes de da skulde forholde sig, for at vise, at de vare mere end Dyrene? Svaret var kortelig saa: vær ømme af Hjertet, og bruger de højere Gaver Gud har givet Eder, ogsaa til at beskjerme Dyrene mod det Onde, som de ikke selv kunne forudsee. Kun mod

Dyre-

Dyrene kan Børn bevise Velgjerning; Menneskene ere deres Foresadte. Da jeg endnu var et Barn — blev Frue Masan ved — var det stedse min behageligste Forretning, at fodre alle Dyrene rundt om vort Huus, og aldrig følde jeg mig lykkeligere, end naar jeg kunde komme nogen af dem til Hjelp. Mit Hjerte, som ligt Voxet modtog hvert Indtryk, vænnedes ved denne Beskæftelse til Menneskelighed; og siden har Forsynet brugt mig som et Redskab til det Gode; — jeg er bleven mine Mennesker til Nytte. Da jeg aldrig modtvilligviis dræbte noget Insikt, aldrig blev urørt ved de stumme Dyrs Klage; saa kan jeg nu give de Hungrige Brød, de Syge Lægedom, de Betrængte Trøst; og endnu mere, jeg kan ved mine Lærdomme danne Eder, der ere bestemte til Evigheden, til omsider at antages blandt Englenes og de fuldkommengjorte gode Menneskers Samfund. Denne Verden fører til en Bedre —

den

den er vor Forberedelses-Skole. Maae vi end her være Lidelser underkastede, saa vorde vi derved ydmygere og visere. Men Dyrene have ikke dette Fortrin, og derfor skulde Menneskene ikke hindre dem i at nyde al den Lykksalighed de ere skikkede til.

En Hund, en Kat, besidder saa stærk Moderkjerlighed, at man ved at fratage dem deres Unger, næsten berøver dem Livet; man har virkelig seet nogle af dem døe af Sorg, ved at berøves alle deres Unger; dog synes de ikke at lægge Mærke til, at man tager de fleeste, naar man kun lader dem beholde nogle tilbage.

En Hund mistede saaledes engang alle sine Hvalpe; man havde druknet dem i en nærliggende Dam. Moderen opsøgte dem, bragte een efter anden tilbage, og lagde dem for sin grusomme Herres Fødder, betragtede dem en Tidlang i stum Angest

med stive Øine, kastede endnu et Blik paa deres Morder, og — døde.

Jeg kjendte et Menneske, hvis Hjerte var saa forhærdet, at han fandt Fornøjelse i at pine ethvert Dyr han havde ringeste Magt over. Jeg saae, at han lod tvende Grise glide ned af Taget, for at forsøge, om de derved kunde slaaes ihjel. — Døde de da? raabte Karoline. — Det forstaaer sig mit Barn, og vel var det, at de døde strax; han havde ellers vist pinet dem paa en anden Maade. Da dette Menneske blev Fader, forsømte han sine Børns Opdragelse, gav dem aldrig noget godt Exempel, og ved at plage dem lærte han dem selv at vorde grusomme. Følgen deraf var at de, da han blev gammel og svag, slet ikke bekymrede dem om ham. Han endte omsider sit Liv i en Park.

Gaae nu hen mine Børn, giver Fuglene og Hønsene Æde, og bind et Par af

de

de unge Træer op, som ere gaaede løse fra Stokkene. Bliver det godt Vejr, naar vi have spiist, saa gaaer vi i Skoven, og jeg vil der vise Jer Hulen i Kalkbjerget, hvor engang den vanvittige Peder og hans Hund boede.

Tredie Kapitel.

Omgang med Dyrene. — Den vanvittiges Peders Historie. Manden i Bastillen.

Efter Maaltidet begav man sig paa Vejen. Børnene hoppede glade hen over Engen. Men langsom gik de nu i Skyggen af Kalkbjerget. Her blev Vejen noget ujevn, og snart bleve de et Sted vaer, hvorfra en Bæk sprudlede frem. Store Steene laae den i Vejen, men den styrtede hen over dem, og Vandfaldets susende Lyd afbrød behageligen denne eensomme Egns Stilhed. Den nærliggende Skov skjulte snart Bækken for deres Øjne. Men nu saae de Kalkbierget i Nærheden, og i Midten en Dal, gandske tilgroet med Vedbende. Her viiste Frue Mason Børnene en liden Hule. Børn, sagde hun, om denne Hule har jeg meget at fortælle Jer: Sæt-

Sætter Jer der paa Træestubben og hører nøje til! Det vil visselig ikke fortryde Jer!

I denne Hule — begyndte Frue Mason — boede engang en fattig Mand, hvis hele Liv var kummerligt. Alle kaldte ham den vanvittige Peder. I hans Ungdom var han en arbejdsom flittig Knøs. Han giftede sig med en af min Faders Malkepiger. Det var en flink Pige, og hun fik ogsaa ved Peder en brav Mand. Et Par Aar gik det dem ret godt. De arbejdede flittigt, og fortjente følgelig deres daglige Brød. Endelig mærkede Peder, at der vilde falde en temmelig Slump Børn i hans Lod. Hm! tænkte han, naar disse Børn komme, saa behøver Du ogsaa mere Føde end nu. Og hvor tager Du det fra, min gode Peder? — Han besindede sig; fik en lille Sum Penge at laane, lagde sine faae Sparepenge dertil, og fæstede sig en lille Gaard. Jeg var den Tid endnu et Barn.

Ti eller tolv Aar derefter, hørte jeg tale om et vanvittigt Menneske. Han morede sig med at samle en stor Mængde Stene her ved Ærebredden, og at stable dem oven paa hinanden, men gjorde aldrig noget Menneske ondt. Naar han nu saaledes vadede omkring i Vandet, for at samle Stene, saa havde han altid en stor Fæhund hos sig. "Kom min Nanna! Kom til mig lille Nanna!" sagde han ofte til Hunden. Og saa mumlede han imellem: "Du vil vist ikke forlade mig! Vi vil drage hen til Uglerne der i Vedbendekrattet." — Der var paa den Tid en stor Mængde Ugler her. — Lidt efter lidt, bar han alle sine Stene herhen for Mundingen af denne Hule, og lod kun et lille Hul være aabent, som han med Nød og neppe kunde krybe igjennem. I lang Tid vidste man ikke hvem han var. Endelig kjendte nogle Gamle den stakkels Peder igjen. Nu efterforskede jeg omhyggelig,

hvor-

hvorledes han var kommen i denne elendige Tilstand. Hvad jeg erfoer af troværdige Personer, var kortelig dette:

Nogle af hans Børn vare meget tidlig døde. To Aar før han kom tilbage til sit Fødested, fristede han eet Vanhæld efter det andet. Han arbejdede af alle Kræfter, gjorde alt hvad der stod i hans Magt; men alt dette hjalp ham intet. Armoden kom ham Dag efter Dag nærmere paa Halsen. Nedtrykt ved al denne Modgang havde han i lang Tid ikke kundet betale sin Forpagtnings-Afgift. Men Godsejeren saae at han havde en ærlig Mand for sig, der ivrig stræbte, for at ernære sin Familie; og derfor trængte han ikke paa ham med Betalingen. Men ulykkeligviis døde denne Godsejer, og den ulykkelige Peders Kone laae just da i Barselseng efter sit sidste Barn. Nu kom Arvingen til Godset, jog den arme Peder fra Gaarden, og tog alt hvad han ejede og havde. Men

det blev ikke derved. Den Mand som havde forstrakt Peder Penge til sine Afgivter, troede sig bedraget, og blev forbittret derover Han lod Peder sætte i Fængsel, og den ulykkelige Mand var ikke i Stand til at efterlade sin Kone det allermindste til hendes og Børnenes Ophold. Børnene skreeg af Sult. Det jamrede Moderen. Hun vilde stræbe at redde dem, og vovede sig derfor, saa svag hun end var, fra Sengen, og forkølede sig. Mangel af nødtørftig Næring og Pleie paadrog hende en Forraadnelsesfeber. Hun smittede dermed tvende af sine Børn, og døde. Strax efter hende, døde ogsaa de syge Børn. Nu var der endnu kun tvende i Live, nemlig Johanne og Nanne. Disse løb til Faderen i Fængselet, og tog deres store Fæhund med, som de hidindtil havde deelt deres kummerlige Brødbid med.

Om Dagen gik Børnene ud for at tigge, og Natten tilbragte de hos deres ulyk-

ulykkelige Fader. Før, og saa længe de endnu vare paa Landet, blomstrede de som Roser, men nu, i al den Armod og Ureenlighed der plagede dem, saae de ud som Dødninger. Endelig bleve de angrebne af en smitsom Feber, og — Døden gjorde Ende paa deres Lidelser!

Deres arme Fader, som nu havde mistet sin Kone og alle sine Børn, laae nu her med uudsigelig Qval nedbøiet over sine Børns Liig. To til tre Timer forblev han i en og samme Stilling, og betragtede med stive Øjne sine Yndlingers afsjælede Legemer. Græde kunde han ikke, intet Suk kunde trænge frem af hans beklemte Bryst. Hunden slikkede hans Hænder, som om den vilde trøste ham. Længe syntes Peder at være følesløs ved Hundens Kjærtegn. Men i det han endeligen bemærkede dem, sagde han med klagende

Stem-

Stemme: Du vil dog vist ikke forlade mig! — Nu brast han ud i lydelig Latter — Man bragte de døde Legemer bort. Men hans Forstand var ham berøvet, og ofte var han nær ved at falde i Raserie. Endelig blev hans Sind roligere. Han gik saa stille hen, indskrænket i sig selv, og tilføjede ingen noget Ondt. Nu tog man ikke mere saa vare paa ham som før. Han nyttede Leiligheden, undløb, og begav sig, med sin troe Hund, til sit Fødested. Da jeg erfarede det — vedblev Fru Mason i sin Fortælling — besluttede jeg strax at sørge for, at ingen skulde forurolige ham i sin lille Bolig. Jeg sendte ham Adskilligt til hans Bequemmelighed. Men han modtog intet andet end et uldent Teppe, som han dog meget sjelden selv brugte, men lod altid Hunden ligge paa. Jeg giorde mig megen Umage for, igien at vænne ham til ordentlig Føde. Men alt

hvad

hvad jeg sendte ham, gav han Hunden; og selv nærede han sig med Slaaen, Blaabær, og hvad han ellers kunde faae fat paa. Jeg talede ofte med ham, han gik ogsaa undertiden hjem med mig, og om Vinteren kom han af sig selv, og hentede sig et Stykke Brød. Til Taknemmelighed bragte han mig Vandkarse og Vild-Thimian som han plukkede paa Vejen. Jeg sagde jer før, at hans Hund var en Fæhund. Derfor havde den ogsaa den Nykke, at den løb efter alle Heste, og forfulgde dem bjæffende. Nu reed engang en ung Herre her forbi, i det Peder plukkede Karse. Hunden gjorde som den plejede; Hesten blev skye, og havde næsten kastet Ryttern af. Den unge Herre blev vred, greb Pistolen, skiød Hunden for Panden, og reed sin Vej. Gud! hvor blev den arme Peder til Mode! Han løb strax hen til sin Hund, og kyssede den, uden at mærke, at

den

den allerede var død. Men da han endelig saae, at den hverken rørde eller reiste sig, baer han den ned til Dammen. Her vadskede han Blodet af Saaret, baer den hjem, og lagde den paa sit Teppe.

Jeg havde i et Par Dage ikke seet ham, som ellers, at snige sig om paa Høiene her i Nærheden. Det kom mig fremmed for. Jeg lod see efter ham. Man fandt ham siddende ved sin døde Hund, ubevægelig og stum. Ingen Bøn formaaede at overtale ham til at forlade det døde Legem, eller tage nogen Næring til sig. Da jeg hørte det, begav jeg mig selv paa Vejen. Han havde altid havt megen Fortrolighed til mig; derfor troede jeg, at han dog for at fornøje mig, vilde nyde noget. Men da jeg kom til ham, saae jeg desværre, at han allerede havde Døden paa Læberne. Hans Øjekast var endnu meget mørkt, dog saae jeg intet Vildt deri.

Jeg

Jeg bad ham meget, at han dog vilde nyde Noget. Men isteden for at svare mig, eller at vende sig bort fra mig, brast han i Graad. Endnu aldrig havde jeg seet ham fælde Taarer. Hulkende sagde han omsider: Ak, lad mig være! — Mener da alle Mennesker det saa godt med mig, som De? — Man vil ombringe mig. — Min Kone saae jeg ikke at døe — Nej! — Man sleed mig bort fra hendes Seng. — Men Hanne og Manne saae jeg døe. — Og hvem tog da Deel i min Smerte? — Ingen, uden min troe Hund. — Ved disse Ord saae han hen til den døde Hund. — Jeg græd hjertelig med ham. — Nu havde han maaskee taget nogen Næring til sig. Men Naturen var udmattet. Han — døde.

Og derhenne var hans Hule? spurgte Marie. — Børnene løb derhen — Stak-

kels

kels Peder! — Har man vel nogensinde hørt noget gruesommere? — O ja! desværre! svarede Frue Mason. Da vi nu desuden gaae hjem, vil jeg undervejs fortælle Jer et Exempel paa en langt større Umenneskelighed.

Jeg fortalte jer, mine Børn, at man havde kastet den stakkels Peder i et Fængsel. For faae Aar siden havde man et græseligt et i Frankerige, som heed Bastillen. De Ulykkelige som bleve indspærrede der, levede udelukte fra den heele Skabning; de nød aldrig den Fornøjelse, at see Mennesker eller Dyr; selv Læsning var dem bersvet. Kort, de tilbragte deres Tid, i den meest trøstløse Ensomhed. — Derfor vidste mange, af bare Kjedsomhed, slet ikke hvad de skulde foretage sig. Nogle malede derfor alleslags Figurer paa Væggene, og andre plejede, ligesom Børn at lege med Halmstraaene. Een af disse Elendige var en-

gang

gang saa lykkelig at finde en Edderkop. I kan ikke forestille jer, hvor det fornøjede ham! Han plejede den to til tre Aar, og det lille Dyr blev endelig tamt. Naar han pikkede med Fingeren paa Haanden kom det og legede med ham. Dette fik Fangefogden af en Hændelse at see. Strax mældte han det til sine Foresatte, som befalede ham at dræbe Insectet. Forgiæves bad den stakkels Mand om Skaansel for sin Edderkop! — Det fæle Kryb, som vor Marie slet ikke kan udstaae, maae dog have været ham en stor Trøst! ikke sandt? Nu videre! Fangefogden fulgte den grusomme Befaling, og traadte det lille Dyr ihjel. Da det knirkede under hans Fødder, var det den Fangne som om man stak ham en Kniv igiennem Hjertet. Saa ondt havde hans mangeaarige Indspærelse ikke gjort ham. Engstelig saae han sig rundt omkring i sin skumle Boelig! Den blege Lysning, som stjal sig igjennem de tætte

Jern-

Jernstænger i hans lille Vindue tjente ham kun til den sørgelige Overbeviisning om, at han nu var saa gandske allene der, hvor foruden ham intet meere aandede.

Fier-

Fierde Kapitel.

Vrede. Johanne Grimmers Historie.

Faae Dage efter denne Samtale, hørte Frue Mason en forfærdelig Allarm i Dagligstuen, som om alting blev kastet overende derinde. Hun hastede til Døren og saae med inderlig Misfornøjelse at Børnene skjændtes og sloges. — Een af Fugleungerne, som de for kort siden havde baaret hjem, laae død paa Gulvet. — Hun har giort det! raabte Marie. — Det er ikke sandt Frue Mason, Marie har gjort det! — Nej Caroline! — Nej Frue Mason, det var ikke mig. — Jo vist var det, Marie! Saaledes raabte de uartige Børn i eet væk. — Stille! Stille! sagde Frue Mason med sin sædvanlige Sindighed, jeg har allerede nok, nu vil jeg slet ikke vide meere. — Men nu overdrog hun en stakkels Forældreløs Pige,

som

som hun havde taget til sig, Omsorgen for Redet, hvori de andre Fugle endnu levede.

Aarsagen til denne Trætte kom strax for Dagen: Børnene havde skjændtes om, hvo der havde meest Ret til at føre Fuglene. Marie paastod, det tilkom hende som den Ældste, og Caroline troede at Retten var paa hendes Side, siden hun havde baaret Redet hjem! Imidlertid rev de Buret imellem sig, heele Værelset rundt, saa at Fugleungen var falden ud, og traadt ihjel, længe førend de mærkede det. Da de vare komne en Smule til sig selv igjen, saae Frue Mason paa dem med et medlidende Blik. Jeg mærker nok, sagde hun, at I skamme jer over jeres Opførsel og frygte for Straf; men jeg vil ingen haarde Bebreidelser gjøre jer, hvormeget I end fortjene det! Det gior mig virkelig ondt for jer, Børn! I har fornedret jer langt under de Dyr, som

græsse

græsse derude paa vor Fælled. Jeres Forstand tjener blot til, at jeres ufornuftige Opførsel falder meere i Øjnene, og at I, saa meget mindre kan undskylde den. Vrede er en stygg fornedrende Last. — Den forjager al Medlidenhed fra vort Hjerte, og driver enhver Dyd ud deraf. At sejre over andre er let, men at overvinde sig selv er ædelt. Hvis du havde fejet din Søster, Marie! saa vilde du derved have viist at du ikke blot var ældre, men ogsaa fornuftigere end hun. — Og du havde beholdt din Forretning, Caroline, hvis du en Tidlang havde givet Slip derpaa. —

Det vidner altid om et ædelt Hjerte, naar man taaler ubehagelige Tilfælde, uden at klage, og smaae Fornærmelser uden at klamres. Siælen bør spare sin Kraft til vigtigere Formaal, for da at kunne handle med desstørre Vægt; den modsatte Tænke- og Handlemaade, forstyrrer aldeles den huuslige Fred, og ned-

bry-

bryder lidt efter lidt det, som Skjæbnens tungeste Slag ikke med Vold kunde knuse.

Dog, jeg vil fortælle jer en Tildragelse, som I vil erindre langt bedre, end alt hvad jeg ellers kunde sige jer herom.

Johanne Grimmer var sine Forældres eeneste Barn. Hendes ømme, men tillige svage Moder, vilde slet ikke tillade at man imodsagde hendes lille Hanne. — Rigtignok fattedes Barnet ikke en vis Hjertets Blidhed; men hun var saa vant til at føjes i sin Egensindighed, at hun fuldt og fast troede, at Verden blot var skabt for hendes Skyld. Naar andre Børn havde et Stykke Legetøj, som hendes misdannede Fantasie fik Lyst til, begjærede hun det strax med et højt Skrig. — Forgjæves gav man hende et af samme Slags; fik hun ikke det selvsamme som hun begjærede, var hendes Arrighed uden Grændser. — Naar hun faldt, maatte Barnepigen slaae Gulvet

som

som om det havde været Aarsag til hendes Fald. — Derved fik Barnet, alt som hun blev større, den Vane at kaste Stole, Borde, og alt hvad der kom hende i Vejen, overende i Arrighed. Jeg var engang selv Vidne til at hun kastede sit Hovedtøj i Ilden, fordi en anden lille Pige af hendes Familie havde et hun bedre kunde lide.

Da Pigen bestandig var i Lidenskab, blev hendes Sundhed naturligviis svækket; desuden vilde hun aldrig bruge noget af de Næringsmidler, som ere Børn, der endnu ikke har havt Kopper eller som plages af Orm, saa tienlige, og befordre Vext, Styrke og Skjønhed. Istedet for at være sin, vel smme, men uforstandige Moders Trøst og Glæde, foraarsagede hun hende ved saadanne Nykker uudsigelig Kummer. Ingen af Tjenestefolkene kunde lide hende; hun elskede inter i den heele Verden uden sig selv, følgelig opvakte hun heller ingen Gjenkjerlighed. Selv Medlidenhed, som

dog

dog godlidende Folk i Almindelighed føle, var hos hende forbunden med en vis Foragt.

En Dag modtog hendes Moder et Besøg af en Dame, som havde en smuk lille Hund med sig, hvorover Hanne fornøjede sig grumme meget. Damen vilde ikke gjerne miste den, men forærede hende den dog, for hendes Moders Skyld. — Hanne omgikkedes den i nogle Dage ret venlig, og syntes virkelig at føle en Slags Velvillie for den; men til al Ulykke snappede den engang en lille Kage fra hende, og endskjøndt hun strax kunde faae overtyve saadanne Kager igjen, blev hun dog yderlig opbragt. Hun kastede en Stoel efter det stakkels Dyr, som ovenikjøbet gik med Hvalpe. — Den styrtede omkuld — Det gjør mig saa ondt, at jeg næsten ikke kan fortælle meere. — Den fik saa stærkt et Slag, at alle dens Unger døde deraf,

og

og det stakkels Kræe maatte i heele tyve Dage udstaae de ulideligste Smerter. —

Nu blev Hanne vred paa sig selv. — Længe bar hun det lidende lille Dyr paa sit Skjød, og hvert Blik, det kastede paa hende, var en Dolk i hendes Hjerte. — Hundens Død satte hende i en meget sørgelig Sindsforfatning, men alligevel gjorde hun sig slet ingen Umage for at bestride sin slemme Lidenskab. — Alle Livets Glæder vare tabte for hende. Hun havde ingen Aarsag til at klage over noget Uheld, og dog var hun altid ulykkelig, og slet tilmode. —

Havde Hanne faaet i Sinde, at fornøje sig ude, og Vejret ikke blev godt, tilbragte hun den hele Dag med unyttige Klager, eller lod enhver som hun havde det mindste at byde over, undgjelde sit onde Lune. Men om ogsaa hendes Forsæt lykkedes, kunde hun dog aldrig nyde

den

den bestemte Fornøjelse. Bestandig var der noget i Vejen. Enten løb Hestene for hurtigt, eller de gik for langsomt; enten smagte Maaltidet hende ikke, eller nogen af Selskabet understod sig at sige hende imod.

I hendes Barndom var hun meget smuk, men snart vanskabte Vreden hendes regelmæssige Ansigtstræk, og funklede frygtelig ihendes truende Øjne. — Men om hun endogsaa i nogle Minuter saae venlig ud, saa lignede hun dog bestandig en Samling af brændbare Materier, som ved den mindste Gnist kan sættes i Lyslue. — Derfor flyede ogsaa alle fredeligsindede Folk hendes Selskab. Fuldbragte hun engang imellem en god menneskekjerlig Handling, gjorde dog hendes latterlige Vrede hende snart til en utaalelig Byrde, hvis den ellers endnu lod hende nogen Værd tilovers. —

Endelig knuste hun ganske sin Moders Hjerte, og fremskyndede hendes Død

ved

ved sin pligtstridige Opførsel, og utallige andre Forseelser, som eene og allene skyldte hendes hæftige grændseløse Hidsighed sin Oprindelse. —

Hendes Moders Død gik hende nær til Hjertet og bersvede hende alle sine Venner. Nu sukkede hun tit: O! Du gode kiære Moder, var Du kun endnu i Live! Hvor gjerne vilde jeg da ikke holde op at plage Dig! heele Verden vilde jeg give til, at jeg i det mindste kunde sige Dig, hvor hjertelig jeg fortryder min Opførsel! Endnu døende jamrede Du over min Utaknemmelighed, og ønskede Du havde givet mig Givt at drikke i Stedet for Modersmelken! O! jeg skal aldrig — aldrig see Dig igjen!

Saadanne Tanker, og hendes vredagtige Sindelag nedbrød efterhaanden hendes svagelige Sundhed ganske og aldeles. Hun havde aldrig tænkt paa, at forberede sin Sjæl ved gode Handlinger til et til-

kommende Liv. — Endnu mindre havde hun beskjæftiget sig med det trøstelige Haab, som alleene er i Stand til at betage Døden sine Skrækkebilleder, og forsøde vor sidste Slummer. — Hendes Død var gyselig! — Hun fremskyndede den, ved at ærgre sig over Lægen, fordi han ikke kunde skaffe hende sin Sundhed igjen. — Paa hendes livløse Ansigt saaes endnu tydelig Vredens skrækkelige Virkninger; Ingen af Arvingerne til hendes store Formue beklagede hende; man ledsagede hende til Graven uden at fælde en eeneste Taare! Inden kort Tid var hun forglemt, ogsaa jeg skulde heller ikke have fornyet hendes Minde, om jeg ikke havde vidst at hendes Fejl kunde tjene Jer til Advarsel.

Femte Capitel.

Løgn. — Ærekiærhed. — Sandhedskjærlighed. — Nogle faae vigtige Pligter. — Frue von Slets og Madam Sandru's Historie. —

Børnene kappedes nu om at sætte sig fast i Frue Masons Yndest; ved en blid Opførsel vilde de vise hende, at de skammede sig over den Fejl de havde begaaet. — Det var en af Frue Masons vigtigste Opdragelses Regler, vel at behandle Børnene høfligt, naar de havde fornærmet hende, det er været uartige, men aldrig at lade dem mærke sin Velvillie mod dem, især da deres største Fornøjelse bestod i at nyde den. I Gaar, sagde Frue Mason, har jeg kun erindret Jer om een Fejl, endskjønt jeg strax lagde Merke til to hos Jer. I kan let gjette at jeg meener den Løgn, som I

paa begge Sider vilde indbilde mig. — Naa, Børn see smukt paa mig! Jeg seer overmaade gjerne at I blive røde; med sand Glæde seer jeg Skammen tegnet paa jeres Ansigter; Det overbeviser mig om, at I endnu ikke ere vante til at lyve. — Det skulde virkelig gjøre mig ondt for jer mine Børn, hvis denne Last engang slog Rødder i jer Siel. Naar jeg taler med jer om Usandhed, saa forstaaer jeg tillige derunder, alt hvad der kan henføres dertil; alt det som gaaer ud paa Bedragerie, enten det saa bestaaer i udtrykkelige Ord eller ikke. Enhver Tone, enhver Bevægelse med Haanden eller Hovedet, som sigter til at indbilde andre noget, som de egentlig ikke skulde troe, er Løgn, og ovenikiøbet meget foragtelig Løgn, ja jeg vil langt hellere tilgive et Menneske, som siger mig en ligefrem Løgn, i et Øieblik hvori Angest maaskee har faaet Overmagt over hans Siel, og kommer ham til at glemme Guds Nærværelse;

værelse; Thi troe mig mine Børn! at I paa en vis Maade spotte Gud, naar I sige en Usandhed.

Hvorledes det? spurgte Marie.

I maae tilstaae mig, svarte Frue Mason, at Løgneren altid siger noget, som ikke er sandt, og det gior han fordi han troer, at ingen veed det Modsatte, men burde han ikke ved en Smule Eftertanke erindre sig, at Gud, Hiertekienderen, veed hans hemmeligste Tanker? at intet, slet intet bliver skiult for ham?

I skamme jer for mig, mine Børn! naar jeg overbevise jer om, at I har sagt mig en Usandhed, og alligevel tænke I ikke paa ham, som gav jer Livet og ethvert Gode; — Og hvad er vel jeres Hensigt dermed? I vil undgaae jeres Samvittigheds Bebreidelser, I vil spare jer for Selvskam, eller hvad der endnu er langt værre, I søge derved at faae et ubetydeligt

Ønske opfyldt, som maaskee kun fornøier jer i nogle Minuter. —

I denne Anledning falder der mig endnu noget ind. — Kan I ikke erindre, at den Herre som besøgte mig i Morges, nævnte adskillige Gange det Ord Følelse af Ære? I veed nok ikke, hvad det vil sige? mine Børn, — jeg vil forklare jer det. — Følelse af Ære eller Ærekierhed er den Agtelse som et Menneske skylder sig selv. — Den bestaaer deri, at man behandler andre saaledes, som man ønsker at blive behandlet af dem igien. — Grundvolden til denne Ærekierhed, er Sandhedskierlighed. —

Naar jeg veed, at et Menneske er troeværdig; det er, naar jeg er overbeviist om, at han aldrig viger fra Sandheden: saa forlader jeg mig ganske paa ham. Jeg veed med Vished, at saadant et Menneske har Mod, siden jeg er overbeviist om at han heller vil underkaste sig enhver Ulei-

lig-

hed,

hed, end gisre sig i sine egne Øine foragtelig ved en Løgn. — I behøve ikke at pønse paa stirlige Ord, naar I kun har handlet ret. — Bliv kun ved det faste Forsæt, at sige Sandheden ved enhver Leilighed, og Udtrykkene vil aldrig slaae jer Feil! Har I engang vænnet jer til gode Handlinger, vil I sikkert aldrig mangle Venner. Selv de, som maaskee af andre Aarsager ikke ere ganske tilfreds med jer, vil i det mindste ikke nægte jeres gode Grundsætninger sin Agtelse.

Selv Venskab, mine Børn, kan aldeles ikke have Sted uden Sandhedskierlighed. — Den vedligeholder Sielens Reenhed, og er en Drivefieder til alle vore Pligters Opfyldelse. —

Blot, ved nøiagtig at følge Sandhedens Forskrifter, holder jeg jer og mine Tieneftefolk i Orden. — Hvis jeg ikke uafladelig stræbte, at vedligeholde mit Sinds Munterhed og mit Hiertes Reen-

hed,

hed, vilde jeg ikke være i Stand til, at bede til alle Godes Fader, al Sandheds Kilde.

Med Sandhedskierlighed er endnu en anden Dyd meget nær beslægtet. — Jeg giør mig daglig Umage for at give jer Exempler derpaa. I skal aldrig see, at jeg ved tomme Complimenter søger at opnaae en flygtig Fornøielse. Min Mund siger aldrig noget, som mit Hierte er uvidende om. — Naar jeg fortæller jer en sand Tildragelse, skal i aldrig merke at jeg forskiønner nogen Omstændighed deri, for derved at giøre min Fortælling mere underholdende. Jeg holder det just ikke for straſværdigt, men det bidrager dog umærkelig til at svække vor Agtelse for Sandheden. Derfor er jeg bestandig paa min Post imod enhver opstigende Gnist af Forfængelighed, for at jeg ikke skal tabe min Siels fortrinligste Styrke og Prydelse, og lig det vaklende Siv drives hid og did

af

af enhver Vind. Gior som jeg, kiere Børn! opfyld bestandig, endog den allermindste Pligt. De større Pligter blive rigtig nok altid Hovedsagen; men Ting, som synes smaae kan ogsaa tit forlede os til at feile. — Derfor er det aldeles nødvendigt at betroe vor Fornuft og Samvittighed Opsigten over alle vore Handlinger, for at vor Siel ikke skal tabe sin Selvstændighed. — Der gives Folk, der tilbyder sin Tieneste til alle og lover alting, men de glemme deres Løfte igien, saasnart det koster dem den mindste Opofrelse. Disse Mennesker betænke ikke, at man ikke bør nyde nogen Fornøielse, førend man uden Undtagelse har opfyldt alle, selv de ubetydeligste Pligter. — Enhver Skiødesløshed af denne Slags forbittrer eens Glæde. — Troe mig, mine kiære Børn, intet i Verden kan, naar det ikke er uskyldigt, skiænke en varig og ublandet Fornøielse.

I smile, mine Børn? Jeg skal vel igien fortælle jer en lille Historie? Desværre falder der mig nu slet ingen ind; men jeg vil skildre jer to Fruentimmers Karakteer, som jeg kiender. — kan I vel giætte hvad det ere for Fruentimmere? — nu saa hør da!

Et vist Fruentimmer, som jeg vil kalde Frue von Slet, giorde mig engang et Morgenbesøg, en prægtigere Vogn og smukkere Heste har I neppe seet! det var ordentlig som om de dandsede langs hen ad Gaden, og vare stolte af deres Seeletøi. Den naadige Frues Tienere bare et herligt Liberie. Hendes egen Pynt passede sig fuldkommen til den glimrende Equipage. — men hendes Huus, Børn! det skulde I see! det er endnu langt prægtigere end Vognen, med høie rummelige Værelser, betrukne med Silke, og prydet med de smukkeste Malerier og Speile. Hendes Have er overordentlig stor, I kunde løbe

jer

ser træt deri, og dog ikke faae alting at see. — Hvad der er for en Mængde sieldne Træer og Vexter! og nu oven i kiøbet de herlige Lysthuse og hedenske Templer! saadan noget træffer man ikke paa mange Miile der omkring. Alligevel, kiære Børn, er alt dette kun Pragt, og har ingen Værd.

Men denne Frue von Slet, har en meget foragtelig Siel! Hun elskede aldrig Sandhed, fik en stor Deel af sin Formue ved Bedragerie, og det forbittrer hende nu alle hendes Glæder. — Hun eier et prægtigt Huus, bærer de herligste Klæder, og nyder dog ingen sand Fornøielse. — Dag og Nat ængstes hun af Kummer og Mistanke. — Derfor har hun ogsaa saa mange Rynker i Ansigtet, og af hendes Skiønhed er nu slet intet Spor tilbage; Vel maler hun sig med rød og hvid Sminke, men det seer aldeles ækelt ud. — Og havde hun enda Aarsag til at qvæle sig saaledes

ledes! men heele hendes Mistanke kommer af, at hun bestandig slutter fra sig selv til andre, og aldrig beskiæftiger sig med noget fornuftigt. — Bestandig nærer hun den Tanke hos sig, at enhver, som hun omgaaes med søger at bedrage hende. — Naar hun kommer fra et Selskab, saa forestiller hun sig kun alt det Onde, som muelig kunde blive sagt om hende. — Saaledes vilde hun sikkert ikke tænke, hvis hun ikke selv havde den slemme Vane, at snakke om andre. — Hiemme sniger hun sig omkring overalt og lurer ved alle Dørre; thi siden hun ikke lider paa en eeneste af sine Tienestefolk, haaber hun derved at opdage deres Skielmstykker. — Altsaa lever hun, som I let kan forestille jer, i en bestandig Angest. Hendes Søvn er usund og Maden smager hende ikke. Hun spadserer vel undertiden i sin smukke Hauge, men hun merker ikke sine Blomsters yndige Duft, eller Fuglenes skiønne Chor. —

Frue

Frue von Slet har ingen Følelse for denne sande uskyldige Glæde, som opmuntrer os til at elske Gud og alle af ham skabte Væsener. Saadanne Glæder kan umuelig trænge til det Menneskes Hierte, som fornøier sig over en hæslig ondskabsfuld Fortælning.

Frue von Slet kan ikke engang bede til Gud, mine Børn! og veed I hvorfor? Hun lyver; og Løgneren er en Afskye for vor kiære himmelske Fader.

I enhver Henseende er Frue von Slet en meget ulykkelig Kone. Hendes Mand agter hende ikke, thi han tog hende kun for at betale sin Gield med hendes Penge. Hendes Søn, hendes eneste Barn, er hende ulydig. De Fattige har ingen Grund til at ønske hende godt. Hun bidrager ikke det mindste til noget menneskeligt Væsens Lykkalighed. For Tidsfordriv, og for at dysse sin Samvittighed i Søvn, kiører hun daglig fra et Huus til et andet.

Der

Der samler og udspreder hun ondskabsfulde Beryngter, for derved at gjøre andre just ligesaa foragtelige som hun selv er. Selv de, som har mest Liighed med hende, gaae af Veien for hende. Alt det Gode som er faldet i hendes Lod bliver forgiftet ved Laster, og indbringer hende hverken Glæde eller Taknemmelighed. Saaledes lever hun ganske forladt i Verden. —

Nu længes I vel ogsaa efter at vide hvorledes hun fik alle disse slemme Vaner, og hvordan hun ved Sandhedens Opofrelse forsøgede sin Formue? — Siden skal jeg forklare det for jer, men først vil jeg fortælle jer lit om vor Præstekone, Madame Sandrue. Hun boer, som I veed, der henne i det lille hvide Huus tæt ved Kirken. Rigtig nok er det lille, men det skionne Kaprifolium og Jasminløv, som er snoet omkring Vinduerne giver det et nydeligt Udseende. Den gode Kone har en meget yndig Stemme; alle hendes Lader ere

ukunst-

ukunstlede; hendes Skabning er ædel, og hendes simple Dragt forhøier dens Skiønhed. —

Undertiden besøger hun mig, og hvergang har jeg min Fornøielse af at see, hvorledes hendes Børn hænge ved hende. Sommetider naar de kiære smaae Skabninger blive bange, og skiule sig bag deres Moders Skiørt, falder mig bestandig Hønen ind, som forsamler sine smaae Kyllinger under sine Vinger. — Alle de tamme Huusdyr leege gierne med hendes Børn; de veed ret got, at de har ikke noget at frygte for, thi Madam Sandrue tillader aldeles ikke, at de giør dem Fortred. — Af sin lille Formue giver hun mangen forfrossen Fattig at spise og drikke, derfor møder altid en Hær af Ønsker og Velsignelser hende, saa ofte hun lader sig see paa Gaden.

Madame Sandrue bryder sig ikke om udvortes Pynt, og dog er hun bestandig

bedre

bedre klædt, end alle Koner i Naboelauget. Alle hendes Foretagender vidne om en dannet Siel. Hun forlader sig ganske paa sit indvortes Værd, siden Skiæbnen har berøvet hende det, som i Verdens Øine kunde skaffe hende Ære og Anseelse.

I sin Ungdom tegnede hun meget gierne; og de Tegninger som hun den gang udarbeidede, pryder endnu hendes reenlige Værelse. I en Krog af det staaer nogle musikalske Instrumenter, hvorpaa hun ofte spiller, og synger tit meget smukt dertil.

Disse Møbler, og en Bogreol fuld af de udvalgteste Værker ikke at forglemme, vise tydelig nok, at Madam Sandrue har Smag. Det er tillige et Beviis paa den Glæde, som det staaer i en veldannet Siels Magt, at nyde, uden Hensyn til huuslige Omstændigheder.

Præsten, Herr Sandrue, er ogsaa en Mand som besidder Smag, og tillige grun-

grundig Lærdom. En af hans behageligste Forretninger er, at forelæse sin Hustrue gode Bøger og at forklare hende dem. — Imidlertid syer hun Klæder til Børnene, eller giør sig Umage for at bibringe dem vigtige Sandheder og Kundskaber paa den elskværdigste og fatteligste Maade.

Naar J nu i nogen Tid har været ret artige, skal J selv besøge Madam Sandrue, og springe omkring i hendes Hauge. Der er adskillige ret smukke Græsbænke i den, og Nattergalen slaaer ingensteds saa skiønt som der. —

Nu har jeg skildret jer begge disse Fruentimmers Karakteer og huuslige Omstændigheder, saa nøie som det stod i min Magt, nu vil jeg forklare jer Oprindelsen til enhvers Karakteer, og Følgerne af den ganske forskiellige Maade begge opforte sig paa.

Medens Frue von Slet endnu var et Barn, brød hun sig ikke om, enten det

hun

hun sagde var uanstændigt eller ikke. De ufornuftige Folk, af hvilke hun havde nok omkring sig, holdt hendes uanstændige Talemaader for meget vittige, og loe ad dem. Da Pigen mærkede at hendes Uartighed fandt Bifald, pludrede hun uophørlig, og opdigtede smaae Historier, hvoraf adskillige, hvori der dog var nogen Sandhed, fornøiede hendes Tilhørere forfærdelig. — Stial hun Slikkerier, eller slog noget i Stykker fik Katten eller Hunden Skyld for det. — De stakkels Dyr meatte altid bøde for den slemme Piges Forbrydelser. — Undertiden blev ogsaa Tieneſtefolkene jagede bort for hendes Skyld. Saaledes blev Pigen i sin Opvært Dag fra Dag mere løgnagtig, slet og ondskabsfuld. Nu døde hendes Forældre, og efterlod hende en stor Formue. En endnu langt rigere Tante tog hende til sig som sit eget Barn.

Hen-

Hendes Søskende-Barn, Madame Sandrue, tog den samme Tante nogle Aar efter ligeledes til sig. Men hendes Forældre havde ikke efterladt hende nogen Formue; thi denne var i Følge Landets Love kun tilfalden Arvingerne paa Mandssiden. Hun havde for Resten nydt den beste Opdragelse, og var i alle Maader just det Modsatte af hendes Cousine. — Denne misundte hende sine Fortieneſter, og kunde aldeles ikke taale den Tanke, at hun skulde deele en Formue med hende, som hun allerede i en lang Tid havde betragtet som sin retmæssige Eiendom; — hun brugte derfor alle nedrige Kunstgreb, for at indtage sin Tante imod hende. — Tilsidst lykkedes det hende.

En gammel troe Tiener giorde sig al optænkelig Umage for at aabne den gamle Tantes Øine, men den snedige Cousine opdigtede en skiændig Løgn for at styrte den ærlige Olding; man holdt den

for

Sandhed og jagede ham bort. — Madame Sandrue understøttede ham med Penge, da hun ingen Fyldestgiørelse kunde skaffe ham, men denne ædle Handling kom hende dyrt at staae. — Kort efter forlod hendes Tante det Timelige, og testamenterede den elskværdige Pige kun Femtenhundrede Rigsdaler; derimod arvede den ondskabsfulde Cousine halvanden Tønde Guld.

Begge giftede sig snart efter! den ene tog den nuværende von Slet, den anden en agtværdig Landsbypræst, som havde søgt forgieves om et bedre Kald. — Saa meget end dette sidste Par saae sig bedraget i sit Haab; saa vel er det tilfreds med sin Skiebne. — Mand og Kone og de Børn som Gud gav dem, forberede sig til en bedre Verden, hvor Sandhed, Dyd og Lyksalighed altid boe sammen. Thi troe mig mine Børn! saa stor den Lyksalighed, som vi nyde her i dette

Liv,

Liv, end er, kan den dog sikkert ikke sættes i Ligning, med den, som et tilkommende Liv giver os Haab om. — Gud er idel Sandhed og Godhed; og vi skal stræbe efter at ligne ham. Folgelig har vi sikkert en Lyksalighed i Vente, hvorom vi nu slet ingen Forestilling kan gjøre os.

Dog jeg havde ikke i Sinde, sagde Frue Mason, at underholde jer saa længe med denne Fortælning! Har I udlæst den Samling af Gellerts Fabler, som jeg har givet jer? — Ja, vi ere færdige med den, svarede Marie ganske bedrøvet! Det gjør mig ret ondt at den smukke Bog alt er ude; jeg har endnu aldrig læst noget behageligere. Maae jeg vel læse Madam Sandrues lille Frans noget for deraf? — Hvorfor ikke det, svarede Frue Mason, naar I kun søge, at gjøre ham det ret begribeligt, at Fuglene ikke kan tale, jeres kunde ellers let forraade jer. — Gaae nu

mine

mine Børn, og spring en Smule omkring i Haugen; — men glem ikke at jeg meget alvorlig vil straffe den første Løgn, jeg igien griber jer i! — Thi Løgn er en Last! gjør I jer skyldig deri, maae jeg straffe jer, at I ikke skal blive saa ulykkelig som Frue von Slet.

Siette

Siette Kapitel.

Vrede. — Daarlighed paadrager os saavel vor egen som andres Foragt.

Engang havde Frue Mason stort Selskab hos sig, hvoriblandt var nogle Personer som begik den Feil, ubetænksomme Folk i Almindelighed falde til, nemlig at tale uforsigtig i Børnenes Nærværelse. Iblandt andet rosede de Carolines Skiønhed, og den taabelige Pige giorde strax adskillige Grimasser, for at blive endnu mere beundret. Marie derimod, som just ikke havde Aarsag til, at indbilde sig noget af hendes Ansigt, gik de Fremmedes Klæder og Foretagender igiennem. Især forekom en gammel ærværdig Kone, som havde mistet alle sine Tænder, hende meget latterlig.

Frue Mason tavg; Børne fik ingen Irretesættelse heele Aftenen, men da de

bad

bad god Nat, sagde Frue Mason meget alvorlig til dem: "I Aften faae I kun et Kys paa en god roelig Nat, Kierlighedens Kys har I ikke fortient." Nu merkede Børnene at de nok havde forseet sig, og bleve bange. De ønskede atter at vinde Frue Masons Kierlighed; thi de saae vel at de nu havde forskiærtset den.

Frue Mason skiændte aldrig, men hendes stille vedvarende Misfornøielse, giorde, at Børnene ansaae sig selv som Intet. De længtes efter hendes Smil, for at være noget. Deres heele Værd, syntes eene og allene at hænge af Frue Masons Bifald.

Jeg veed sandfærdig ikke, hvad jeg har forbrudt, sagde Caroline. Frue Mason, sagde mig dog ellers altid, naar jeg havde giort noget, som ikke var Ret! Jeg kan slet ikke forstaae mig paa hendes Opførsel mod os. Har du nogentid seet hende vred lille Marie?

Nei! vedblev Marie. — Jeg kan endnu ret got huske dengang vor Johan slog det smukke chinesiske Porcellain i Stykker. Han stod og rystede og var ganske angest, men Frue Mason var den første til at undskylde ham, af os allesammen. Han kunde ikke gjøre for det, sagde hun, han snubblede over Gulvteppet. Vie lidt, nu erindrer jeg noget! I Førstningen vi vare komne her i Huset, begik Johan en forskrækkelig Fejl. — Han glemte at binde Koen ved Siden af hendes Kalv i Stalden. — Jeg var tilstæde, da Frue Mason udtrykkelig befalede ham det. — Og alligevel havde den stakkels lille Kalv nær frosset ihjel. — Dengang fik han dygtig Fortred; Frue Mason talte meget høit, og jeg troer sikkert hun var vred. —

Der falder mig noget ind! svarte Caroline. Da Lise havde glemt at bringe Suppen til den fattige Kone, syntes mig

ogsaa at hun var vred; Men hun bar sig ikke saaledes ad, som vor forrige Pleiemoder, naar hun var i ont Lune. Hun brugte ganske forskrækkelig Mund, og pryglede Pigen. — Den stakkels Hanne! hun fik tit Prygl, naar vi havde gjort den Gamle heed om Hovedet. — Saae jeg hende kun igjen! jeg vilde sige hende lige i Øjnene at hun ikke gjorde Ret deri. — Nu — vilde jeg vel tage mig i Agt for at drille hende.

Hør engang lille Søster! sagde Marie, jeg kan slet ikke sove! jeg er saa bange for at see Frue Mason i Øinene i Morgen. Hvem skulde vel troe Caroline, at den gode Kone kunde gjøre een saa angest? Oh! gid jeg var saa god og forstandig som hun. — Jeg tænker bestandig paa den fattige Bondekone, som mødte os nyelig paa Fælleden. — Frue Mason er en Engel,

sagde

sagde hun. — Hun og hendes sex Børn havde hende at takke for sit Liv. —

Mit Hierte banker som en Hammer, vedblev Caroline, var dog bare næste Morgen vel forbi! Og dog er jeg nu langt lykkeligere, end dengang vi endnu vare hiemme. — Da skreeg jeg hele Dagen, og vidste ikke hvorfor, jeg ønskede aldrig at være god, for der var jo ingen som sagde os, hvordan vi skulde blive gode. — Vi vidste Pokker ikke, hvad det var. —

Jeg ønskede, sagde Marie, at jeg alt var saadan en Kone som Frue Mason eller Madamme Sandrue! jeg glæder mig ret over, at vi skal besøge Madamme Sandrue! og Du vel ogsaa? men vi skal først en Tidlang være ret artige. — Nu det vil vi ogsaa!

Nu faldt Børnene i Søvn! Deres Frygt var borte! Næste Morgen stode de muntre og styrkede op, lærte deres Lextie og foerede Hønsene endnu førend Frue Mason lod sig see.

Sy=

Syvende Kapitel.

Dyd er den største Skionhed. — Tulipanen og Rosen. — Nattergalen. — Stads. — Karakteerskildringer.

Ganske tidlig gik Frue Mason ned i Haugen med Børnene. Hun opmuntrede Karoline til at betragte et Beed fuld af Tulipaner, der just stod i fuldt Blomster. — Jeg lider got alleslags Blomster i min Have, sagde Frue Mason; naar den eene Slags visner begynder den anden at blomstre. — Denne bestandige Afverling skienker mig daglig nye Fornøielse, og forfriskker mine Øine, ved sine mange forskiellige Yndigheder. — Dog maae jeg sige jer, at jeg af alle mine Blomster, allermindst fornøier mig over Tulipanerne. — Vil I vide hvorfor? Jeg vil sige jer det: de ere blot skiønne. Forstaae mig vel mine Børn! Smukke Ansigtstræk, en til-

lokkende Skabning, kalder jeg legemlig Skiønhed. Den fornøier vel, ligesom Tegningen her paa min Tulipan, Øiet en Tid lang, mens dens Eensformighed træt-ter os snart. Vor forskende Aand vender sig bort fra den, og beskiæftiger sig igien med noget andet.

Sielens Skiønhed mine Børn! bestaaer deri, at vor Legeme udtrykker paa en vis yndefuld Maade, alle den Aands-Tilbøieligheder og Bevægelser, som beliver det. Naar vort Hjerte bliver bestiælet af Menneskekierlighed, Sandhed og Viisdom, saa har vor Øie et langt blidere venligere Blik end ellers. Vore Kinder rødme af Beskeedenhed. Blidhed og Glæde smiler i ethvert af vore Ansigtstræk. Men eie vi ikke disse Dyder, saa blive vi sikkert ikke længe beundrede af fornuftige Folk, om vi end ere nok saa skiønne. De vil vel for en Tid, betragte det smukke Ansigt med Opmerksomhed, men saasnart de mer-

ke at der enten intet, eller ovenikiøbet et slet Hierte er skiult derunder, vil de sikkert med Foragt vende os Ryggen. Thi læg Merke til Børn! at legemlig Skiønhed, forsvinder mod Sielens Skiønhed, som en Olie Lampes Lysning i Solens Skin. —

Du er virkelig smuk, Caroline! — Jeg mener du har smukke Ansigts Træk; men du maa gjøre dig Umage for at danne din Siel, gjør du ikke det, saa vil ingen finde Fornøielse i din Skiønhed. I Stedet for at nytte dig, vil den meget mere være dig skadelig, og vil ogsaa tiene til at forblinde din Forstand.

Jeg forundrede mig ofte, naar jeg saae, at taabelige Folk gjorde sig saa megen Umage med at pryde det Udvendige af deres Huse! De Forbigaaende stode i all Fald stille, gabede paa de skiønne Udpyntninger, og gik derpaa videre. Imidlertid blev det Indvendige, som egentlig

var bestemt for gode Venner, bestandig dunkelt og umageligt.

Lad os anvende denne Bemærkning paa den Skionhed, som blot tilhører Legemet; I nogle Aar vil den behage; men sikkert kun de af dine Bekiendtere, som blot see paa det Udvortes, og har ingen Begreeb om det Nyttige. Slige Folk vil betragte dig akkurat ligesom Tulipanerne. — De ere som Børnene, der glæde sig over spraglede Farver. — Men fornuftige Mennesker, som veed rigtig at skiælne mellem alting og bedømme alt, see ikke blot paa Farvernes spraglede Blanding. — De see ikke alleene paa Skionhed, men ogsaa paa Orden, Ynde og Nytte. —

Betragt engang denne Rose! Den har alle de Fuldkommenheder, som jeg nyelig nævnede. Dens Farve er skiøn, den er yndig og elskværdig. Selv da, naar den begynder at visne, er dens Lugt endnu dem behagelig, som lidt før beundrede dens

Skion-

Skionhed. Endskiondt min Hauge er stor nok, saa har jeg dog kun et eeneste Beed med Tulipaner, men Roser vil du finde allevegne deri.

I kiende jo Madamme Sandrue, mine Børn, og I vil sande med mig, at hun, er ret en smuk Kone. Men hun har kun sin ordentlige Levemaade, at takke for sin fiine Hud og friske Farve, dog har hun naar man undersøger det nøie, ingen udmærkede Ansigtstræk, hvad det angaaer, seer vor Tienestepige Lise langt bedre ud. Besynderligt nok er det, at man ikke kan sige hvori Madamme Sandrues Skionhed egentlig bestaaer, og alligevel vil alle Mennesker gierne see hende. Naar hun synger hører man hende nok saa gierne, som ethvert andet Fruentimmer, hvor smuk hun end er. Hvad hun siger og foretager, bliver altid optaget med Bifald. Hvo som kun seer hende, tænker ogsaa strax: det er en herlig Kone! hun maae besidde meget fortref-

treffelige Egenskaber! See Børn, det skylder hun ikke sin legemlige Skiønhed. Det er en Følge af hendes sande indvortes Værd. Hun har virkelig en fortreffelig Forstand, og et følsomt Hjerte. Blidhed og Skarpsind fremlyser af alle hendes Ansigtstræk. Alle hendes Ord og Handlinger vidne om den fineste Smag. Hun er meer end skiøn; I lægge Mærke til hendes Fortrin i Dag, i Morgen, og Overmorgen, og stedse med stigende Fornøielse. Hun giør sig aldrig stor deraf, thi hendes Forstand har lært hende sand Beskedenhed. Hun er ikke som den pralende Tulipan, der ligesom med Magt vil bemærkes, hun ligner langt meere den beskeedne Rose, der skiuler sig mellem sit tækkelige Løv.

Jeg talte nu blot om Blomster med jer, men I vil ogsaa finde den samme Indretning i Dyreriget. Tænk kun engang paa Fuglene. De som synge skiønnest, har ikke altid de skiønneste Fiedre. I vil snarere

rere bemærke det Modsatte. Gud uddeeler sine Gaver paa alleslags Maader. — Hvo der, for Exempel, hører Nattergalen om Aftenen i Tusmørket, vil, hvis han ikke har seet en Nattergal før, sikkert tænke: Ih! for Pokker, det maae være en deilig Fugl! den maae jeg see, — i Morgen ganske tidlig vil jeg søge og betragte den! men han kunde saamænd søge længe, førend han kiendte det lille uanseelige Dyr paa sine graae Fiedre! Tusinde Gange vilde han tage Feil. Nu har Du den, vilde han troe, den seer jo deilig ud, det maae sikkert være den! — Og hvis han nøiere underrettede sig derom, var det vel ovenikiøbet en ganske ubetydelig Fugl, som heele Dagen igiennem pipper, og hvis Stemme kun i Naturens almindelige Concert klinger taaleligt.

Netop saaledes forholder det sig ogsaa med Menneskene. Jeg kiendte engang, førend I bleve fødde, en ret smuk Pige,

med

med mange Anlæg, men jeg mærkede med inderlig Bedrøvelse, at hun brød sig slet intet derom. Hun satte sit heele Værd eene og allene i Skiønhed, som vel er en fortrinlig Naturgave, men dog sikkerlig een af de ringeste. Det faldt hende aldrig ind, at dyrke sin Forstand eller uddanne sine Aandskræfter, men heele Dagen var hun blot beskiæftiget med at pynte sig, og at besee sit lille skiønne Ansigt. Hvad skeede? Pigen fik Kopperne, og disse redede hende ganske afskyelig til. Hun blev forfærdelig koparret. Hvorledes Pigen græmmede sig derover kan I let forestille jer. Hun var i nogle Uger utrøstelig. Men det gik endelig over, hun blev meere taalig og tog imod fornuftige Forestillinger. Kopperne havde svækket hendes Øine meget, derfor maatte hun opholde sig i et dunkelt Værelse. Der blev Tiden hende nu forfærdelig lang; for at forkorte den, klimprede hun paa Klaveret; derved fik hun Lyst til Musik,

sik, og bragte det ogsaa ved sin Lærers Hielp meget vidt deri. Hun begyndte endogsaa at tænke i sin Ensomhed, og da hun blev ganske frisk igien, begyndte hun at finde Behag i Læsning.

Store Selskaber fornøiede hende ikke meere, og Aarsagen dertil var, at man ikke meere sværmede om hende der. Overhovedet blev næsten ikke meere talt om hende og skeede det engang imellem, saa fortalte man, hvor got hun havde see ud før, og beklagede kun at det smukke Ansigt nu var saa ødelagt af de afskyelige Kopper; dette gik Pigen meget nær. Hun haabede og ønskede ikke meere at giøre Opsigt i Selskaber. Dette havde den gode Følge, at hun lidt efter lidt vænnede sig af med sine affecterede Miner. Hun gav Agt paa Samtalen, og var ogsaa snart i Stand til, at tage Deel deri. — Kort, hendes Lyst til at behage, havde nu taget en ganske anden Vending. Jomeere Pi-

gens

gens Aandskræfter udviklede sig, jo tydeligere lærte hun ogsaa at indsee, at indvortes Skiønhed, eller Dyd, blot, for sit eget Værd er elskværdig. Hun lignede nu legemlig Skiønhed med et Kunstværk, som vel fornøier Tilskueren, men ikke gisre Eieren lykkeligere. Hun fandt, at hendes Tilfredshed tiltog meere, alt som hun blev klogere. Nu opsteeg ogsaa den ædle Drift hos hende, den at handle efter Guds Villie. Lit efter lit vænnede hun sig fra sin grændseløse Forfængelighed. Nu beilede hun ikke længer til Hobens Bifald, som hun før saa ængstlig søgte. — Og hvad havde ogsaa denne møisomme Bestræbelse nyttet hende til? hun var bleven beundret, og roest for sin Skiønheds Skyld. Men, — Synet af denne Skiønhed bedrede ikke den Onde, havde ikke qvæget den Fattige eller rakt den Ulykkelige Trøst. Nu var vel Pigen ikke længer smuk, men hun havde

Fred

Fred med sig selv, og tiente tillige alle sine Veninder og Bekiendtere til et lærerigt Exempel!

Før havde hendes Stads kostet hende mange Penge, nu gav hun dem til de Fattige. Desuagtet var hun nu langt smagfuldere klædt. Det kom deraf, at hun anvendte en Deel af sin Tid til at forfærdige sig selv alleslags. Tilmed fulgte hun kun for saa vit den herskende Mode, som Velanstændigheden fordrede det. Thi nu havde hun lært at indsee hvad der var nødvendigt eller ikke, og at rette sig overalt efter den sunde Fornufts Regler.

Ottende Capittel.

Sommeraftenen. — Høstmændene. — Den hæslige Kone. — Ulveiret. — Frygt for Døden. — Matroshytten. — Den retskaffne Jørgens Historie.

Aftenen var skiøn — Frue Mason gik ud med Børnene. Da de nu saaledes slentrede omkring paa Marken, hørte de forskiællige Toner. Man ringede med Klokkerne i Nabobyen, og det klingede formedelst den temmelige Frastand ret skiønt. Oldenborrerne surrede om Børnenes Øren, og Frue Mason tillod dem at gribe og betragte dem. Faarene brægede, Kiærne brølede; nærved rislede en Bæk sagte forbi, og i det Fierne susede det vide utæmmelige Hav. De lyttede snart her snart der, men endelig glemte de alle disse Toner over Klangen af en Skalmeie. Det var en Høstmand som blæste derpaa, og som med flere af sine Liige drog hiem fra Arbeide.

En

En heel Familie af disse Folk kom dem i Møde; Fader og Moder, Drenge og Piger; De kom aarlig paa denne Tid fra en anden Provinds, hvor de om Sommeren ingen tilstrækkelig Beskiæftigelse havde. Saalænge Høehsten varede, indrømmede Frue Mason dem sin Lade til at sove i. Disse Folks Børn kiendte sin Velgiørerinde meget nøie, og giorde sig altid Umage for, at faae et Smil af hende, naar de mødte hende. Hun var ogsaa bestandig villig til at nikke venlig til dem, som hun troede vare gode. Thi hun elskede alle sine Medskabninger, og denne Kierlighed letter Menneskets alle sine Pligter. Hun tænkde stændig, at Fattige, som gierne vil arbeide har en grundet Ret til Livets Glæder.

Strax efter mødte de en meget hæslig Kone, hvilken Børnene saae længe stivt paa. Qvinden blev næsten vred derover. Frue Mason saa til den anden Side,

og

og da det stakkels Menneske var et got Stykke borte, og ikke længer kunde høre dem, sagde hun til Marie: Allerede tidlig i Morges havde jeg i Sinde, at sætte dig i rette for en Feil, som jeg desværre meget ofte har merket hos dig. I dette Øieblik, og i Gaar Aftes var den mig især paafaldende. Da den hæslige Kone gik forbi os, saae jeg med Villie efter noget andet. Jeg vilde ikke lade hende merke at hun var en ækkel Skabning, og at jeg derfor betragtede hende; og det gior jeg ugierne, siger jeg, thi jeg kan let sætte mig i et saadant Menneskes Sted, og forestille mig hvad det ved slige Leiligheder maae udstaae. Denne Modbydelighed for at fornærme, eller i det mindste, for at foraarsage nogen en ubehagelig Følelse, virker paa Øieblikket hos mig. Den bestemmer min Handlemaade og vækker Velvillie hos mig, for alt det som drager Aande. Da jeg nu fører mig saa forsigtig op mod et fremmed

Men-

Menneske, som jeg forresten ikke kiender det mindste til, hvad maatte jeg da tænke om din Opførsel, Marie, da du i Gaar loe ad den gamle værdige Frue, som var saa forekommende og høflig mod dig? havde hun ikke blot for sin Alders Skyld, fortient din Agtelse. Kun de Mennesker, som have en svag Forstand og et følesløst Hjerte, kan spotte med andres Svagheder og tilfældige Legemsfeil. De kan kun glæde sig over den ringere Slags Skiønhed, som jeg i Morges beskrev jer. De tænke forfærdelige store Ting om sig selv, hvis deres Legeme har et lille Fortrin for andres, men de tage meget Feil. Sande Fortrin bestaae kun i, at man besidder flere Fortienester, større Sielefuldkommenheder end andre. Havde du kun brugt det mindste Overlæg, Marie! saa havde du sikkert ikke holdt dig op over den gode gamle Kones Leespen. Det er en ganske naturlig Følge af Tændernes Forliis.

liis. Naar du engang bliver gammel kan du vel ogsaa miste dine. Det havde været langt bedre og nyttigere, hvis du havde givet Agt paa den tandløse Frues fortrefselige Foredrag. Alt hvad hun sagde, vidnede om megen Forstand og Dømmekraft, du kunde have lært meget got deraf, men siden du ingen Forstand har, bryd du dig kun om at lee! for dennegang vil vi ikke tale meere derom! Men hvis du var et Par Aar ældre, og jeg saae dig igien lee paa den Maade, vilde jeg sandelig beklage dig. Jeg vilde holde dig for et ubesindigt Barn, hvis Siel ikke udviklede sig tilligemed Legemet.

Nu trak Skyerne sammen paa Himmelen. Qvægets Brølen tonede høst og sørgeligt. Nattergalen slog ikke meere, men flygtede til sin lille Rede. Havet susede og slog mod Klipperne. Paa Marken var alting forladt og øde. Hver Skabning skyndte sig hurtig og ængstlig hiem.

Gaas

Gaae til, Børn! sagde Frue Mason. Vi maae søge, om mueligt at naae til Hytten der paa Klippen! vi faae et slemt Veir.

De gik rask til, men Uveiret overrumplede dem. Himmelen syntes at aabne sig, det haglede, tordnede, og lynte. Stormen susede giennem Træerne, pidskede Grenene ned og rev Rødderne op.

Børnene rystede af Angest, men Frue Mason tog dem ved Haanden og snakkede med dem. Tag Mod til Jer, kiære Børn, sagde hun! Gud meener os det sikkert got! Han skikker os undertiden saadant Uveir for at rense Luften! Han har vel ogsaa andre Hensigter dermed, som vi Menneskker ikke altid kan begribe.

Men er de da slet ikke bange for Torden? spurgte den forskrækkede Caroline? Nei, svarte Frue Mason, jeg er tilforladelig ikke bange! jeg gaaer min Vei fremad, ligesaa freidig som om Solen skinnede.

de. Gud er overalt tilstæde og sørger for os. Skulde endog, saadant et Lyn, som det der nylig zidskede forbi os, træffe mig, kan det dog ikke skade mig for det. Jeg er ikke bange for Døden, jeg frygter kun for det, som kan gjøre mig Døden skrækkelig. Jeg veed at intet kan hændes mig, uden hans Tilladelse, derfor sætter jeg ogsaa min Lid til hans Forsyn. Intet i Verden kan betage mig min Tillid til ham. Menneskets Siel er ikke virkelig stor, før han er bleven saa dydig, at han ikke meere frygter for Døden.

Under denne Samtale havde de besteget Klippen. De saae nu ned i det oprørte skummende Hav. Hvilket Syn! Bølgerne taarnede sig høit i Veiret, styrtede derpaa igien pludselig sammen og sprøitede sit Skum mod Klipperne! Det suste og bruste saa at man ikke kunde høre sine egne Ord, og fra alle Sider skraldede Bulderet skrækkeligt tilbage.

Frue

Frue Maſon gik tilligemed Børnene ind i Hytten. Den fattige Kone ſom boede i den, ſkikkede ſtrax ſine Børn efter Brænde, hvormed hun giorde Ild og tørrede ſine Gieſters Klæder.

Strax efter hinkede Manden ind paa en Krykke; paa det eene Øie havde han et ſtort Plaſter. Guds Fred ærlige Jørgen! ſagde Frue Maſon, det er jo ret længe ſiden jeg ſaae jer ſidſt! kom ſæt jer en Smule hen til Ilden hos os, og fortæl mine Smaae noget om jeres Skibbrud! De har endnu ikke hørt det mindſte derom.

Den ærlige Jørgen, var ſtrax villig dertil.

Da jeg første Gang, foer til Søes, begyndte han, var jeg endnu en ung Pog! ja! det var ikke ſiunget for min Vugge, hvad der ſkulde hændes mig! Jeg har gaaet meget igiennem i mine Dage, det kan hun troe lille Jomfrue! men jeg var aldrig forſagt. Hvor ſtærk hun end blæſte, gik

jeg

jeg dog frisk til Veirs, eller nynnede saa smaat ved Roret! Et got Sindelag, har altid været min Sag, hvad det angaaer, tør jeg nok maale mig, med hvilken af mine Kamerader det end skulde være! Paa Søen skyede jeg ingen Fare, og i Land var jeg munter trods den bedste. Jeg tog hende der, (han pegede med Krykken paa sin Kone,) og hendes Arbeid og min Løn var tilstrækkelig til at underholde os. Endelig forliste jeg paa den fatale Klippe der! O! det var en græsselig Nat! Veiret udenfor har ikke noget at sige mod det! Ei! der var jeg jo allerede færdig! nu maae jeg da begynde forfra.

De har vel hørt tale om den nordamerikanske Krig, ikke sandt mine smaae Jomfruer? Nu got! Dengang seilede jeg et Par Gange til Nye Jork. Vor sidste Reise løb ganske got af. Vi kunde allerede skimte vor kiære Fædreneland, da vor Herre imod al Formodning sendte os et for-

forfærdeligt Veir! Det var en Storm! jeg vil huske den saalænge jeg lever! Vort Skib fløi som en Fugl giennem Luften, op og ned, snart mod Skyerne, og snart paa Havsensbund. To af vore beste Folk, havde Vandet allerede skyllet bort fra Dækket. Nu kom Naden til vor stakkels Capitain! Herre Gud! En ærligere Siel har Bølgen aldrig baaret! men det kunde altsammen slet ikke hielpe. Han faldt over Bord, og vi savnede ham først længe efter; thi det var ganske bælmørkt, kun Lynilden giorde det sommetider en smule klart. Jeg stod just ved Roret, og styrede af alle Livskræfter Styrbord over. Med eet lynte det ganske forskrækkeligt, vips slog det mig Øiet ud af Hovedet! Men Gud være tusindfold lovet, at han dog lod mig beholde det andet.

Næste Morgen klarede det igien op; vi vare allesammen dygtig forslaaede. Men i al min Pine tabte jeg dog ikke Mo-

det, thi jeg kan slet ikke lide det kierlingagtige Væsen. Men med alt det, længtes jeg dog bestandig efter Hiemmet. Men hvad skeede? ligesom vi stod i Begreb med at løbe ind i Havnen, kom der et fransk Krigsskib, og tog os bort uden mindste Omstændighed, thi Forsvar var der ikke at tænke paa.

Jeg havde en Hund, min stakkels Trofast, med mig. Trofast veeg ikke fra min Side. Intet Christenmenneske, kunde holde meere af mig end han! Hør kun hvad der skeede. Mit eene Øie havde Lynilden slaaet ud, og det andet var saa hovent, at det neppe fortiente Navn af et Kikhull. Kort sagt, jeg kunde ikke see to Skridt for mig; Saaledes kravlede jeg en Dag, da det var got Veir, om paa Dækket, hvorledes det gik til veed jeg ikke, men nok var det, at jeg faldt ned fra Dækket giennem Storlugen, og brak dette Been midt over! Men troe mig Børn, det giorde mig langtfra ikke saa ondt, som

da

de vi maatte løbe ind i Havnen ved Brest, hvor vi alle blev kastede i fransk Fængsel.

I min heele Levetid, har jeg ikke udstaaet meere end dengang. Hullet vi bleve puttede ind i, var fuld af Uhumskhed, og vor Føde var elendig; thi vi fik ikke andet end ankomne Tvebakker, og halvforraadnet Klipfisk. Fængselet var pakfuldt, og mangen god Morgen saae vi hist og her, at en ærlig Kammerat var slumret ind ved sit Vand og Brød, men — vi kunde ikke meere faae ham vaagen — han havde seilet over til bedre Land! Seer de!

Dog Franskmændene ere ikke saa haardhiertede, som de Folk, der virkelig ere det, sige. Nogle af deres Koner bragte os Suppe, og engang imellem en Slurk Viin. Een skaffede mig endog nogle Pialter, hvormed jeg kunde forbinde mit Been, der giorde mig meget Ondt, siden jeg ikke kunde rense det, og ikke engang havde Plaster. En Dag saae jeg paa det med tungt

Hierte og vaade Øine. Jeg troede fuldt og fast, at jeg skulde miste dette nødvendige Lem. Min Troefast. — De kan nu troe det eller ikke, saae mig af, hvad jeg sørgede over, og strax begyndte han at slikke Saaret. Tænk kun, min Glæde, fra nu af blev mit Been Dag fra Dag bedre, og endelig blev det foruden det mindste Plaster ganske lægt.

Men det varede ikke længe før jeg blev syg igien, men saa skaffede den samme gode Kone, som havde givet mig Pialterne, ud af Fængslet, og tog mig i Huset til sig. Nu havde jeg god Pleie og frisk Luft og derfor kom jeg ogsaa snart paa Beenene igien. Ja, det er sandt, jeg maae rose Franskmanden som en ærlig Karl! havde de ikke baaret saa megen Omhue for mig, saa kunde jeg let have løbet ind i en ganske anden Havn, — ja kanskee den Kuling, som havde bragt mig derind, ikke havde blæst fra saa gal en Kant, — men — min

stak-

stakkels Kierling, og mine Børn! dem havde det dog giort mig ont for. Nu! hvad var det jeg vilde sige, der er jeg jo i Vilderede igien! Ja! de Fangne blev efterhaanden udverlede; endelig bragte man os igien paa et engelsk Skib, og i Tankerne, vare vi allerede hiemme. Dog Menneskket tænker eet, og vor Herre et andet! Veiret slog nu om igien til en haard Storm. Tre Dage og tre Nætter svæve-de vi i Dødsangest; den fierde skyllede der en stor Bølge over Skibet, og kastede det mod Klippen. Det var et Brag! Børn, I havde alle været Dødsens, om I kun havde hørt det. Skibet blev læk, og Van-det trængte ind fra alle Kanter. Gud vær os naadig og barmhiertig! raabte alle. Vi havde et Fruentimmer ombord hos os. Det gik mig nær at hun ogsaa skulde druk-ne. Jeg tog hende paa Ryggen og svøm-mede til Land; min Trofast sprang ud efter mig, men, ak! jeg mistede det stakkels

Beest! jeg græd som et Barn, da jeg saae ham flyde død for ved mig, det er baade vist og sandt. Naa, nu er den Sorg glemt. Qvindfolket bragte jeg lykkelig til Strandbredden, og derefter hialp jeg endnu mangen ærlig Kamerat i Land. Jeg vil just ikke giøre mig stor deraf, det var jo kun min Pligt. Nu faldt alle Folkene paa Knæe, og takkede Gud for Livet. Jeg havde ogsaa gierne faldet paa Knæe, men jeg kunde ikke. Jeg havde staaet for længe i Vandet, Fugtigheden var slaaet mig i Lemmerne, derover blev jeg contract. Det giorde mig nu rigtig nok meget ont, men min søde Madam, vor Herre forlod mig ikke derfor. En vis Person skikkede os Heest og Vogn. Vi bleve allesammen kiørte til næste Bye. Ja, mine sunde Lemmer fik jeg rigtig nok ikke igien, men jeg havde dog i det mindste Tilsyn og Pleie, og det qvægede mig. Det første jeg nu tænkte paa, var, at lade min Kone hente: Hun

kom

kom, og fortalte mig mangeslags Got, og græd af Glæde. Resten, min søde Madam, veed ingen bedre end De. Vi flyttede ind i dette lille Huus, her paa Klippen, og lever nu her. Vi fange Fisk for vor søde Madamme, og naar det blæser, seer jeg stadig ud i Søen. Vor gode Madamme vil saa have det! Hun haaber endnu engang at redde et stakkels Menneske fra Døden, og vise ham de samme Velgierninger, som hun har viist mig. Nu leve vi ret et fornøieligt Liv, men havde den søde Madamme ikke været, saa havde vi nu maattet gaae og bette paa Landeveiene. Gud giengielde hende det.

Frue Mason fældte en Taare, og smilede som en venlig Engel. Børnene trykkede hendes Hænder. Et Par Minuter var der en almindelig Taushed, endelig søgte Frue Mason, at dreie Samtalen hen paa noget andet. Har I ingen Fisk, got Folk? spurgte hun, man kom frem

med

med nogle, som strax bleve kogte, og heele Selskabet spiste sammen. Det var virkelig et glad Maaltid; den ærlige Jørgen sang nogle Matros-Viser og giorde alt sit, for at moere Selskabet, og vise sin Taknemmelighed. Da han engang reiste sig, for at tage noget hiemmebagt Brød, ud af Skabet, bar han sig temmelig plump ad. Marie var nær ved at lee, men det faldt hende strax ind, at denne Plumphed hædrede den ærlige Jørgen; den var et Vidne om hans ædle Daad. Havde han ikke reddet sine Medmennesker fra Døden, vilde han neppe have tabt sine Lemmers Brug.

Luften klarede igien op, og Selskabet gik hiem. Paa Hiemveien vare Børnene meget muntre, og kun den ærlige Jørgen, og hans troe Hund var Gienstanden for deres Samtaler.

Niende Capitel.

Umaadelighedś sørgelige Følger.

Børnene havde Tilladelse til, selv at hente sin Frugt, siden en Deel af deres Maaltid bestod deri. Ved saadanne Leiligheder forsømte Caroline ikke at rive det bedste til sig. Det hun fik i Hænderne nedslugte hun tit saa forsultet, som om hun aldrig kunde blive mæt, og i Almindelighed spiste hun langt meere, end der var bestemt til hende. Nogle Gange slap hun temmelig got derfra, uden at spore nogle ubehagelige Følger. Men en Eftermiddag klagede hun sig pludselig over Knib i Maven, hvilket naturligviis, denne onde Vane havde foraarsaget. Hendes blege Ansigt og matte Øine, viste tydelig, hvor slet hun var. Frue Mason gav hende et Brækpulver ind. Da dette havde giort sin Virkning, maatte

hun

hun gaae til Sengs, derfor maatte hun ogsaa den Aften undvære en herlig Spadseregang. Man lod hende være ganske allene, Marie vilde gierne blive hos hende, men Frue Mason tillod det ikke. Hvis Caroline ikke selv var Skyld i sin Sygdom, sagde Frue Mason, havde jeg gierne blevet hos hende. I det Tilfælde skulde vi begge to gisre os Umage for, at fordrive hende Tiden. Men hendes Sygdom er meget meere en ganske naturlig og retfærdig Følge af hendes Umaadelighed. Hun bør, altsaa udstaae den med Taalmodighed, og kan slet ingen Fordring gisre paa vor Medlidenhed. Sig hende kun, fra mig, at hun havde jo giort sig nok til Gode, nu maatte hun ogsaa finde sig i, at taale en Smule Smerte og Hunsarrest.

Næste Morgen var Caroline endnu ikke ganske frisk, men hun stod dog op, for at spadsere en Smule med de andre, før Frokosten. Underveis fortalte Frue Mason

dem

dem adskillige smaae Historier. Især søgte hun at forklare Skaberens Hensigter i Naturens Verker. Endelig giorde hun i Børnenes Selskab, et Besøg hos sine Forpagtere, hvilket skeede meget ofte. Ved den Leilighed saae hun, hvad der kunde mangle disse gode Folk, og opmuntrede dem tillige til Virksomhed. Derfor vare de allesammen meget omhyggelige for at holde sit Huus og sine Klæder, saa rene som mueligt. Da de gik hiem førte Frue Mason Børnene giennem Baggaarden. Der blev hun altid en Smule staaende, og gav Agt paa, om Qvæget blev tilbørlig passet. Det kaldte hun, at fortiene sin Frokost. Pigen forede just dengang Svinene. Hun rystede meget ud i Truget, men de hæslige Dyr, blev dog aldrig rigtig mæt, den eene aad altid fra den anden. Caroline blev blodrød. Hun erindrede sin umaadelige Spiselyst, og var færdig at krybe i Jorden af Skam. Frue Mason, ønskede

kun

kun at denne Skam maatte vare ved, og talte Caroline saaledes til:

Forsynet, mit Barn! har givet os alleslags Begierligheder og Drivter, hver til sin særegne Hensigt. For det første, vil det gierne gjøre os Livet ret behageligt, og for det andet, vil det forberede os til det tilkommende Liv, ved at danne os til selskabelige Skabninger. Kun i det selskabelige Liv, kan man opnaae Dyd og udøve Selvfornægtelse. En passelig Portian af sunde Spiser, styrker vore Livsaander, forfriskker dem igien og giver tillige vort Legeme nye Kraft. Men saasnart vi, endog nok saa lidet overskride Maadeligheds Grændser, lader vor Siel strax Vingerne synke og bliver en Slave af Legemet. Eller ogsaa bliver Liv og Siel paa samme Tid og i lige Grad, uvirksom og slov. Vi bør altsaa i Nydelsen af Næringsmidler altid, saa meget mueligt stræbe efter Maadehold, og dette kan paa

ingen

ingen bedre og passeligere Maade skee, end at heele Familier efter tilendebragt Arbeid holde sit Maaltid sammen. Svinene æde som du seer, alt hvad de kan overkomme. Menneskene derimod, naar de kun har den ringeste Følelse, elske sine Medmennesker, og ønske paa den anden Side at blive elsket af dem. De vil sikkert ikke for dyrisk Nydelses Skyld, forskiærtse deres Agtelse, som de ønske sig elskede af. Overhovedet kan intet Menneske holdes for dydigt, som ikke kan bære Mangel. De, som lade sig beherske af sine Lyster, vil sikkert gribe ethvert Middel, til at tilfredsstille dem, om det endog er nok saa lastværdigt. Men hvis Tankerne er henvendte paa noget vigtigt, vil man sielden holde Madens Nydelse, for noget større end den i Følge sin Natur er. Lad end Lediggiængeren ikke tænke paa andet end sine Maaltider, I beskiæftige Jer imidlertid med noget bedre og nyde Jeres, i Selskab med Jere gode

Ven-

Venner. Jeg seer med Fornøielse, at Børn og ogsaa Voxne ere i Selskab smukt muntre, og nyde Guds Gaver med taknemmelige Hierter. Men aldrig vilde jeg tillade dem at misbruge disse Gaver, eller bifalde, at Sielen leed Skade ved den nødvendige Omsorg for Legemets Ophold. Alligevel tænke saa mange af Jer kun paa den Underholdning, som Legemet fordrer, og agter slet ikke paa Sielen.

Jeg lærte Jer for lang Tid siden mine Børn, at I altid skulde behandle andre saaledes, som I ønske igien at blive behandlede af dem. Denne Pligt bør I uafladelig opfylde. Især have I mange Gange Anledning dertil ved Bordet. Jeg haaber altsaa Caroline at du herefter ikke meere vil være saa begierlig efter Slikkerie. Hvis denne stygge Tilbøielighed skulde voxe op med dig, kom du til at leve ganske alene for dig selv; thi med rette skulde den, som vil have alting selv, og ikke under sin

Broder

Broder noget, aldrig nyde det selskabelige Livs Fordeele og Glæder. Man bør lade enhver nyde sin beskaarne Deel af denne Jords Gode.

Du giorde i Gaar den sørgelige Erfaring Caroline, at Umaadelighed foraarsager Smerte; Det er hvergang Tilfældet, kun merker man det ikke altid strax. Sundheden bliver svækket derved, og naar Alderen kommer, blive vi elendige og syge. Din Feil berøvede dig ogsaa en skiøn Spadseregang og herlig Frugt. Vi vare hos Madamme Valler, og i hendes Have. Marie lovede mig, at holde Maade, og derfor gav jeg hende Lov til, at plukke saa mange Vindruer, som hun selv vilde, og hun misbrugte heller ikke min Tilladelse. Tvertimod tilbragte hun den længste Tid med, at udsøge de beste Druer til mig. De hun bragte mig, smagte mig dobbelt saa got som de andre, siden Marie gav dem mig af Kierlighed og medVelvillie. Da

vi

vi kom hiem, kaldte jeg den gode Pige, kun Veninde, og hun fortiente dette Navn, thi hun handlede ikke længer som et Barn. Fornuftig Kierlighed havde faaet Overhaand over hendes Begierlighed, hendes Forstand lod sig lede, og hun havde udøvet en Dyd.

Her holdt Samtalen op. Caroline tog nu den faste Beslutning for Fremtiden, at være ligesaa fraholden og maadelig som hendes Søster.

Tiende Kapittel.

At nøle er farlig. — Det forfaldne Landgods. — Hr. Tidsnoks Historie. —

Frue Mason, havde sin Tid inddeelt efter Regler; ingen Time gik unyttet bort. Derfor mishagede det hende, at hun bestandig maatte bie efter Børnene, naar de skulde gaae ud. Hun sagde altid i Forveien til dem, til hvad Tid de maatte være færdige, men alligevel skeede det aldrig. Især havde Marie den slemme Vane, at hun satte alting op til det sidste Øieblik. Og for det meeste blev det da kun halv forrettet, og undertiden blev der slet intet af. Denne skiødesløse Opførsel, hindrede hende ikke sielden i at gjøre Got, eller vise sin Næste en Velvillighed. Hun gik ledig i mangen en deilig Time, hvis slette Anvendelse, hun bag efter bittert fortrød.

Saa-

Saaledes gjorde hun iblandt andet, engang, da hun skulde skrive et Brev til sin Fader. Hun var meget tidlig blevet erindret derom, men Aftenen kom, og Brevet var endnu ikke færdigt; Nu vilde hun dog ikke forsømme den sædvanlige Spadseregang. Hun sad sig altsaa hurtig ned, og skrev, men i den Skynding havde hun just glemt det vigtigste, som hun skulde skrive om.

Nu løb hun alt hvad hun kunde. Hun kunde neppe trække sit Veir, da hun kom til Selskabet. Frue Mason var fortredelig over denne Opførsel, men taug stille. Hun gik just tilligemed Børnene over Engen. Men med eet dreiede hun af paa høire Haand, og førte Børnene giennem en lang Allee. Nu saae de en stor Gaard lige for sig; som næsten laae i Gruus; Af Hovedmurene stode endnu nogle Ruiner, som syntes at trodse Tidens Ødelæggelser. Vedbende havde trukket sig over dem og bedækkede den største Deel af en

smuk

smuk Portal, der bar nogle sønderlemmede Steenløver. Vingeløse Høge og Ørne syntes for evig Tid at være fængslet hertil; Tæt ved saae man en Kragerede. Ogsaa havde en stor Mængde Krager sine Reder i uforstyrret Roe paa de himmelhøie Træer, der vare overgroede med Moes og ved hvis Fødder store Svampe voxede. Huusets Indgang var tæt bevoxet med høit Græs, som aldrig en menneskelig Haand berørte. Ingen Høstmand kom i denne Egn, og ligesaa lidet afbrød Malkepigernes Sange Kragernes hæse Stemme. Alting var her vildt, eensomt og øde. Ligefor Huset blev man et stort Vandbassin vaer. Alleslags vilde Planter spirede frem paa Randen deraf, selv var det fyldt med Mudder og tjenede Tudser og Padder til Opholdssted. Paa nogle Steder, laae den forhen herlige Bygnings Prydelser opdyngede paa hinanden, paa andre et Par Soelskiver i Skyggen, og Fodstykker, hvoraf Figurene

som

som for havde staaet derpaa, vare styrtede om og brudte i Stykker. Hist laae en Statye uden Hoved, her en anden uden Arme. Børnene snublede næsten ved hvert Skridt over Ruiner. Naar de talede, lød deres Ord tilbage fra Muurene og den indsluttede Luft syntes her, at være ganske tyk og uigiennemtrængelig; det var ogsaa rimeligt, thi ingen Soelstraale oplivede dette skumle Sted, og det affaldne Løv, opfyldte Luften med skadelige Dunster.

Jeg førte Jer med Villie hertil, sagde Frue Mason, til Børnene, som holdte sig fast ved hende. Jeg vilde gierne fortælle Jer den Mands Historie, som sidst boede her, men vi staae paa et meget usundt Sted! kom! vi vil sætte os der henne paa de nedfaldne Steene af Vindebroen!

Karl Tidsnok, kiære Børn! var et ungt Menneske, med mange Anlæg og et got Hierte. Men han overlod sig blot til sine Følelser, og spurgte sielden eller aldrig

For-

Fornuften til Raads ved sine Handlinger. I forstaae mig dog vel? Jeg mener: han beskiæftigede sig kun med Ting, som i et eller andet flygtigt Øieblik faldt ham ind, uden at overveie om det var Got eller ikke, og forglemte alle andre Ting over det. Alle og enhver holdt ham med Grund for et meget foranderligt og ubestandigt Menneske. I eet Øieblik, var han munter og lystig, og strax derpaa giorde han sig selv de bitterste Bebreidelser, fordi han havde forsømt en eller anden Pligt. I alt fattede han den beste Beslutning, men altid udsatte hanUdførelsen deraf til næsteMorgen. I Dag tænkte han, kan du jo nok forrette noget andet.

Engang hørte han af en Hændelse, at det gik en retskaffen Mand meget slet. Ham maae du hielpe; tænkte han ved sig selv. Han gik virkelig ogsaa ud i denne gode Hensigt, men underveis, stødte han paa en af sine Bekiendtere og fulgte med

ham

ham paa Comedie. I Morgen tænkte han, kan du jo endnu udføre den gode Handling. Men næste Morgen, fik Hr Tidsnok, et Besøg af et Par gode Venner som spiste Frokost hos ham. De vilde et Steds hen, for at besee nogle skiønne Malerier, Hr Tidsnok gik med. De tog ud paa Landet, Hr. Tidsnok vilde ikke bryde Selskabet og kiørte med; Om Aftenen var der Bal, og et Bal kunde Hr Tidsnok ikke forsømme. Da han vaagnede næste Morgen, havde han Hovedpine, og laae derfor til Klokken tolv.

Den stakkels Mand, var ganske glemt. Hr Tidsnok fordrede en Bog til sig i Sengen. Det var en rørende Roman. Han læste nogle Sider, lod nogle Taarer falde paa Bogen, og sov igien ind. Den stakkels Mand var ganske glemt, dog faldt af en Hændelse hans gode Forsæt ham atter ind. Hurtig sendte han Bud efter den Arme; men det var desværre for silde.

Han

Han behøvede ikke mere hans Hielp. Manden var død.

Saa tankeløs bortøslede Hr. Tidsnok sin Tid og sine Penge. Han kom i Gield, uden at vide, hvordan det gik til. Han havde aldrig lært noget retskaffens, følgelig kunde han heller ikke fortiene noget. Tilsist gik det saa vidt, at han blev sat i Slutteriet. Nu bad han sine Slægtninge skriftlig om Hielp. Men de lod ham skiøtte sig selv, thi hans forrige Opførsel, havde fornærmet dem. Vel giorde de hemmelig et Forsøg paa at bringe hans Formue igien i Orden; men det var aldeeles umueligt. Den ubetænksomme Tidsnok, maatte nu udstaae Hunger og Sorg.

Hvad for Bebreidelser han giorde sig selv i Slutteriet, hvorledes haus Samvittighed qvælede ham, kan jeg umuelig beskrive Jer, han havde virkelig nær fortvivlet, men til hans store Lykke besøgte en af hans Venner ham. Denne vidste at Tids-

nok

Tidsnok, dog havde nogen Følelse for Dyden. Han haabede at oplive denne Følelse paa nye, og i Fremtiden bedre dette ulykkelige Menneske. I det Haab betalte den retskafne Mand Tidsnoks Gield, og satte ham igien paa frie Fod. Han gav ham endnu ovenikiøbet en betydelig Sum til en Reise til Ostindien; thi Tidsnok havde yttret for ham, at han helst ønskede at prøve sin Lykke i en anden Verdens Deel.

Tidsnok var lykkelig paa sin Reise til Ostindien, og endnu lykkeligere medens han opholdt sig der. I en Tid af femten Aar havde han samlet en stor Formue. Nu ønskede han sig tilbage til sit Fædreneland, for at tilbringe sin øvrige Levetid der.

Tidsnok havde ganske ophævet alt Brevveksling med sin Ven. Dog erindrede han sig, hans Godhed med Taknemmelighed. Han vidste at hans Ven havde en

voxen

voxen Datter. Da han engang tænkte derpaa, hvidskede hans Hjerte til ham: "gior hende lykkelig, det kan du." Tanken fornøiede ham, og han beskiæftigede sig nok, et Par Maaneder med den; han havde i Sinde at tilvende Pigen en Deel af sin store Formue, men altid blev det ved det samme. Af en Hændelse hørte han, at hans Ven havde været meget uheldig i Handels-Forretninger og havde mistet Alt. — Ved denne Efterretning, blev Tidsnok overordentlig rørt. Nu foresatte han sig paa nye, som snarest at reise til sit Fædreneland, og hielpe sin Ven. Men først maatte Hr. Tidsnok bringe sine Sager i Orden, og naturligviis udkrævede det Tid. Han kunde i sine Tanker ikke giøre ved, at hans Afreise tværtimod all Formodning, blev forsinket. Imidlertid skrev han dog, og sendte sin Corespondent en betydelig Sum til — at kiøbe den Lystgaard for, som nu ligger her i Gruset.

Det varede endnu længe førend Hr. Tidsnok forlod Ostindien. Endelig kom han dog igien til sit Fædreneland. Hans første Forretning var at begive sig lige til denne Gaard, hvor han paa en aldeles barnagtig Maade spildte en heel Maaned paa dens Indretning. Hans ulykkelige Ven, som han skyldte sin Redning og sin Lykke, havde han endnu ikke seet.

Men giv nu ogsaa Agt paa, kiære Børn, hvordan vor Herre straffede ham for denne uforsvarlige Skiodesløshed!

Tidsnok fik at vide, at ubarmhiertige Creditorer havde sat hans Ven i det samme Slutterie, hvorfra han havde befriet ham. Haarene reiste sig paa hans Hoved, da han hørte det. Hurtig lod han sig bringe til Slutteriet. — Ak! hans ulykkelige Ven var ikke meere der. Dagen før havde han forladt Verden! Paa hans Bord laae nogle gamle Papirer, og imellem dem et Brev. Udskriften, der var skre-

skrevet med skiælvende Haand, var til: Karl Tidsnok. — Han rev Brevet hastig op. — Det bestod kun af faae Linier. Men dets Indhold var i Stand til at knuse det meest ufølsomme Hierte. — Her kun:

"Jeg er ved uundgaaelige Hændelser "blevet meget ulykkelig. Men da jeg fik "Deres Ankomst at vide, bankede mit Hierte "høit, jeg troede at kiende Deres. — Hos "Dem haabede jeg at ende mine Dage i Til- "fredshed, thi jeg elskede Dem. — Jeg smi- "grede mig endogsaa med, endnu at nyde nogle "Glæder førend jeg døde. — Hvor skrække- "ligt har jeg taget Feil! jeg har ingen Ven "meere paa Jorden, uden alene Døden."

Tidsnok læste igien, og stod som en Støtte. Barmhiertige Gud! raabte han, havde jeg dog kommet kun en eeneste Dag før! saa havde jeg dog i det mindste nydt den Glæde, endnu engang at tale med min Ven. — Han skulde sandelig ikke have taget den Tanke med sig i Graven: at jeg var

det utaknemmeligste Menneske paa Jorden! Nu slog han sig for Panden; og stirrede med vilde Blik rundt omkring i Kammeret; endelig græd han, som et Barn og sagde: Her, paa dette Sted, sad du endnu i Gaar, og jamrede dig over min Utaknemmelighed! Hvor er du nu? Oh havde jeg kun seet dig eengang endnu! Ach! — kunde du kun høre mine angerfulde Suk.

Tidsnok lod sin Vens Liig begrave. Han gik hiem, sperrede sig inde og overlod sig til den bitterste Smerte. Derover glemte han endogsaa at forespørge sig om sin Vens Datter. Han havde i Sinde at udstyre hende rigelig, men nu kunde han for bare Sorg ikke tænke derpaa. Længe derefter lod han hende opspørge, men det han fik at vide, tiente kun til at forøge og forbittre haus Smerte.

Den gode Pige, havde endnu imedens hendes Fader levede, forlovet sig med en retskaffen ung Mand. Strax efter Faderens

derens Død, søgte hendes Kiæreſtes Familie at hindre Brylluppet og lod ham giøre en Søereiſe. Pigen var ſvag og kunde ikke længer udholde ſin Armod. For at undgaae den, ægtede hun en gammel Gnier, ſom hendes Hierte ikke havde den mindſte Tilbøielighed for. Han var altid i ondt Lune, og hans laſtværdige Opførſel giorde hans Selſkab fuldkommen utaaleligt. — Den ſtakkels Pige giorde alt hvad der var hende mueligt for at behage ham, men det var forgieves. Det afſkyelige Menneſke plagede hende Nat og Dag. Hun nød ingen Glæder, og hendes Hierte var altid fuldt af Sorg og Græmmelſe. Hendes Fader, ſom hun elſkede ſaa omt, var død. Hendes Kiæreſte havde hun miſtet. Hun havde ingen Veninde, ingen Fortroelig meere. Ingen, ikke engang hendes Mand torde hun fortælle ſine Ildelſer. Og det maae I ikke undre Jer over mine Børn. Jeg ſagde jer nyelig at Venſkab kun fandt

Sted mellem dydige Mennesker, men hendes Mand var lastværdig. Kunde hun vel have nogen Tillid til ham?

Men hvorfor tog hun ham da? spurgte Marie.

Af Frygt, svarede Frue Mason. — Dog min Fortælning er endnu ikke ude!

Da den stakkels Kones Græmmelse ikke kunde skille hende ved Livet, skilte den hende ved sin Fornuft. Hendes Mand lod hende sætte i Daarekisten. Hr. Tidsnok fik det at vide, og besøgte hende. Lille Grethe, sagde han, kan du ikke længer huske din gamle Ven? Grethe saae opmærksom paa ham. Hendes Fornuft kom for nogle Øieblikke tilbage. Angest viste sig paa hendes Ansigt. Men paa Øieblikket var hendes Fornuft atter borte. Hun loe og græd, sang et lille Vers; klagede over hendes Mand; spurgte Hr. Tidsnok, om han havde været længe til Søes, og sladrede saa igien med hendes afdøde

Fader,

Fader, som om han sad ved Siden af hende, eller stod for ved hende.

Tidsnok kunde ikke længe udholde dette Syn.

Gud give, jeg ikke vidste meere af mig selv at sige, end hun, raabte han, saa følede jeg i det mindste intet til mine utaalelige Lidelser.

Nu kunde han ikke med alle sine Penge skaffe hende sin Forstand igien, men havde han strax efter Faderens Død skikket hende den bestemte Capital, som han havde i Sinde, saa havde hun maaskee beholdt sin Forstand, og var blevet reddet.

Efter det Optrin i Daarekisten, kunde Tidsnok ikke komme sig igien. Han sluttede sig ind i denne Gaard; blev melankolsk; lod sit Skiæg voxe, og sin Hauge udarte til et Vildnis. Han tog sin Vens vanvittige Datter i Huset til sig, gav hende sit eget Kammer, og sin egen Pige, som skulde give Agt paa hende. Hver Dag

be-

besøgte han den Ulykkelige, af hvilken Synet allene kunde giøre et Menneske med sund Forstand afsindig. At Tidsnok kunde udholde dette Syn, synes ubegribeligt. Ham, som Samvittigheden maatte giøre de bitterste Bebreidelser, til hvem den uophørlig maatte raabe: See! det er du Skyld i! du har saa skiændig forsømt at giøre got! du har i dit heele Liv aldrig handlet i en fornuftig Hensigt. Alt dette maatte daglig martre Manden, som desuden ingen Ven trøstede, — og tilmed daglig havde det sørgelige Syn for Øinene — en menneskelig Skabning uden Forstand.

Han døde uden Testament. Der reiste sig en Proces om hans Formue. Og da Fordringerne paa dette Huus, ikke vedbørlig kunde bevises, kom det i den sørgelige Forfatning, hvori I nu see det.

Men Børn, Natten falder paa, vi maae see til, at komme hiem. Giv mig mig din Haand Marie, Du ryster jo?

Du

Du vil vel ikke saasnart glemme denne Historie. Ikke sandt? — Naa, vær kun rolig mit Barn! læg kun Mærke til den gyldne Lære: at man ved enhver Leilighed bør spørge sin Fornuft til Raads. Vil du have en rolig Samvittighed, saa opsæt aldrig Udførelsen af en god Beslutning. I Hensyn dertil maae du ingen Dag og ingen Time forsømme. Dette Raad, mine Børn, vil vel ikke bringe jer til Handlinger, som falde meget i Øinene; den store Verden vil vel heller ikke tilklappe jer nogen Bifald derfor, men jeres Fader som seer i Løndom vil giengielde jer det.

El=

Ellevte Capitel.

Paaklædning. — En Karakteerskildring. — Madamme Sandoues Maade at klæde sig paa. — Skiødesløshed. —

Marie havde fuldt og fast i Sinde, at vænne sig af med sin bestandige Nølen, men det faldt hende forfærdelig vanskeligt. Thi: man kan lettere lade sig forlede til en Last, end man kan afvægge den. Marie blev saa længe liggende om Morgenen, som hun vel kunde, men naar hun saa kom til de andre, saa havde hun hverken vasket, kiæmmet sig, eller skyldt Munden. Frue Mason lagde med megen Mishag Merke til denne Opførsel. Men hun tænkte hvis du hver Dag gientager dine gode Lærdomme kunde de let tilsidst blive Pigen ligegyldige. Du gior altsaa best i at tie. Der kommer vel engang en Anledning, hvorved du kan stille Marie

Føl-

Følgerne af sin Opførsel, saa tydelig for Øinene, at hun maae skamme sig derover. Exempler gavne altid meere end Lærdomme.

Frue Masons Ønske blev opfyldt. Der kom et Fruentimmer til hende, som i alle Maader giorde det langt værre end Marie. Hendes Besøg varede kun otte Dage, men i den Tid, havde hun allerede over hundrede Gange bragt Frue Masons sædvanlige Huusholdning i Uorden. Der maatte forefalde, hvad der vilde, saa var den fremmede Dame aldrig ved Haanden. Den halve Dag trippede hun om i sit Nattøi. Haarene hængte om Ørene paa hende, og hun saa ud, som om hun nyelig var staaet op. Hændte det sig nu, at der kom nogen i Besøg, skammede hun sig, og maatte enten løbe bort, eller blive paa sit Kammer. Havde Frue Mason Spiseselskab hos sig, kom den fremmede Dame for det meeste sidst. Hun

var

var endnu ikke færdig med sin Paaklædning. Haarskæreren var der endnu. Hun lod sige, hun skulde komme strax, men kom dog ikke. Det varede Gjæsterne for længe; Maden blev kold! Frue Mason skikkede atter Bud efter Damen. Nu blev hun bange, klædte sig paa i Hui og Hast, og skyndte sig til Selskabet, saa hurtig hun kunde. Men i den Skynding havde hun glemt at viske Pudderet af sig, eller havde sat Hovedtøiet skiævt paa, eller ogsaa feilede der sikkert noget andet i hendes Paaklædning. De Fremmede saae paa hende med Forundring. Nogle smilede, andre trak paa Skuldrene. Det gjorde hende ondt. Aldrig skal det hændes mig oftere, tænkte hun, jeg vil aldrig meere udsætte noget til det sidste Øieblik. Men næste Gang gik det ligesom den forrige. Hun var nu engang vant til den fortrædelige Nølen. Hvo, som vilde spise, spadsere eller kisse ud med hende, maatte absolut

solut have Taalmod med hende, og vente. Hun kom ved enhver Leilighed forsilde, og om hun end havde havt nok saa megen Tid til at pynte sig, saa hun dog som oftest latterlig ud.

Frue Mason var hierteglad over denne Dames Bortreise. Gud skee Lov og Tak sagde hun, da Vognen rullede bort, nu kan jeg dog komme i min gamle Orden igien! Nu, hvad synes du om denne Dame, kiære Marie? Marie tang. Kan du slet ikke sige noget om hende, mit Barn? vedblev Frue Mason. Du gider dog ellers gierne lee af andre, enten de saa fortiene det eller ikke. Falder det dig da saa vanskeligt, at adlee Feil og Daarskaber, som du selv giør dig skyldig i. Det er got lille Marie! jeg kan sige dig, at det fornsier mig. Det overbeviser mig om at du erkiender dine Feil. Jeg fordrer ikke at du skal lee ad dem. Du skal blot føle dem,

og

og lære at indsee, hvad der er virkelige Daarskaber. Den fremmede Dames Opførsel var ikkeskiødesløs, blot fordi alting forekom hende ganske ligegyldigt. Hendes Siæl har aldrig beskiæftiget sig med noget afVigtighed. Men sæt ogsaa, at hun beskiæftigede sig dermed, saa kunde det alligevel ikke i mindste Maade undskylde hendes sædvanlige Skiødesløshed i sin Paaklædning. — Jeg siger med Villie, sædvanlige Skiødesløshed. Thi det kan undertiden hænde sig, at Folk, som ellers er meget pæne, ere af Kummer skiødesløse i sin Paaklædning. Naar de ere det, er det Tegn til, at en Orm fortærer deres Hierte. Derfor bør vi ogsaa have Medlidenhed med dem, og desuden ophøre de snart med denne Uorden, de komme sig gierne igien, og vende saa tilbage til deres gamle Vane. Men ganske anderledes forholder det sig med den fremmede Dame, hvorom vi nu tale. Aar for Aar viser hun den

samme Skiødesløshed, enten hun saa er i den største Stads eller i sit Nattøi.

Jeg beder Caroline næsten daglig om, ikke at anvende alt for megen Tid, paa at klæde sig; men havde jeg vel nødig, Marie, at give dig den samme Lære? Klogskab mit Barn, bestaaer i: at man holder Maade i alle Ting. Et Menneske som uophørlig beskieftiger sig med sin Pynt er forfængelig, men det Navn fortiene de ikke, som klæde sig anstændigt, for ikke at ansees for Sære. Men naar I bør beskiæftige Jer dermed, giver jeg Jer gierne Tid dertil. Dyrker jeres Forstand, thi derved faae I Smag. Viis Verden at I have nogen, og ret Jer aldrig alt for ængstlig efter den herskende Mode; forød kun ikke jeres skiønneste Levedage i en travl Ledigang, men anvend langt hellere alle Jeres Sielekræfter til at opnaae Viisdom og Dyd.

Jeg

Jeg har i min heele Levetid, ikke seet noget Fruentimmer, der er mindre forfængelig, end Madam Sandrue. Hos hende er intet af den taabelige Koketterie, som saa ofte og saa tit fornedrer den qvindelige Carakteer. Hun veed at hun er meget agtet for sin Dyds skyld, og hun føler ogsaa at hun fortiener denne Agtelse; men derfor pynter hun sig hverken meere eller mindre. Hendes Klædning er got valgt, men altid den samme. Hun er ikke, som mange Fruentimmer, der er altid prægtig pyntede naar de gaae ud, men hiemme derimod, langt smudsigere end deres Kokkepige. Madam Sandrue handler paa en ganske modsat Maade. Hun pynter sig ikke for den store Hob, men søger at behage sine Venner og Hun folk.

Naar man klæder sig paa, kommer det ikke an paa Smaating, men paa det Hele. Derpaa maae man i Særdeleshed, og næsten daglig være opmærksom. Hos

dem

dem, som ere det, vil man altid blive en vis Lethed vaer, siden de ikke vælge sin Dragt med Ængstlighed. Sag aldrig at vise Jer i Smaating, mine Børn! vedblev Frue Mason. Saasnart I beskiæftige Jer dermed, vil Jeres Stræben efter Dyd kiølnes. Sielen kan umuelig paa een Tid give sig af med Ting, som ere hinanden saa aldeles modsatte. Thi den, som blot beskiæftiger sig med Smaating, kan aldrig bringe det til noget Stort: han vil snarere selv blive et ganske lavt og ubetydeligt Menneske. Reenlighed, som er blevet til Vane, fortiener all Bevømmelse, men læg noie Mærke til Aarsagerne, hvorfor I elske Reenlighed, gior I det blot for, at Folk skal sige: see engang! hvad det er for en smuk Pige, naa hun har tilgavns pyntet sig; See den deilige Kiole, og Haaret sidder nu saa nydeligt! gior I det, siger jeg, blot for denne Bevømmelses Skyld? Kildrer det jer? O Vee! saa seer

det

det slet ud med Jer; saa ere I forfængelige. Saa snart og saa længe den Udyd hænger ved Jer, har I ingen Ærekiærhed, thi den kan umuelig stemme overeens med Forfængelighed.

Tienestepiger og andre slige Fruentimmer af slet Opdragelse sætte almindelig all sin Lyksalighed i Stads. Reenlighed som egentlig er det Væsentlige af Pynt, bryde de sig ikke om.

Jeg har intet imod, at jeres Klæder passe til eders Alder. Jeg billige det heller, og jeg tillader Jer derfor ogsaa at bære de muntreste Farver. Derimod fordrer jeg, Eensformighed i Jeres Dragt. Det er mig ogsaa slet ikke tilpas, naar I komme til mig, uden at være tilbørlig paaklædt. Det lader, som om I ingen Agtelse havde for mig; jeg tænker: I kan dog vel anvende et Qvarteers Tid paa jeres Paaklædning; da det deruden er jeres Skyldighed.

Fsrend jeg spiser Frokost, er jeg altid ganske paaklædt. Det burde J med Rette ogsaa være, naar J ingen grundig Undskyldning har. Du maattte i Gaar gaae Glip af en herlig Spadseregang, Marie! men det var din egen Skyld. — Havde du været tidligere paaklædt, kunde du have spiist din Frokost, i all Mageligheb; Men i dets Sted kom du meget sildig, og da du ret got saae, at jeg ikke vilde bie længer, slugede du den hastig, og umaneerlig ned. Du er straffet derfor og nu vil vi ikke meere tale derom. Men see kun! saaledes avler altid den eene Feil den anden.

Mænd; og overhovedet alle Mandspersoner, klage næsten almindelig over, at de ved enhver Leilighed, maae vente efter Fruentimmerne. Tag jer i Agt for denne Feil, mine Børn! Den forekommer jer maaskee ubetydelig, men den er det ikke. Thi enhver Vane, som nedsætter os i

andres

andres Øine er ond. Saasnart vi endog kun i Smaating er anderledes end vore Medmennesker, tænke de lavere om os. Dee, af reiser sig ofte Foragt. Vor gode Forstaaelse med andre, beroer blot paa den Agtelse, de har for vor Forstand. Den Tilbøielighed som grunder sig paa Medynk, tager snart af, og forsvinder tilsidst aldeles. Selv Hiertets Dyder, kan, naar de udarte til Svaghed, berøve os den gode Mening, som andre have om os. Siden træder en plump Fortroelighed i velanstændig Tilbøieligheds Sted, og før vi see os for er all Agtelse, som er den eene Kilde til inderlig Familie Glæde, forsvunden.

Tolv-

Tolvte Capitel.

Opførsel mod Tienestefolk. — Sand Sieradel.

Engang kom Børnene ikke ned, paa den sædvanlige Frokost-Tid. Frue Mason blev uroelig derover. Hun gik selv hen til deres Værelse, for at see hvor de bleve af. Men da hun kom paa Trappen, hørte hun Maries Stemme. Hun skiændtes med den Pige, som var bestemt til at vørte hende op. Tænk engang raabte hun! den grove Tingest, tør tale saaledes til mig! veed hun ikke, hvem hun har for sig? Jo! svarede Frue Mason, i det hun lukkede Døren op, en lille umyttig Pige, som kun bliver vartet op, siden hun ikke kan hielpe sig allene. Marie foer sammen af Skræk, og Frue Mason blev saaledes ved: siden du har behandlet Pigen, som er ti Aar ældere end du, saa unartigt, skal du nu hielpe dig selv.

Imid-

Imidlertid vil jeg spise Frokost med Caroline, og derefter gaae hen med hende til Madame Sandrue. I min Fraværelse har du Tid til at føle, at Børn er langt under de Tienestefolk, som bruge sin Fornuft, og har dannet sin Forstand. Børn maae lade sig styre og lede af andre, saa længe indtil de ere i Stand til, at hielpe sig selv. Vi blive først uafhængige af andre, naar vi ere meere forstandige end de.

Da hun kom hiem igien indlod hun sig i en elskværdig Samtale med Marie. Hvor ofte, talte hun, har jeg ikke sagt dig, at den gode Gud, med alle de forskiellige Stillinger han lader os komme i, kun har til Hensigt, at gisre os forstandigere og bedre. Hvem skader vi da, uden os selv, naar vi ikke veed at finde os deri? Bestandig er det eene Menneske det andet undergiven; og hvorfor? fordi de skulde vænne sig til at elske hinanden og have Taalmodighed med hverandre. Den eene

behøver

behøver den anden. Dette vedligeholder en fælleds Forbindelse mellem dem, og lærer Menneskefamiliens Lemmer, at tage Deel i hinandens Skiæbne. Saaledes forbedrer, den eene den anden; men er derfor den eene af Naturen neden for den anden?

Du har jo læst Fabelen om Hovedet, som troede sig bedre end de øvrige Lemmer, som dog alle vare nødvendige til Livets Ophold. Naar jeg mishandler Tieneste-folkene, fornedrer jeg mig under dem, siden jeg misbruger den Ret, som jeg har over dem. Saaledes handler Gud ikke mod os skiønt han er langt høiere end vi.

Efter disse Grundsætninger handler jeg bestandig, med mine Tieneste-folk. Jeg lader dig vorte op, siden du er et Barn, og har den samme Hielp nødig som andre Børn. Men du maae ogsaa vide at jeg har meere Agtelse for Tieneste-folkene end for Jer Børn. Mange af disse Folk ere allerede dydige, men I maae først blive det.

I

I har endnu ikke giort noget i Verden, men de har redelig opfyldt sine Pligter. Gud selv er tilfreds med dem, naar de i sit lavere Kald, handler efter Samvittighed. Og du vilde vove at foragte Mennesker, som glæder sig over Guddommens Bifald? Fy, Marie!

Jeg frygter ikke for noget Menneske han maae være saa stor og mægtig, som han vil. Jeg veed, han er min Medskabning. Han er vel meere fornem, meere anseet end jeg; men maaskee jeg besidder meer Forstand og Dyd end han. Paa samme Maade tænker jeg om dem, som ere under mig. Vi har jo allesammen een Oprindelse. Disse Mennesker besidde maaskee flere Sieleforetrin, end jeg, og ere just derfor behageligere i Guds Øine. —

Jeg har tit sagt dig Marie! at et Barn er langt ringere end et voxent Menneske. Thi et Barn har endnu ingen

For-

Forstand, og den alene giver Mennesket et Fortrin for Dyrene. Forstandens Dannelse hæver den vise Mand over den Uvidende. Thi Viisdom og Dyd er i Grunden eet og det samme. De ere kun forskiællige i Navnet.

Betænk nu engang din Opførsel mod ver Lise i Dag! Du veed hun holder af dig, og er en god retskaffen Pige. Og du skiændtes saaledes med hende. Du burde have skammet dig. Men det var endnu det værste, at du kort før havde læst din Morgenbøn. Barn! hvor vare dine Tanker henne? Bede og skiændes; hvordan passer det det sammen. Men, du har ikke bedet. Din Mund pludrede noget, som du selv ikke forstod. Dit Hierte tænkte vist ikke paa Gud. Ellers havde du ikke glemt, at du er en stakkels Skabning, som den gode Gud maa have langt mere Taalmodighed med, end du med din Lise.

Hvorledes kan han være naadig og barmhiertig mod dig, naar du er saa ubarmhiertig mod andre!

Gaae! giør din Forseelse god igien, og bed smukt Lise om Forladelse. Saalænge til du haver giort det, skal hun slet ikke varte dig op; tænk kun paa hvad der maatte blive af dig, naar ikke nogen hialp Dig! Du kan jo ikke lave din Mad, ikke bage dit Brød, ikke vaske dit Lintøi. See! saadan en stakkels hielpeløs Skabning er et Barn! Kan du nu mærke, at jeg veed hvad du er? Naa, følg smukt med Marie!

Marie fulgte! Hun gik hen til Lise, og bad om Forladelse. Hvergang hun efter den Tid læste sin Morgenbøn, tænkte hun: i Dag vil du vist ikke skiændes! vil ikke giøre nogen den allermindste Fortred! Du er jo endnu kun et Barn! —

Trettende Capitel.

Virksomhed. Ledighed er Moder til alle Laster. Middel til at opnaae Lyksalighed

En Eftermiddag tillod Frue Mason Børnene, at fornøie sig, som de selv fandt for Got. De vare just ikke i Lune, og vidste slet ikke hvad de skulde begynde paa. De syntes at være meget trætte, og havde dog slet ikke giort noget. De havde nylig reist sig fra Bordet, og spiste allerede igien Kager. Af Kiedsomhed, foretoge de sig lutter taabelige Ting; Frue Mason merkede snart hvad der fattedes dem, hun saae nemlig, at de ingen bestemt Beskiæftigelse havde. Caroline, sagde hun, hielp mig dog en lille Smule med denne Søm. Du veed, at jeg har bestemt denne Kiole til vor fattige Naboekone, og jeg vilde gierne have den færdig endnu i Dag Og du, Marie læs en smuk Fortælling for os af denne Bog.

Fortællingen behagede Børnene. De vare meget opmerksomme. Da den var ude, sagde Frue Mason: Børn, jeg har i Dag mange Breve at skrive, saa jeg kan umuelig spadsere med Jer i Eftermiddag. Jeg gaaer op paa mit Kammer. Beklæder imidlertid mit Sted og forer Jer got op. Der falder mig just noget ind. Tag den Kiole, som vi nu nylig fik færdig, tillige med de andre Klæder der henne paa Stolen, og bær dem med hinanden til vor fattige Naboekone. Hils hende fra mig! spørg, hvorledes det gaaer hende, og see I kan komme efter, om hun endnu skulde trænge til noget.

Børnene besørgede den Commission de havde faaet, saa godt de kunde. Muntre og glade kom de hiem igien, og kunde ikke blive trætte af, at fortælle, hvor meget den stakkels Kone havde glædet sig, og hvor taknemmelig hun havde været. De bad Frue Mason, at de maatte jo før jo heller

faae

faae saadanne behagelige Forretninger igien. Det er dog saa herligt, at skaffe sine Medmennesker en Glæde!

See! kiære Børn! sagde Frue Mason, saa vel tilmode er man altid, naar man har giort noget nyttigt. For et Par Timer siden, vare i saa fortredelige, hængte med Hovedet og vidste ikke selv hvorfor. Jeg saae endnu meere. Det gior mig ont, at jeg maae sige Jer det: I begik endog en Synd. Veed i hvori den bestod? I vare ikke sultne, havde nyelig reist Jer fra Bordet, og spiste dog ovenikiøbet et stort Stykke Kage! Hvor mange af Jere Medmennesker leed ikke imidlertid den bitterste Hunger! og i stoppede Jer af bare Kiedsomhed Munden fuld! kun den hæslige Leddiggang var Skyld i alle disse Feil. Derfor gav jeg Jer ogsaa strax noget at bestille. Hos den stakkels Kone fuldførte I en god Handling, og følede Fornøielse. Min Hensigt blev opnaaet. Naar I hereſter

efter ikke veed, hvad I skal foretage Jer, saa tænk herpaa. Glem kun aldrig, at Lediggang er Moder til alle Laster.

Himlen skiænker os alleslags Gaver, for at vor Siel bestandig kan blive meere fuldkommen. Een af disse Gaver er Indbildningskraften. Naar vi uddanne den, opnaae vor Siel en Egenskab, som kaldes Smag. Den tiener os til Opmuntring og Forfriskelse efter vigtige Forretninger, og viser os en bedre Maade at underholde os paa, end den almindelige Hob. Den som ingen Smag har, taler bestandig kun om sine Medmenneskers eller sine egne Anliggender, holder sig op ved enhver Smaating, kandestøber om alting. Vel skeer det ikke i nogen ond Hensigt, men snarere af Leddiggang. Det gaaer ham ligesom Jer, der strax efter Maaltidet, spiste et stort Stykke Kage, uden at være sultne. Derfor tale mange Folk ikke om andet, end kun om sine Klæder eller om Mad og

Drikke.

Drikke. De længes efter Bordet, blot for at udfylde nogle Timer, som de ikke vidste at anvende bedre. Vil I undgaae disse Laster, saa stræber at faae Smag for alleslags Kunster og Videnskaber. Jo meere I gjøre det, jo mindre faae i Anledning, til at klage over Leddiggang. Jo ædlere I anvende eders Tid, jo meere vil Jeres Siel tiltage i Fuldkommenhed.

Malerie, Tegne, og alle Indbildningskraftens Verker, kan give Jer en meget nyttig Bekræftigelse. De forfiine Sielen, skiærpe Forstanden; og danne umerkelig eders fremspirende Dømmekraft. Hvis denne sidste bliver tilbørlig dannet, har I allerede vundet meget. Thi uden den ere I ikke i Stand til rigtig at bestemme nogen menneskelig Handlings Værd.

Gode Bøgers Læsning er en af de fortrinligste og behageligste Beskiæftigelser: men af de Bøger, som I kan faae, maae

I

I kunde vælge de bedste, og just til det Valg hører Smag. Læsningen vil opvække mangfoldige Følelser i eders Hierte, og fylde eders Indbildningskraft med alleslags Forestillinger og Billeder, disse maae nu Forstanden prøve og ordne; men af alle Beskiæftigelser er det den værste, saa megit meere, som I til ingen Tid bør undlade den. Men naar I tidlig vænne Jer til, at føle rigtig, og at slutte rigtig; naar I samle og giemme Eders Hoveds og Hiertes Erfaringer; saa vil I med Tiden komme til at besidde en Skat, som intet Guld kan betale. Den vil være Jer selv, til den største Nytte, og ingen Ulykke er i Staad til at berøve Jer den.

Gud har alle Ting i sig selv. Vi ere alle udspirede fra ham og alle vore Tanker og Handlinger maae igien have ham som vor Oprindelse, til Gienstand. De, som meest ligne ham, som komme ham meest nær, bør vi elske. Vi bør søge at komme

i For-

i Forbindelse med dem, for at vi derved kan opnaae en større Grad af Fuldkommenhed. Men troe mig, kiære Børn! vor største Lykkalighed bestaaer i: at vi trøstig kan see tilbage paa vore Handlinger, og at vi i vor Samvittighed ere overbeviiste om, at vi ikke har anvendt vor Liv til Unytte.

Fjortende Capitel.

Høstglæder. Det gamle Slot. Harveslageren. Den grusomme Landjunker. Hovmod.

Høsttiden kom. Denne og det herlige Veir, fornøiede Børnene usigelig meget. Bestandig løb de ud i Marken til Høstfolkene. Det var virkeligt et herligt Syn! Arbeiderne vare alle saa virksomme saa glade, som Himmelen over dem var reen, Jorden prangede med Neeg og fulde Ax! Overalt smilede Guds rige Velsignelse. Frue Mason saae gierne, at der hist og her blev liggende en Haandfuld Ax. Hun havde sine gode Grunde derfor. Thi naar Høstfolkene havde bragt Kornet hiem, indfandt Axpillerne sig snart. Da vrimlede Marken af unge og Gamle. De stakkels Folk vidste ret got, at der altid var meer at sanke paa Frue Masons Ager end andensteds. Den gode Kone undede dem det og-

saa

saa af Hiertet, og glædede sig inderlig, naar hun saae dem gaae hiem med rigeligt Bytte. Den retskafne Jørgen, kom ogsaa tilligemed Kone og Børn til Høsten. Om Dagen kunde han ikke ret synderlig forrette noget, dog hinkede han bestandig fra og til, og skaffede sig allehaande at bestille, men saasnart Aftenen faldt paa, var han en uundværlig Mand. Saa spillede han bestandig paa sin Fiol, saa man maatte fryde sig derover; rigtignok havde den kun tre Strænge, men det giorde intet til Sagen; det var nok, at Høstfolkene moerede sig derved, svingede sine Koner og Piger dygtig om i det Grønne og glemte Dagens Heede og Byrde.

Paa denne Tid kom som sædvanlig en gammel Harpeslager dertil, og opholdt sig henved et Par Maaneder hos Frue Mason. Hun var en Elsker af Harpe, og holdt ogsaa meget af den gamle Mand, som spillede derpaa. Hun havde hiulpet ham ud

af

af en stor Forlegenhed. Og naar man engang har viist Een en saadan Velvillighed, ønsker man sædvanlig, at det ogsaa siden efter maae gaae ham vel.

Børnene vare meget nysgierrige efter at høre, den gamle Harpeslagers Historie; Frue Mason opfyldte deres Bøn. Jeg reiste eengang igiennem Provinsen Wallis, begyndte hun, og just som vi kiørte forbi Ruinerne af et gammelt Slot, gik der noget i Stykker paa min Vogn. Vi maatte holde. Jeg skikkede Tieneren til den næste Bye, Kudsken maatte blive ved Hestene, og da jeg ikke havde andet at giøre, sneeg jeg mig langsom omkring Ruinerne af det øde Slot.

Natten nærmede sig. Enkelte Huse laae hist og her omkring Slottet, giennem Vinduerne, skimtedes Lyset. Forrige Tiders Sæder og Skikke faldt mig ind. Især tænkte jeg paa, hvorledes det vel havde seet ud i Wallis, dengang dette nu

saa

saa øde Slot havde været Sædet for en adelig Familie. Jeg havde ganske fordybet mig i disse Tanker, da jeg uformodentlig hørte Klangen af en Harpe. Intet i Verden kunde være meere passende; Harpens Klang, Walliserens National Musik, syntes at give de Forestillinger hvormed min Indbildningskraft beskiæftigede sig, en Art af Virkelighed. Jeg hørte en Smule til, gik derpaa efter Klangen, og kom saaledes til et lille uanseligt Huus, hvis Tag tildeels hvilede paa Muuren af et forfaldent Taarn, og støttede sig paa de andre Sider til en elendig sammenklinet Leervæg. Neppe kunde dette usle Lye, beskytte sin stakkels Beboer for Regnen.

Jeg gik ind og traf en gammel Mand, som varmede sig ved en smule Ild, som brændte paa Arnestedet. Ved Siden af ham blev jeg et ungt Fruentimmer vaer. Hun havde et spædt Barn ved Brystet, og endnu et større Barn paa Skiødet.

Man-

Manden, som spillede paa Harpe, stod op, saasnart han saae mig! Han bød mig sin Stoel, det var den eeneste, han havde. Han sat sig paa en stor gammeldags Kiste, ved Siden af Arnestedet. Jeg saae mig om efter et Vindue, men blev ingen vaer. Hytten havde ingen anden Lysning, end den, som garske sparsomt faldt igiennem den, saa kaldede Skorsteen.

Jeg fortalte Harpeslageren det Uheld, som havde mødt mig, undskyldte dermed min Paatrængenhed, og bad ham blive ved at spille. Han giorde det. Medens han spillede havde jeg Leilighed til at see mig noget nøiere omkring. Og nu bemerkede jeg endnu et lille Kammer bag ved en Væg af sammenflettede Grene og tørre Blade. Der brændte et Lys deri. Paa mit Spørgsmaal, hvem der vel boede der? svarede Konen paa en meget ukunstlet Maade, at det var et ungt Fruentimmer af god Familie, som for ikke lang Tid siden,

var

var bleven gift. Hun vilde ikke boe hos nogen anden eller andensteds end her. Denne Efterretning kom mig til at smile. Det var mig paafaldende at Hofmod var foreenet med en saa overordentlig Armod.

Da jeg strax efter forlod Hytten, gik Harpeslageren med mig, for at see, om min Vogn var sat i Stand igien, som den da ogsaa var. Harpeslageren, som hørte at jeg vilde blive Natten over i den næste Kroe, som kun var en Miil derfra, tilbød sig ogsaa at komme derhen og spille for mig, medens jeg spiste. Det var just det jeg ønskede. Mandens Udseende havde opvakt min Nysgierrighed, ligesaa meget som min Medlidenhed. Jeg tog baade ham og hans Harpe i Vognen med mig.

Efter Maaltidet fortalte han mig, at han før havde havt et betydeligt Gods i Forpagtning. Men til all Ulykke var han bleven ueeing med Adelsmanden, som eiede det, denne var bleven ham fiensk,

og

og havde ikke slaaet sig til Ro, førend han havde bragt den stakkels Harpeslager ganske til Bettelstaven. Denne Tyran fordrede som sædvanlig, af sine Undergivne, at de skulde bringe alt hans Avling i Huus, førend de beskiæftigede sig, med sin egen. Den stakkels Harpeslager var just i fuld Arbeid med sin Indhøstning, da denne lille Landsbyekonge lod ham sige: at han den følgende Dag skulde sende ham sine Folk, tillige med Heste og Redskaber. Han var saa uforstandig at vægre sig, og denne Vægring var Aarsagen til et uforsonligt Had, som havde de sørgeligste Følger for ham. Aa! Madam, sagde den Ulykkelige, Deres Hierte vilde bløde, naar de vidste hvor grusomt han behandlede mig og alle dem, som han havde noget at sige over. Folkene maae arbeide for ham, og han giver dem ikke eengang, den sædvanlige Dagløn. Alligevel driste de sig ikke til at forrette noget andet Arbeide, naar han skikker Bud efter dem.

dem. Der ere nogle Fiskere i hans Bye; men naar de har giort en Fangst, maae de først og fremmest bringe Fiskene til ham, ellers tillader han dem aldrig meere at sætte Foden paa sin Eiendom; og da er deres Fiskerie forbi. Bringe de ham nu Fiskene, som han forlanger, saa søger han de beste ud, og, giver dem derfor, hvad han finder for Got.

Jeg blev ikke færdig den heele Dag, kiære Madam, naar jeg skulde fortælle Dem alle hans Grusomheder! Det gik endelig saa vidt, at jeg maatte gaae fra Forpagtningen. Nu flyttede jeg til mine Børn, thi min Datter, som de saae før i Aften, havde nyelig forhen havt Bryllup med en retskaffen ung Mand. Neppe havde det afskyelige Menneske hørt at vi levede sammen i Fred og Enighed, før ja hvad tænker de saa vel, at han giorde? Han lod min Svigerson putte i Arrest. Og hvorfor? fordi han havde skudt en Hare. Og

det

det var dog slet ingen Forbrydelse hos os, thi enhver Bonde torde skyde saa mange Harer, han vilde, naar det kun skeede paa hans egne Marke. Kort min Svigerson var og blev i Arrest. Nu gik det min Datter og mig ynkeligt igien. Endelig byggede vi os denne Hytte, hvori vi nu boe, for at de stakkels smaae Børn i det mindste kunde have Huus over Hovedet. Jeg spiller paa Harpe, som De veed, og ernærer derved os allesammen. Værten her i Kroen tillader mig at spille for de Herskaber, som tage ind til ham. Saaledes fortiener jeg undertiden en Markes Penge; rigtig nok gaaer det bestandig fra Haanden til Munden, men der bliver dog saa meget tilovers, at jeg engang imellem kan sende min stakkels Svigerson noget.

Nu spillede han, en meget sørgelig Almuesang, men midt i sit Spil holdt han op, og raabte: Den Knegt er dog kun den blinde Lykkes Creatur. Han er

skudt

skudt i Veiret som en Piil. Hans Bedstefader tiente som Qvæghyrde, hos min. Jeg sagde ham det eengang lige i Øinene, og det vil han nok ikke sin heele Levetid glemme mig.

Tillidsfuld fortalte nu, den gode gamle Mand mig, at det forfaldne Slot, som hans Hytte stod ved, havde engang for mange mange Aar siden tilhørt hans Forfædre. Seer De, lagde han til, saaledes gaaer det i Verden! Saaledes tumler Skiebnen os stakkels Mennesker omkring! Strax derpaa spillede han igien et lystigt lille Stykke.

Imedens han saaledes klimprede, giorde ogsaa jeg alleslags Betragtninger hver det menneskelige Livs Afvexlinger: Hvis nu, tænkte jeg ved mig selv, den stakkels Mands høiadelige Ahner levede op igien, da var der formodentlig Fryd og Gammen hver Dag paa Slottet. Hvor tidt gienlød det ikke den Gang af Pauker og Trompeter.

Nu er det faldet sammen. Den elendige Mand, som skylder dem sin Tilværelse, bygger sig en ussel Hytte i Slottets-Ruiner, og hænger sin Harpe paa dets forraadnede Bielker! Saaledes gaaer det i Verden! Saaledes leger Skiæbnen med Mennesker og Slotte!

Da Harpeslageren gik, lod jeg strax Verden kalde, for at forespørge mig nøiere om ham, og jeg fik nu mangfoldige Ting at vide, som bestyrkede mig i min gode Meening, om den gamle Mand. Nu forekom det mig, som om Forsynet udtrykkelig havde ført mig til ham, for at hielpe ham. Jeg giorde det. Jeg kiendte en anseelig Mand, som boede der i Nærheden; og ved hans Bistand udvirkede jeg, at den stakkels Harpeslagers Søn, kom ud af Arresten. Jeg selv bragte ham igien til Sine, og fik ogsaa den omtalte Mand til, at forpagte ham et lille Gods. Nu feilede han kun Korn til Udsæd og nogle Markredskaber.

ber, og dertil gav jeg ham saa mange Penge, som han behøvede.

Den gamle Harpeslager, var ganske uden for sig selv af Glæde og Taknemmelighed. Den følgende Sommer besøgte han mig her. Det pleier han nu siden den Tid, at gjøre hvert Aar. Han gider saa gierne kommet til vort Høstgilde. I Aften holdes det. I skal faae at høre, hvordan han spiller.

Aftenen kom! Den gamle Mand, klimprede paa Harpen saa Børnene frydede sig derover. Høstkarlene dandsede dertil, og gjorde mangt et dygtigt Spring. Laden tonede af Latter og Glæde indtil langt ud paa Natten. Høstfolkene vare langt gladere, end de fornemme Herrer og Damer paa vore Redouter og Baller. Det kom af, at de blot overlod dem til Naturens uskyldige Drivter. Men paa hine er alting kun Forstillelse og Tvang.

Frue

Frue Mason pleiede altid ved denne Leilighed at uddeele nogle Gaver, mellem disse gode Folk. Hun havde derved den Hensigt, at gisre dem, den frembrydende Vinter meere taalelig! Mændene og Karlene fik varme Brysttuge, men Konerne Hør og Uldgarn til at spinde og strikke. De, som havde været ret flittige, fik siden efter endnu en Nytaarsgave. Børnene fik Skolebøger og alleslags smaae Sager. Det var altid en Glæde, naar den Dag kom! Jeg kan slet ikke beskrive det! Saasnart Harpeslageren lod sig see, raabte alle: Heisa!

Femtende Capitel.

Bøn. Sommernatten. Hengivenhed.

Harpeslageren, satte sig, som sædvanligt, under det store Almetræe ikke langt fra Gaarden, og spillede der, sine meest rørende Stykker. Engang, da han saaledes sad der, og Høstfolkene just spiste Aftensmad, bad Frue Mason ham, at spille et Par af sine Livarier. Han gjorde det, imidlertid spadserede hun tilligemed Børnene under Træet, og hørte opmærksom til.

Det var en deilig Aften. Himmelen var uden Skyer. Maanen steeg op i sin fulde Pragt, og utallige Stierner flammede rundt omkring den. Ingen Lyd tonede i den heele Egn; man hørte intet uden Harpeslagerens Smaaestykker. Men disse klang ogsaa saa rørende, at Taarene traadde een i Øinene derved.

Frue

Frue Mason var ganske fordybet i Tanker. Hun mindede sig sine yngre Aar, og mangt et inderligt Suk fulgte Erindringen derom.

I maae ikke undre Jer over, kiære Børn! sagde hun endelig, at jeg var saa længe stille! I vil ogsaa engang komme til at føle, hvorledes alting falder een ind, naar man saaledes spadserer i Maanskin. I veed endnu ikke, hvorledes det er gaaet mig i Verden. Oh! jeg har lidt meget, grumme meget! Da jeg endnu var et Barn, som I, da troede jeg at alle Mennesker meente det ligesaagot med mig, som jeg med dem. Kunde jeg giøre nogen en Tieneste giorde jeg det villigt og gierne. De var ogsaa altid meget venlige imod mig. Men hos mange, var det bare Falskhed, kiære Børn! naar de ikke meere behøvede mig, saa tænkte de heller ikke meere paa mig. Andre bagtalte mig ovenikiøbet, og voldte mig all optænkelig Kummer. Ja!

var

var det kun blevet derved. Jeg havde dog endnu mangen en redelig Ven, som meente mig det ærligt. Men denne lille Hob, tog bestandig af. Døden rev den eene efter den anden bort fra Verden, jeg er nu næsten allene tilbage. Seer I, gode Børn, naar jeg saaledes betænker alt det, bliver jeg sørgmodig og beklemt. Jeg nyder ikke meere nogen ret Glæde i Verden. Jeg vil ikke hade den, men jeg har fraſagt mig den. Jeg vil gjøre gode Mennesker got, saalænge jeg lever, men i min Siel bliver det aldrig meere ganske lyst. Den ligner denne Egn, som Maanen nu beskinner. Den er roelig og stille, men naar den blide Soel varmer den, er den dog langt skiønnere. Nu! Dag og Nat, afvexle jo ordentlig, med hinanden. Solen vil vel ogsaa igien skinne for mig, naar jeg engang i hiin Evighed vaagner op fra Gravensnat.

Dette Haab, mine Gode! er den beste Trøst, dette Liv skiænker os. Det leder os til Gud, som vi i Lykke og Ulykke aldrig maae tabe af Sigte. Bønnen er det Middel, hvorved vi kan foreene os med ham. Agt denne for alting ikke ringe om i ogsaa høre ufornuftige Mennesker, drive nok saa megen Spot dermed. Man bliver altid saa let om Hiertet, naar man beder. Har jeg maaskee ikke ret, mine Børn? Jeg kan trøstig beraabe mig paa Jeres Erfaring. Jeg veed med Vished, at I vil give mig Ret, thi jeg har selv mange hundrede Gange i mit Liv, følet Bønnens Virkning. Naar en stor Fare truede mig, naar en Ulykke mødte mig, naar jeg af Angest ikke meere vidste hvad jeg skulde begynde paa; saa tænkte jeg: Gud seer dig! Gud hører Dig! jeg tænkte levende paa ham, og udøste mit Hierte for ham. Da var det ogsaa strax, som om der faldt en Steen fra mit Hierte. Der-

for

for satte jeg ogsaa min heele Tillid til ham. Jeg tænker daglig paa hans Godhed, og straber efter at ligne ham, saa got jeg kan. Derfor bringer slet ingen Ulykke mig meere ud af min Fatning.

Naar vi tænke os Gud, som Sandhedens Fader, bliver ved denne Forestilling, vor Forbindelse med ham endnu nsiere. Men vi komme ham langt nærmere, naar vi betragte ham, som vor gode Fader. Dette kan vi jo meget lettere begribe. Det overbeviser os meere og meere om hans faderlige Omsorg. Daglig gisr han os meget got, og sver vor Taalmodighed ved Ulykker. Ja Børn, saalænge vi leve, vil vi aldrig uden den taknemligste Beundring, tænke paa vor gode Fader, paa Gud.

Den menneskelige Siel, modtager i Følge sin Natur det Sande og Gode, med uudsigelig Fornsielse. Jo meere den nærmer sig sin Fuldkommenhed, jo ivrigere vil

den stræbe efter at naae det Sande, jo tydeligere vil den lære at indsee dets Skiønheder.

Gud har valgt sig den heele Verdens Kreds, til sit Opholdssted. Han er det onde og gode Menneske lige nær. De gode fryde sig over hans Nærværelse og stræbe efter at behage ham. Men de Onde frygte ham, som en Dommer, der i Følge sit Væsen er alt for reen til at taale deres Ugudelighed. De Onde vil engang ønske at Klipperne maatte styrte over dem, og Biergene bedække dem, at de kunde derved undgaae deres Synders sørgelige Følger. Alligevel havde det ikke været dem vanskeligt, at handle efter hans Villie og glæde sig ved hans Bifald. Thi Menneskket føler altid den Drift til at handle got hos sig. Men Utilfredshed og Uro qvæler ham, naar han modstaaer denne Drift, og døver sin Samvittigheds Stemme. Ja alt som vi blive visere og bedre, erkiende vi tydeligere Gud. Viisdom bestaaer deri, at vi søge ham,

ham, og Godhed udspringer af vor Bestræbelse, for at efterligne hans guddommelige Egenskaber.

Naar vi vil udføre noget Stort, maae vi have et Mønster for Øine, som kan tiene vor Forstand til Ledetraad, og sætte vort Hierte i Virksomhed. Til at iværksætte dette er Guds uegennyttige Godhed langt mere formuende, en maaskee mangen et fordervet Menneske kan indbilde sig. Naar Kierlighed til Gud beliver vort Hierte, vil et grundet Mod lyse frem af alle vore Handlinger, thi hvo som forlader sig paa ham, bliver vist ikke beskiemmet. Er det vor faste Beslutning, bestandig at handle Ret; er vor Siel fuld af Beundring over hans Godhed, saa kan man med Sandhed sige om os, at vi bestandig bede. Behandle vi vore Medmennesker, og endog Dyrene efter Billighedens Grundsætninger, hielpe vi dem, saavidt det staaer i vor

saa vise vi derved, hvis Tienere vi ere, og hvis Love vi lyde.

Bede I, saa bryde jer ikke om Ordene, men kun om Tankerne. Erindre jer bestandig, at Dyden behersker Lidenskaberne, opklarer Forstanden, og rækker den Glæder, som det ufornuftige lastefulde Menneske ikke engang drømmer om. — Børn! følg mit Raad! værer fortrolige med Gud, saa vil I føle Fred i eders Siel og en Fristelse vil vanskelig overvinde jer! Uafbrudt Fromhed, er ganske uundværlig, naar vi skal være ret lykkelige. Thi det, som for det meeste beskiæftiger vor Forstand, vil ogsaa til alle Tider giøre den stærkeste Indflydelse paa vore Handlinger. Rigtig nok gives der en saakaldet Fromhed, som ikke frembringer nogen sand Bedring i de menneskelige Handlinger. Men denne er kun Blændværk og Bedragerie.

Engang

Engang gaves der Folk, som tilbad Diævelen, ofrede sine Børn til ham, og til hans Ære begik, alle muelige Grusomheder og Skiændsler. Men vi, som tilbede en langmodig Gud, maae bære over med vore Medmenneskers Svagheder. Vi maae ikke allene bede om Barmhiertighed, men vi maae ogsaa selv være barmhiertige. Vi maae ikke allene indsee, at vi har fornærmet vor Næste, men ogsaa tage os i Agt for oftere at fornærme ham. Vi maae saaledes behandle vore Medmennesker, som vi ønske at de igien skal behandle os. Det kalder jeg, at bede! Hvo der handler saaledes, kan allerede her i Verden nyde ophøiede Glæder, og glæde sig ved et trøsteligt Haab. Han nyder en Forsmag paa hiin Lykkalighed, som venter os, da, naar vor Forstand er fuldkommen oplyst, og ikke meere kan fordunkles af nogen uordentlig Begierlighed;

I Morgen vil jeg tage jer med mig til Skoleholderinden i Landsbyen, og fortælle jer hendes Historie. Den vil overbevise jer om, at det jeg nyelig sagde, er den rene Sandhed.

Gaae nu hen og see paa, at Folkene danse, jeg vil nok endnu spadsere en Smule allene; jeg kommer strax igien.

Sextende Kapitel.

Fromhed. Skoleholderindens og hendes Faders Historie.

Næste Morgen maatte Børnene hente sit Strikketøi, og sætte sig hos Frue Mason ved Arbeidsbordet; hun vilde fortælle dem den belovede Historie. Om Eftermiddagen, hvis Veiret blev got, vilde de følges ad til Skoleholderinden.

Denne var en født Frøken von Høifald. Hendes afdøde Fader nedstammede fra en gammel Familie, hvoraf han var den yngste Søn. Hans Opdragelse svarede til hans Stand, men han havde kun faae Midler. Hans Familie vilde hielpe ham frem, men de slog Haanden reent af ham, fordi han giftede sig med en Præstedatter med stor Forstand og et ædelt Hierte. De kaldte denne Forbindelse en Misalliance.

Mislykkedes var den nu just ikke. De levede ret fornøiede sammen. Før Aaret var omme havde Hr. von Hoifald den Glæde, at lade en Datter døbe. Hun heed Anne. Paa samme Tid forsonede hans ældste Broder sig igien med ham. Dog havde denne Forsoning den slemme Følge at Hr. von Hoifald derved blev forledet til adskillige Udgifter, som oversteeg hans Kræfter. Han besad megen eller rettere overdreven Ærekierhed; desuden var han en meget godgiørende Mand. Han afslog ikke let en Fattig noget, og gav ham i Almindelighed meere, end han i Følge sin Forfatning kunde miste. Slet handlede han aldrig, derimod giorde han undertiden det af Stolthed, som hans Hierte egentlig burde have bragt ham til. Derfor meente forstandige Folk, at hans Handlinger havde meer Glimmer end Værd. Jeg tiltroer mig, at kunde forklare der. Naar han vilde foretage sig en god Handling,

ling, drev i Begyndelsen hans Følelse allene ham dertil; men i samme Øieblik faldt det ham ind, hvilken Ære han derved kunde indlægge sig, og nu fuldførte han denne gode Handling allene derfor. Fromhed havde nok ingen Deel deri. Thi hos ham mærkede man intet Spor af den klippefaste Troe, som kan berolige os svage Mennesker i enhver Modgang, og selv der, kan holde os i Veiret, hvor det forekommer os, som om den heele Verden laae paa vort Hierte *).

Frue von Høifald, havde en ganske fortreffelig Karakteer. Dog, jeg vil heller forelæse jer et Stykke af et Brev, som jeg engang fik fra hendes Datter, det samme Fruentimmer, vi ret strax skal besøge. Her er Stedet:

 "Det

*) Ikke den Troe, som Pontoppidan forklarer ved Overbeviisning om de Ting, som ikke sees, men den: at der er en Gud til, som elsker sine gode Børn, og belønner deres Lidelser. — K.

"Det er just denne Dag, paa hvil-
"ken min elskede evig agtede Moder blev
"befriet fra denne Verden og dens Kum-
"mer. Taknemmelig og alvorlig pleier jeg
"aarlig at helligholde den. Min gode,
"kiære Moder! hun maatte lide meget,
"giennemgaae mange Prøver, og dog var
"hendes Opførsel altid ulastelig. Verden
"beundrede hende rigtig nok ikke derfor,
"thi hendes stille beskeedne Dyd var slet
"ikke af den Slags, som kunde drage den
"store letsindige Hobs Opmerksomhed til
"sig. Hendes Forstand faldt alt for lidt
"i Øinene til at opvække Beundring.
"Men hun brød sig heller intet om Ver-
"dens Dom. Hun søgte sin eeneste Be-
"roeligelse i Gud, og fandt den ogsaa
"deri. Han som af vise og faderlige
"Hensigter, sendte hende Lidelser, hialp
"hende ogsaa at bære dem. Han gav hende
"Kraft til at udøve enhver Dyd, som smyk-
"kede hendes skiønne Siel. Han fyldte

"hendes

"hendes Hierte med Glæder, som vare "meere værd end alle Jordens Skatte."

Denne elskværdige Moder forlod Verden endnu førend Anne fyldte sit attende Aar. Hun blev nu aldeles overladt til sin Faders Omsorg, hvis høitstræbende Aand næsten allerede var blevet et Træk i hendes Karrakteer. Men de Religions-Begreber, som hendes Moder havde indprentet hende, holdt bestandig Ligevægt med hendes Ærgierrighed, og hævede hendes Karakteer saa meget, at hendes Hierte næsten altid lod sig lede af hendes Fornuft.

Hendes Fader havde efter sin Kones Død lit efter lit fordybet sig i Gield. Vel forsøgte han adskiellige Midler for atter at hielpe sig ud deraf, men det vilde slet ikke lykkes ham. Undertiden syntes han rigtig nok at være sin Lykke meget nær, men da han ganske manglede den Slags Smidighed uden hvilken man aldeles ikke kan komme frem i Verden, sank han bestandig

dybere

dybere i Stedet for at komme i Stand igien; og da han nu ovenikiøbet ingen Religion havde, vidste han tilsidst ikke meere hvormed han skulde trøste sig. Han blev bitter, ærgerlig og begyndte at hade den Verden, hvis Bifald han før saa ængstlig havde kiæmpet for. Hans Midler vare nu ødelagde, og mod sin Villie maatte han samtykke i sin Broders Forslag, som tog ham og Anne med sig paa en Udenlandsreise.

Han kom snart efter, at den Taknemmelighed han skyldte sin Broder, paalagde ham en vis Tvang, og Tvangspligter kunde denne ærgierrige Mand slet ikke taale. Saasnart han følte, at han havde mistet sin forrige Frihed, troede han, at han derfor blev overseet af enhver.

Engang da han var i et stort Selskab lod en vis Herre hændelsesviis nogle

Ord

Ord falde, som Annas Fader, skiønt han slet ikke personlig var angrebet derved, strax hentydede paa sig. Nu var han Fyr og Flamme. Det var en naturlig Følge af den hemmelige Forbittrelse, som hans Hierte var fuld af. Han besvarte Spot med Spot. Hans Modpart tang heller ikke, og da begge vare ophidsede af Vinen, sagde de hinanden rigtig nok adskilligt, som de nevpe med koldere Blod havde ladet sig forlyde med. Hr. von Høifald troede, at hans Ære var fornærmet, og udfordrede sin Modpart næste Morgen. De mødte hinanden paa det bestemte Sted. Hr. von Høifald saarede den Anden dødelig, og da denne følte sin Tilstand rakte han sin Morder Haanden, tilgav ham, og erklærede udtrykkelig, at de Sarkasmer, som først havde givet Anledning til Duellen, kun vare sagte hændelsesviis, og aldeles ikke havde havt nogen vis Gienstand.

Den

Den Døende sørgede meget over, at han allerede saa tidlig maatte forlade Verden; han nævnede endnu med svag Stemme sin Kone og sine Børn. Nogle uforstaaelige Ord lod formode, at han endnu bad for dem. Hans Kræfter toge af, og Blodet flød strømmevis ud af Saaret. Hr. von Hoifald gjorde sig all optænkelig Umage for at stille det, men forgiæves. Den Døende trykte endnu engang sin Morders Haand og døde.

Da Hr. von Hoifald saae, at hans Modpart ikke mere var til, blev han, som slaaet af en Lynild. En kold Gysen foer igiennem ham, og Haaret reiste sig paa Hovedet. Han ilede hiem, styrtede ind paa sit Værelse og slog Døren i Laas efter sig. Nu mødte den Myrdedes Billede ham i enhver Krog. Han saae det blodige Saar — saae hans stive Øie — følte det sidste Tryk af hans kolde Haand. — Gud!

Gud! Gud! raabte han; hvor skal jeg flygte hen! Nu fik han Øie paa et Par Pistoler, som laae paa Bordet. Hurtig greb han efter den eene, og skiød sig for Panden.

Knaldet havde sat alle Husets Indvaanere i Skræk. Store og Smaae løb imellem hinanden. Anne var ogsaa iblandt dem. Røgen kom fra hendes Faders Kammer. Man brækkede Døren op. Gud hvilket Syn! Hr. von Høifald svømmede i sit Blod, og yttrede ingen Livstegn meere. Anne kastede sig paa Gulvet lagde hans saarede Hoved i sit Skiød, og lod sine Taarer strømme derpaa. Hendes ulykkelige Fader slog endnu engang Øinene op, hæftede dem ubevægelig paa sin utrøstelige Datter — og lukkede dem for evig til. —

Anne sprang op! hendes Øie faldt paa den anden Pistol, og hendes Haand var allerede udstrakt for at gribe den. Nu følede hun Religionens heele Styrke.

For-

Fortvivlelsen forsvandt. Hun knælede ned ved sin Faders Liig, og bad til Dødens og Livets gode Fader. Nu blev hendes Hierte igien roeligt. Kun den Tanke smertede hende, at hun ikke før sin Faders sidste Afskeed kunde hvisket endnu nogle Ord til ham. Hvor? sagde hun hulkende, hvor mon han nu er? Hun tog atter sin Tilflugt til Bønnen, og blev paa nye styrket.

Anne blev efter sin Faders Død behandlet af sin Tante, som om hun spiste Naadsensbrød hos hende. Det stakkels Barn maatte daglig nedsvælge de bitreste Udtryk. Den naadig Frues Bekiendtere merkede nu ogsaa snart hvad det gik ud paa, og opførte sig ikke en smule mildere mod Anne. Hun nød næsten ingen roelig Time meere.

Her blev Frue Mason afbrudt ved en Fremmeds Komme. Men hun lovede Børnene, at fortælle Resten efter Bordet.

Sytten-

Syttende Kapitel.

Fromhed. Slutningen af foregaaende Historie

Frue Mason holdt sit Løfte. Saasnart Bordet var afdækket, vedblev hun sin Fortælling saaledes.

Jeg sagde jer kiære Børn! at Anne maatte udstaae meget hos sin Tante. Mange andre Pigrr var maaskee løbet sin Vei, men Anne var klogere og holdt det en Tidlang ud. I hendes Tantes Huus hvor der bestandig kom mange Fremmede, havde hun den beste Leilighed til at lære at kiende Verden og sit eget Hierte. Engang besøgte hun sin Moders Bedstefader; hos ham syntes hun rigtig nok meget bedre om det, og hun havde ogsaa gierne blevet hos ham, men hun kunde ikke bære over sit Hierte at formindske de faae Sparepenge, som den gode Olding havde lagt hen, af sine kummerlige Indkomster, til

sine

sine smaae Børnebørn. Imidlertid blev Opholdet hos Frue Tanten hende Dag fra Dag utaaleligere. Vel fik Anne derved meere Verdens og Menneske Kundskab, hun indsamlede alleslags Erfaringer og havde tilstrækkelig Leilighed til at øve sig i Dyden. Men alle disse Fordeele kiøbtes dog for dyrt med de Forurettelser som daglig tilføiedes hende. Tilmed opvaagnede den Drift til Uafhængighed, som hun arvede efter sin Fader, hos hende. Med eet besluttede hun sig til, at afkaste det trykkende Aag, og leve for sig selv, det maatte gaae som Gud vilde. Det sagde hun sin Tante reent ud. Denne begyndte ganske forskrækkelig at skiænde. Hendes Trudsler og Bebreidelser fik ingen Ende. Hun spaaede den stakkels Anne den skrækkeligste Skiebne. Anne blev roelig og blid. Jeg har, sagde hun, overlagt alt og er bereed paa alt. Stolthed og Grovhed kan jeg umuelig længer taale. Det

giør

gisr een saa ondt, at blive mishandlet af Folk, hvis eeneste Fortrin er Penge. Lad dem taale det, saa kan det. Jeg har nu engang besluttet, at leve for mig selv. Jeg bruger desuden ikke meget. Kan jeg kun nyde mit Stykke Brød i Ro, saa vil det smage mig langt bedre en alle Stege. Maae jeg tage til Takke med Vand! ih nu! saa skal dog i det mindste ingen Taarer falde deri.

Kort Anne drog bort fra sin Tante. Hun havde foretaget sig adskilligt, og kom nu til mig, og spurgte sig til Raads. Hun forsikkrede mig alvorligt, at hun gierne vilde være tilfreds med alt, naar hun kun kunde leve i Ro, og ikke meere blive jaget omkring af Menneskene. Jeg tænkte efter hvorledes jeg vel kunde hielpe den gode Pige. Endelig faldt det mig ind at vi just behøvede en Lærerinde i Skolen. Jeg talte kun saa løseligt derom; men det var ret efter Annas Sind. Hun

paa-

paatog sig dette Lærerembede. Og jeg har nu i 10 Aar været meget fornøiet med hende. Den Nytte hun stifter her, er overordentlig stor.

Anne kom heele Aar igiennem i alle fornemme Selskaber. Men hun trak sig tilbage, valgte den besværlige Forretning, at opdrage Børn og søgte deri sin heele Tilfredshed. Ved begge Deele opnaaede hun sit Øiemed.

Hun lever virkelig, ganske for sig selv. Fra tidlig om Morgenen til langt ud paa Aftenen har hun Børn omkring sig. Men hun lever alligevel ganske fornøiet. Gud er hendes Støtte, Fromhed hendes Trøst. Hendes eeneste Lidenskab er Kierlighed til Sandhed og Dyd. Det mærker man ogsaa tydelig i enhver af hendes Foretagender. Hun synes at sætte sig ganske ud over Verden og dens elendige Beskiæftigelser. Der kommer ingen Selskab til hende, men derfor er hun dog

aldrig

aldrig alene; thi hun beskiæftiger sig altid med Gud. Hun er selv for fattig til at kunde give den Trængende noget. Naar hun seer een, ønsker hun ham altid Got og beder for ham. Jeg fik dette at vide af hendes Bedstefader, som ofte besøger hende.

Nu vil vi ret strax gaae hen til hende, jeg vil kun først klæde mig en Smule om. Det pleier jeg altid at gjøre, naar jeg vil besøge Mennesker, som før have været i bedre Omstændigheder. Ellers lader det, som om man foragtede dem.

Attende

Attende Kapitel.

Besøg hos Skoleholderinden i Bondebyen. Grundet og ugrundet Stolthed.

Frue Mason var snart færdig med sin Pynt. Børnene stak hver sin Blomsterkost paa Brystet, og plukkede ogsaa nogle til Skoleholderinden, som ingen havde i sin lille Have.

De vare ikke langt fra Skolen, da paa eengang den heele Børneſværm kom dem i Møde. Alleſammen vare ret maneerlige og artige. Piger giorde ſit Knix og bleve blodrøde. Drengene ſaae paa hinanden, og ſkrabede ud, ſaa Støvet fløi dem om Ørene.

Skoleholderinden drak juſt ſin Kaffe, for at ſtyrke ſig efter Arbeidet. Efter de førſte Complimenter lagde hun en reen Serviet paa Bordet, hentede nogle Kopper endnu og nødede Selſkabet til at drikke

drikke Kaffe. Man kunde see paa hende hun havde Levemaade.

Samtalen dreiede sig snart hen paa Høsten, og ved denne Leilighed blev den gamle Harpespiller heller ikke glemt. — Hans Landsmænd, sagde Anne, ere nogle snorrige Folk. — Jeg har ogsaa engang været i Wallis, og hørte der adskillige løierlige Ting. Efter deres Foregivende ere de næsten allesammen af Adel, og man kan ikke tænke sig noget latterligere end deres Adelsstolthed. Jeg kom tit ind i en Hytte, der ikke var synderlig bedre end en Hestestald, men hvor Indvaaneren strax dreiede Talen hen paa sin Adel, og talede med Foragt om Kiøbmandsstanden. Den og den af hans Forfædre havde bygget Prækestolen, og en anden havde skiænket Kirken, det kostbare Alterklæde. Den tredie havde ovenikiøbet ladet de hellige ti Bud forgylde op. Jeg kunde behøve en

heel Dag til at opregne alt hvad jeg hørte af det Slags. Men især kom den Pragt, hvormed de vilde ære deres afdøde Beslægtede mig fremmed for. Een fik et kostbart Eftermæle af Marmor, en Anden en grumme stor Ligsteen, forsynet med alleslags Sirater og en Alenlang Indskrift med alle den Afdødes Titler og Dyder. Hvorfor dette Pralerie med en Skabning af Støv. Kun hans udødelige Deel — hans Aand allene, trodser Tidens Ødelæggelser. —

Jeg vil slet ikke forsvare denne Adelstolthed, sagde Frue Mason. Men mig tykkes dog, at den skaffer Menneske-Selskabet nogle Fordeele og er mindre skadelig, end mangen anden Slags Stolthed. Stolthed af Penge, gior Menneskene opblæste og forfængelige. Denne derimod indgyder dem Følelse for Ære, og vogter dem for en lav Tænkemaade. Rigtig nok har den

til

til deels ogsaa onde Følger. Den fornemste heraf er nok denne, at en heel Slægt tilegner sig nogle faae Menneskers Fortieneste, og fordrer derfor særegne Fortrin. Hvo der ikke besidder disse Fortrin, maa staae tilbage overalt, om han endog havde de fortreffeligste Egenskaber. Svage Siæle, bliver ved denne Adel-Stolthed, forledet til de allerforagteligste Daarligheder. Og den forstandige Mand, lagde Anna hastig til, fordrer ingen Bersømmelse, som han ikke selv har erhvervet sig. Alle Mennesker ere berettigede til at være stolte af deres ophøiede Oprindelse. De skylde alle deres kiære himmelske Fader, deres Tilværelse, thi han gav deres første Stamfader Livet. Men de fortiene ikke at kaldes Guds Børn, førend de stræbe efter at blive ham lig. Derfor bør vi aldrig glemme, at Sandhed og Godhed udgiør Siælens egentlige Værd. Søge vi at

erhverve disse Dyder, saa vil vi endog da være lykkelig, naar alt det Tant forsvinder, hvoraf Menneskene hovmode sig, og naar deres Vaabner forraadne ved siden af Tiggerens Pialter. Dyden er allene udødelig mine gode Børn! Sand Værd, grunder sig eene og allene paa god Tænkemaade og gode Handlinger.

Selskabet blev endnu længe sammen, og talede om adskillige Ting. Børnene gik nødig hiem. Deres Agtelse og Kierlighed for Anna, var overordentlig stor.

Nittende

Nittende Kapitel.

Medlidenhed. Lille Grethe og hendes Forældres Historie. Matros Enken.

Kort efter gav Frue Mason Børnene følgende skiønne Lære: jeg har saa ofte sagt Jer mine kiære Børn, at det eene Menneske altid er afhængig af det andet. Gud havde meget vise Hensigter med denne Indretning. Han vilde derved tilskynde os, altid at blive dydigere, at forbedre vore Hierter, og udøve ædel Daad. Naar vi giøre andre Fornøielse, saa føle vi selv Fornøielse. Da føle vi vor udødelige Aands sande Størrelse, som saa gierne fordyber sig i Udsigter paa hiin Side Graven.

Jeg for min Deel har maaskee ikke smagt renere Glæder, i min heele Levetid, end de, en hver Slags Medlidenhed har

skiænket mig. Nu nyelig saae jeg et ulykkeligt Menneske gaae os forbi, og det gav mig Anledning til at tale med Jer, om den Art af Medlidenhed, som bestaaer i at give Almisse.

I kiende jo Grethe, den lille Pige, som jeg saa gierne vil have omkring mig! I tænke maaskee, at jeg gior det for min Skyld? Nei, blot for hendes Skyld er det, jeg gierne vil have hende hos mig, fordi jeg derved faaer Leilighed til at danne hendes Forstand og Hierte. Hendes Tieneste er mig til liden eller ingen Nytte. I seer jo, at jeg for det meeste besørger mine Forretninger selv. Naar jeg er syg, ja det er noget andet, saa antager jeg med Taknemmelighed enhver Bistand, som jeg ønsker at kunde bevise andre. En troere Veninde end min Grethe, har jeg vel neppe i Verden. Jeg kan see paa enhver af hendes Miner, at det er hendes Alvor,

at

at vilde vise mig alle de Villigheder som hun er i Stand til. Derfor holder jeg ogsaa hiertelig af hende, thi det glæder mig altid, naar jeg finder Taknemmelighed hos nogen.

Det var Midtvinters, sagde Frue Mason, da jeg mistede mit eeneste elskede Barn. Kort for var hans Fader død. Da Døden nu ogsaa tog Barnet fra mig, forekom det mig ganske, som om jeg anden Gang tabte dets Fader.

Vinteren stemmede meget got overeens, med min sørgelige Sindsforfatning. Jeg sad hele Timer ved Vinduet, og saae ud over den øde dødstille Egn, som overalt var bedækket med Snee. Alt for gierne saae jeg, naar en Taage steeg op og ingen Soelstraale mere kunde trænge igiennem de tykke Dampskyer. Da saae jeg min Siæls Billede for mig. Kort, jeg følte at jeg var meget ulykkelig, og

Synet af den afdøde Natur, passede fuldkommen til denne Følelse, thi hos mig var alting — dødt.

Sneen smeltede. Jeg gik ud at spadsere. Da gjorde jeg mine Betragtninger over Fuglene, hvorledes de med deres matte kraftløse Vinger, enten flagrede, eller sadde bedrøvede og tause paa de nøgne Grene. Bjergryggene, hvor Sneen var bortsmæltet, vare sorte; kun Spidserne, hvor den endnu hist og her laae i smaae Dynger, vare hvide. Overalt saae jeg Sorgens Farve.

Tankefuld gik jeg omkring i Marken, da jeg paa eengang blev en Mand vaer, der saa meget elendig ud, og dog ikke tiggede. Jeg blev bevæget ved at see ham. Han havde næsten ikke andet end Pialter paa Kroppen, og alle hans Lemmer rystede af Kulde. Man kunde see ham Hungeren ud af Øinene. Jeg greb i Lommen, og gav ham — jeg veed virkelig ikke hvor

meget.

meget. Jeg ynkedes formeget over Manden, til at give mig Tid at tælle Pengene af. Han greb min Haand, faldt paa Knæe, og var nesten ude af sig selv, af Glæde. Han forekom mig som een, der havde opgivet alt Haab, og nu paa engang blev reddet. Hans Stilling — thi intet Menneske bør knæle for det andet! hans Stilling altsaa, hans heftige overordentlige Taknemmelighed, bragte mig ganske ud af min Fatning. Først efter nogle Minuters Forløb kunde jeg tale med ham. Jeg blev nu overbeviist om, at han ganske uskyldig var kommen i denne elendige Tilstand. Ved Slutningen af hans Fortælling, gav han mig at forstaae, at jeg slet ikke kunde forestille mig, hvor stor en Velgierning jeg havde beviist ham. Af dette Vink, sluttede jeg, at han maatte have havt den Hensigt, at tage Livet af sig selv, for ikke at see hans Barn om-

komme, som i Ordets strængeste Forstand, var halv død af Hunger.

Jeg kan umuelig fortælle jer hans Lidelser omstændelig! Jeg maae fatte mig kort. Hans Kone havde nylig lagt i Barselseng. Mangel paa Pleie og Næring, og alt hvad en Barselkone behøver, foraarsagede hendes Død. Vor Grethe, det arme Barn, laae nu der, elendig og hielpeløs. Det Bryst, som havde ernæret hende, var koldt. Hendes Fader vidste slet ikke hvad han skulde begynde med hende. Af alt dette vidste denne lille uforstandige Skabning slet intet. Hun smilede af mig, da jeg traadte hen for hendes Vugge. Jeg lod hende hente hiem til mig. Nogle Aar derefter døde hendes Fader. Fra den Tid af, er Grethe bleven en Gienstand for min Omsorg. At opfylde en Moders Pligter imod hende, var min behageligste Beskieftigelse. Derved blev den Bedrøvelse

mindre

mindre, som ellers altid omtaagede min Siæl. Oh, mine Børn, I veed ikke hvor mange Ulykkelige der er, som hverken have at bide eller brænde!

Hengivenhed i Guds Villie, lærte jeg ikke længe efter denne Begivenhed af en fattig Kone, der uden at vide det, var en ægte Filosofinde.

Hun havde mistet sin Mand, som var Matros. Da hun ingen Dødeattest kunde tilveiebringe, saa nød hun ei er hans Død, heller ikke meere af hans Sold. Hun kom til mig, og bad om Silkelapper, hvoraf hun forfærdigede Syepuder, af hvis Salg hun ernærede sig. Hendes Sørgeklæder vare sammenlappede af saa mange Slags Klude, af allehaande Farver, at man skulde troe, at det var et Kiendetegn, paa hendes mangfoldige Elendighed. Det forholdt sig desuagtet ganske anderledes med hende. Konen var fornøiet og stille.

Hun

Hun bar sine Lidelser, og sin Mangel med den største Taalmod. Efter hendes Mands Død, var ogsaa et Barn død for hende. Hun havde neppe det tørre Brød; og dog beklagede hun sig ikke. Jeg glædede Enkens Hierte, og det giorde mit eget glad.

Dog jeg bliver tungsindig, kiære Børn! Nu vil vi beskiæftige os paa en anden Maade. Jeg vilde kun vise jer, at Medlidenhed er en meget fortreffelig Egenskab. Udøve vi den imod vore Medmennesker, saa finde vi selv en Beroligelse der, hvor al Trøst synes at være forsvunden for os. I slige Tilfælde blive vi overbeviist om, at Guds Kiærlighed boer i os, og hvor den er, der forsvinder al Sorg og Kummer.

Tyvende

Tyvende Kapitel.

Besøg hos Madam Sandrue. Færdighed. Frem for alting Sieleadel.

Om Eftermiddagen giorde Frue Mason tilligemed Børnene et uventet Besøg hos Madam Sandrue. Hun sad just i Haugen, og spillee for sine Smaae, der dandsede paa Grønsværen. Hun lagde strax sin Cithar fra sig, og skyndte sig at modtage Selskabet. Frue Mason bad hende blive ved at spille, og Børnene gave hende ogsaa mange gode Ord. Da hun igien begyndte at synge, hviskede Maria til Frue Mason: jeg veed ikke hvad jeg jo vilde give, hvis jeg kunde synge saa skiønt! Maria sagde vel dette sagte, men dog hørte Madam Sandrue det. Min kiære unge Veninde svarede hun smilende, de sætter for høi Priis paa en blot

blot Færdighed, som vel tiener Dyden til Prydelse, men uden sand indvortes Værd, er i sig selv et Intet. Ja jeg vil endnu sige dem mere! Ingen kan bringe det til Fuldkommenhed i nogen Kunst, naar han ikke finder Fornøielse i det sande Ædle og Gode. Kun den som blot seer paa Overfladen, kan agte et Malerie for sine skiønne Farver. I Musiken, kan vel Triller og hastige Løb kildre Øret; men Hiertet bliver sikkert ikke rørt derved. Kun det Enkelte og Ukunstlede høre vi gierne. Kun det er i Stand til at opvække vore Lidenskaber! Min Mand har megen Smag for de skiønne Kunster, og i denne Henseende, saavel som i enhver anden ønsker jeg at være hans troe Ledsagerinde giennem Livet. Ved hans Samtaler har min Smag forbedret sig, og den nøie Kundskab jeg har om hans Dyd, formeerer min Kiærlighed til alle Mennesker.

Han

Han lever ganske adskilt fra Verden, og har Forretninger den heele Dag. Naar nu Aftenen kommer og de Smaae er i Seng, synger jeg sædvanlig noget for ham. Jeg giør mig Umage for at fornøie ham, og jeg kan see paa hans Øine at det behager ham.

Derved faaer altid mit Spil et blidt kraftfuldt Udtryk. Naar han undertiden ikke er i godt Luune, giør jeg mig særdeles Umage for at jage Rynkerne bort af hans Pande, og lykkes det mig, forekommer min Stemme mig altid meget behagelig.

Meget rigtig, sagde Frue Mason, man burde bestandig anvende sine Færdigheder til at fornøie sig selv og sine Huusfolk. Dyd er uundværlig. Den er Grundvolden til alt det som er got og nyttigt. Men vi ønske gierne, at forbeholde os noget, for dem vi elske. Vi studere vore

Ven-

Venners Smag, og lade den ofte blive vor Rettesnor, kun maae vi, naar vi gjøre det, see meere paa at vi uddanne vore egne Færdigheder end paa slaviſk at efterligne andre. Læg vel Merke til, mine Børn, hvorledes Madam Sandru bærer ſig ad! Hendes Færdigheder tilhøre blot hendes Venner, men hendes Dyder den heele Verden.

Jeg maatte have en meget forfængelig lavttænkende Siel, vedblev Madame Sandrue, hvis jeg vilde gjøre mig til af denne Verdens Bifald, ſom beſtandig dømmer efter Skallen, og agter kun ſaadanne Færdigheder, ſom ikke give min Karakteer noget virkeligt Fortrin. Nei kun mit eget Hiertes Bifald, kun min barnlige Stræben efter at behage den Allerhøieſte, kan hæve min Siel. Jeg føler at jeg er ſkabt til Nydelſen af uudſigelig Lykſalighed, om jeg endogſaa i dette

Liv

Liv nyder kun en lille Forsmag deraf. Jeg søger bestandig at vedligeholde disse Forestillinger, og den Glæde at gjøre Got. Men især holder jeg mig for lykkelig, naar jeg kan gjøre de Mennesker, som jeg elsker en Fornøielse, og dertil driver ikke Forfængelighed, men en sm Tilbøielighed mig.

Min Sang, mine Tegninger, alle mine Handlinger bære Præg af mit Hierte. Naar jeg formeerer mine Børns uskyldige Fornøielser, og tillige kan forbedre dem, ere da ikke mine Færdigheder virkelig til Nytte? Ligeledes forholder det sig, naar jeg oppynter vore smaae Værelser, med mine Tegninger. Min Mand glæder sig, og glemmer derover at Værelserne er saa eensomme.

Naar han kommer hiem og finder Nethed allevegne, giør han sig hvergang ret tilgode derover. Men han allene er Skyld i denne Nethed, som vilde lade

meget

meget tvungen, dersom den ikke blev til af dydige Bevæggrunde.

Tag ikke ilde op, at jeg har fluddret saa meget her om! jeg taler alt for gierne om denne Sag. Det var min Hensigt, mine kiære Børn! at berigtige deres Begreber, men derfor maae de ogsaa see en Smule giennem Fingrene med mig.

Hr. Sandrue forsøgede nu Selskabet, og bragte det fortreffelig Frugt. Efterat Kaffeen var drukket hentede Madame Sandrue sine Tegninger. Efter Børnenes gientagne Bønner, spilte hun siden paa Harpe for dem og hendes Mand accompagneerte hende. Børnene begyndte at dandse, og enhver af dem fik sit kiæreste Stykke spillet.

Den gode Madam Sandrue! den kiære Madam Sandrue! raabte Børnene i et væk, da de kom hiem igien. Vi fornøiede os ret hos hende! jeg kan slet ikke sige dig, lille Søster, sagde Marie, hvor-

for

for jeg blev saa glad, hvergang Madam Sandrue snakkede til mig. O! det er en herlig Kone vedblev Karoline. Man kan see Godheden ud af hendes Øine! Det har I Ret i Børn! sagde Frue Mason. Men glem heller ikke, hvorfor hun er saa god. Det kommer blot af, at hun holder Sandheden i Ære, og meener det hierteligt got med den heele Verden. Jeg er ganske overbeviist om, at hendes Kierlighed strækker sig fra den mindste Orm lige til Gud, alle Væseners Skaber. Den som tænker saaledes, maae naturligviis i alle sine Handlinger røbe sin Godmodighed.

Et og tyvende Kapitel.

Smerte. Standhaftighed. Ubestemthed.

Børnene legede i Haugen. Frue Mason havde sat sig i en Krog og læste; med eet hørte hun et forskrækkeligt Skrig. Det var Caroline. Hun løb ind i Huset, som om der var Ild i hende. Marie gik strax til Frue Mason og fortalte hende hvad der var forefaldet. Caroline havde drillet et Par Gedehamse, og disse havde ganske artigt stukket hende. Frue Mason lod strax lægge Omslag om Saaret, og giorde sig al muelig Umage for at lindre Smerterne. Men Caroline blev ved at skrige i et Væk, som om man stak en Kniv i hende, og opførte sig overhovedet meget eensoldigt og uartigt.

Smerterne holdt snart op, men nu talte Frue Mason meget alvorligt med

Caroline.

Caroline. Det er en Skam, sagde hun, at saadan en stor Pige skriger saa meget over en Smule Smerte. Det vidner om en meget svag Aand.

Det er et ubedrageligt Bevis for, at du endnu ikke duer til noget Vigtigt. Hvor meget Ubehageligt kommer jeg endnu til at sige dig derom Caroline.

"Det Udtryk: Dyd betyder egent-
"lig Styrke. Sielens Styrke er Grund-
"volden til enhver Dyd. Og vi maae søge
"at opnaae Dyd, siden vi i Følge vor Na-
"tur ere svage Skabninger og ingen Styrke
"besidde, uden kun i vor Villie og vor
"Bestemthed."

Børn føle meget tidlig Legems Smer-ter. Derved skulde de vænne sig til, naar de engang komme til moden Forstand, at bære Sielens Lidelser med Taalighed. Legemlige Lidelser ere paa en vis Maade deres første Prøve. Derfor lider jeg saa

got,

got, at Børn gjøre sig Umage for at undertrykke sin Smerte. Mennesker, som i sin Barndom, græde over enhver Smaating, opnaae neppe, saalænge de leve en vis Grad af Sielestyrke og Fasthed. De vil aldrig kunde opsvinge sig til den, som langt heller udstaaer all muelig Kummer og Elendighed, end begaaer en slet Handling. Just heri bestaaer den væsenlige Forskiæl mellem store og smaae Siele. Hiin kan udholde Lidelsernes Vægt, denne derimod segner under Byrden, thi han er ikke Herre over sit Legeme, og dog vilde han sikkert beherske det, naar han kun vidste hvilken Magt han havde over det, og giorde sig Umage for at betiene sig af denne Magt. Den gode Gud, som ikke lader den mindste Modgang uden høist vise Hensigter, møde os, skikke Børnene først Sygdomme, for derved at vænne dem til Taalmod og

Stand-

Standhaftighed; lære de lit efter lit at udholde disse, saa ere de derved allerede komne Dyden et Skridt nærmere.

Saaledes forholder det sig ogsaa med Hunger og Kulde. Rigtig nok smerter begge Deele os, men de ere dog virkelig intet Onde. De lade os føle hvad de Fattige føle, og lære os at være barmhiertige. Tusinde af vore Medmennesker maae heele Dagen igiennem udstaae det, som vi neppe et Par Minuter vilde taale uden at knurre. Hunger har desuden sin særegne Nytte. Naar I ere sultne, saa pleie I ikke at betænke jer saa længe som ellers, paa hvad I helst gidde spiist. See! der har I allerede en barnagtig og urimelig Sorg mindre.

Naar I ere syge, og maae tage et modbydeligt Lægemiddel ind, saa vægre jer ikke for længe derfor. Svælg det kun friist ned! I maae jo dog tage det! og

hvad

hvad hielper det jer da, at I giøre saadanne stygge Grimasser. I opvække kun Ækkelhed hos andre Børn som see derpaa.

Skal I have en Taud udtrukket, eller noget andet smerteligt skal foretages med jer, som aldeles ikke kan undgaaes, saa foresæt jer fast: nu skal det skee! Opsæt det for alting ikke! Søg ingen Udflugter, hvis det nu engang ikke kan være anderledes. Naar jeg seer et Barn handle saaledes, saa kunde jeg kysse det ret af Hiertet. Saadanne Børn har jeg grumme gierne omkring mig. Thi jeg seer allerede tidlig paa dem, at de engang vil blive nyttige Medlemmer af det menneskelige Selskab. Thi deres Opførsel er en Forberedelse til ædle Handlinger.

Troe mig Børn! hvis I ikke vænne Jer til at være taalmodige i Smerter saa kan I i jeres heele Levetid ikke modstaae

nogen

nogen Lidenskab. Kan I først udholde legemlige Smerter, saa vil det ogsaa lykkes jer at overvinde Sielens langt bittrere Lidelser. I modnere Alder har I ikke nødig, at søge alle Slags Adspredelser, hvis smaae Lidelser møde jer. I vilde ikke sætte Dyden, Livets væsenligste Lykke tilside, for at undgaae en Modgang, der maaskee kun kan bekymre jer nogle Øieblikke.

Jeg sætter ikke synderlig Priis paa det Menneskes Kierlighed, som ikke kunde overtale sig til at taale Hunger og Kummer af Kierlighed til mig. Den besidder ingen sand Velvillie, som frygter for de Ubehageligheder man uundgaaelig maae møde, naar man vil være sine Medmennesker nyttig.

Der gives en Slags Stolthed, en vis ædel Siele-Følelse, som jeg beundrer meget. Jeg har merket Spor deraf hos

Marie. Hun beklager andre, men i det hun gior det, yttrer hun tillige, at hun vilde anſee de ſamme Smerter for intet, derſom hun ſelv maatte udſtaae dem. Hun tager ſig Andres Lidelſer mere nær end ſine egne; jeg har endnu aldrig ſeet hende grøde over legemlig Smerte.

To og tyvende Capitel.

Reise til London.

De to Smaapiger bleve Dag fra Dag bedre. I Carolines skiønne Ansigt tegnede sig lit efter lit en meget forstandig Mine, og Hiertens Godhed, gav hendes Øie det Blik, der altid er saa rørende og fortryllende. Deeltagelse i vore Medmenneskers Skiebne, opvækker deres Tilbøielighed. Deraf kom det sig, at Caroline blev agtet langt meere for sin Hiertens Godhed end for sin Skiønhed.

Maries Dømmekraft tog daglig til. Hun blev erfaren, og hendes sunde levende Følelse stadfæstede Fornuftens Domme i hendes Siel. Frue Mason glædede sig særdeles over at disse gode Børns Aandskræfter udviklede sig saa mærkelig. Imidlertid

kom et Brev fra deres Fader, som opholdt sig i London, hvori han yttrede det Ønske, at tage dem paa nogen Tid hiem til sig. De skulde kun blive i London Vinteren over, for at tage Deel i de beste Læreres Undervisning; en Fordeel, som man rigtig nok ikke kan have paa Landet. Desuagtet var det Frue Mason meget imod at Børnene skulde hiem. Hun besluttede at ledsage dem, og nu begyndte man strax at giøre Anstalter til Reisen.

Den saa længe ønskede Morgen kom; dog vare Børnene ikke ganske vel tilmode, da de steeg i Vognen. Det gik dem nær, at de skulde forlade Landet, og alligevel glædede de sig over, at faae Hovedstaden at see. Haabet tørrede snart Taarerne af deres Kinder, især da der slet ikke blev tænkt paa, at skilles fra Frue Mason. Synet af Høsten var dem nyt. Hækkerne saae saa buntede ud; Træerne vare ganske nøg-

nøgne! men det rørte dem slet ikke. Nu havde de ingen Tid til, at gisre Betragtninger derover. London, London var deres eeneste Tanke.

Strax efter deres Ankomst dertil, spadserede de omkring overalt. Alt hvad de saae, forekom dem nyt og forunderligt, og førend de bleve en Smule hiemme der, hørte man slet intet fornuftigt Spørgsmaal af dem.

Deres Smaapunge vare temmelig tunge af alleslags Foræringer. De bad Frue Mason om Tilladelse til at kiøbe adskilligt, som de behøvede. Deres Begiæring var billig og blev dem tilstaaet.

Tre og tyvende Capitel.

Medlidenhed. Indkiøb. Boghandlerinden. Sørgelige Følger af opsat Betaling.

Pigerne gik forbi adskillige Kramboder, hvor de snart fik Lyst til et, snart til et andet. Børn, sagde Frue Mason, giv dog ikke jeres Penge ud paa engang. Vel vil I møde mange Tiggere paa Gaderne i vor kiære Bye, men alle maae I rigtig nok ikke give noget. Dog vil I finde mange som er eders Gave værd. Opvækker een eders Medynk, saa er det billigt I betale ham derfor. Falder den Tanke jer ind: Den Karl er en Bedrager! han fortiener ikke noget! saa lad jer ikke derved afholde derfra. Som oftest er det Gierrighed, som hviſker os saadan noget i Øret, undertiden er det vel ogsaa Menneſke-

neskekierlighed, som siger os, at vi ikke ved uoverlagt Rundhed maae understøtte Dovenskab og Bedragerie; men jeg for min Deel vilde i saadanne Tilfælde hundrede Gange lade mig bedrage, end kun en eneste Gang have Ret.

Nu bleve de staaende uden for en ganske lille Bod. Frue Mason havde just med Billie valgt den. Eierne af saadanne smaae Boder, sagde hun, har nok ikke synderlig Afsætning. Det er altsaa billigt, at vi lade vore Penge komme til dem; tinge kan jeg dedtuden ikke, man maae betale Varene efter deres Værd.

Børnene havde i Sinde at kiøbe sig en vis Slags Lommebøger, men da de ikke fandt dem i den Bod, de tilfældigviis vare komne ind i, vilde de strax have gaaet igien, men Frue Mason bad dem bie lidt endnu. Boghandlerinden havde tiltrukket sig hendes Opmærksomhed. Det

var hende paafaldende, at Konen saa ivrigt anpriſede ſine Vare, og var saa overordentlig forekommende i at fremviſe dem. Der maae ſtikke noget under tænkte hun. I har giort Madammen saa megen unsdvendig Umage, sagde hun til Børnene. Bøgerne ere rigtig nok langt bedre og dyrere, end de I vilde kiøbe. Men tag dem kun. Hvad de koſte mere end de andre, skal jeg nok lægge til. Ved diſſe Udtryk glindſede Glæden tydelig i Boghandlerindens opſvolne Øine. Frue Maſon saae nu ſin Formodning mere beſtyrket. Tør jeg vel ſpørge dem kiære Madame! sagde hun i en rørende Tone, hvad der feiler dem. Man kan ſee paa dem, at de har grædt. Maaſkee er jeg saa lykkelig at kunde trøſte dem. Boghandlerinden braſt i Taarer. Min bedſte Madam, svarede hun, de har i Sandhed allerede trøſtet mig. For de Penge, jeg har

faaet

faaet af dem, vil jeg kiøbe noget Mad ind. Mine stakkels Børnebørn lide Hunger, og deres ulykkelige Fader ogsaa. Gud hielpe os! Han sidder i Arrest. Jeg har aldrig foreſtilt mig, jeg skulde opleve den Jammer. I Gaar døde hans Kone. Gud vilde troſte hende. Jeg troer ganske viſt, at Kummer allene har bragt hende under Jorden. Havde hun kun faaet sin Mand endnu engang at see! han har allerede sadt over et halvt Aar. Jeg kan ikke skaffe fleere Vare i Boden, og kan ingen betale; min Credit tager af, og Handelen gaaer det daglig slettere med. Var hans Gield betalt, saa kunde han dog staae i Boden igien, og vi fik atter en Smule Penge mellem Hænderne. Det allerværſte er, at vi har saa megen udeſtaaende Gield, som vi ikke kan faae indbreven. Folk behandler os, saa det er Spot og Skam. Der er nogle imellem, som

holde Hest og Vogn, og leve hver Dag herlig og i Glæde. Men naar de skal betale en af os, saa har de aldrig Penge. Sommetider er det rigtig nok sandt, at de ikke har en Skilling i Huset, men hvorfor skal det da ogsaa være saa stort med dem? Vi vilde nødig kræve dem, vi kunde vel forudsee, at vi saa tabte deres Søgning, og at de vilde tage deres Varer et Andetsteds. Men da vi, saa at sige, stod i Vand til op under Armene, bleve vi nødte dertil, og da gik det ligesom vi havde tænkt. De tage sine Vare hos andre, vi maae see derpaa og komme hverken nu eller nogensinde til vore Penge.

Ak min beste Frue! De veed endnu langtfra ikke alt, hvad der gior mig Livet suurt. Førend denne Ulykke hændtes min Søn, var han en ordentlig og arbeidsom Mand. Han drak aldrig mere end han kunde taale. Men nu? ja nu er han ikke

mere

mere det samme Menneske. I Arresten har han ikke noget at bestille, seer De, saa blev Tiden ham lang og saa desuden Sorg og Kummer! Nu fik han fat paa Brændeviins Flasken, og drak saa længe han kunde. Da jeg fik det at vide, gik jeg til ham; og satte ham i Rette for denne afskyelige Last. Ja, du gode Gud! hvad kunde det hielpe? Han beed mig oven i Kiøbet af. Jeg vidste vel meget af det, sagde han, hvorledes han var til Mode. Han maatte drukne sine Griller; og saa bandede og svor han dertil, saa Haarene reiste sig paa mit Hoved. Jeg har i min hele Levetid, aldrig hørt eller seet saadan noget af ham. Jeg har opdraget ham til alt hvad som got er, han var mig ogsaa ret lydig. Men nu giør han saadanne afskyelige Streger, og jeg mærker ikke den ringeste Lydighed hos ham længere. Han bryder sig ikke mere om sin Moders Taa-

rer end saa; (Den stakkels Kone kunde neppe faae Ordene frem af bare Sorg.) Ja, blev hun ved, han vil ikke hvile, førend han har bragt mine graae Haar i Graven. Og dog gior det mig Ondt for den arme Skielm. Der sidder han i det forbandede Hul, og har bare forrykte Karle omkring sig, som ikke bryde sig om Gud eller om hans hellige Ord, og hele Aaret igiennem ikke bede et Fadervor. Kunde jeg kun vænne ham af med det forbømte Drukkenskab! heele Dagen staaer Flasken paa Bordet; hans salige Kone maatte tage Klæderne af Livet og sætte dem ud, for at skaffe ham Brændeviin. Ak! hvor har den gode Gud dog meent hende det got, siden han tog hende til sig. Hun har nu ikke nødig at frygte for, at det skal gaae hende som mig, at hendes Børn skal drive Spot med hende.

Nu traade den ulykkelige Kones Børneborn ind i Stuen. See der engang, sagde hun, de stakkels uskyldige Børn! Jeg kan sandfærdig ikke ernære dem mere. Jeg maae sætte dem i Spindehuset! Gud forlade dem, som er Skyld deri! Ak! hvis de fornemme Folk vidste det! vidste de, at de styrte heele Familier i Elendighed, ved sit vellystige Levnet! Paa hiin Dag vil der fældes en forskrækkelig Dom over dem. De Fattiges Sved og Blod, som de Fornemme spotte med, raaber til Himlen.

Frue Mason var inderlig rørt. Hun efterlod den stakkels Boghandlerindes Børneborn en lille Foræring. I det hun gik bort sagde hun, at de med det første skulde tales ved igien.

Stille og bedrøvede gik Børnene ved Frue Masons Haand igiennem nogle Ga-

der

der. Hun overlod dem med Villie til sine egne Betragtninger. Endelig afbrød hun denne Taushed. Jeg haaber, mine Gode, sagde hun, at I nu har lært at tænke. Medlidenheds Følelse er ikke eders Hierter ubekiendt. Behøver jeg vel at gjøre Jer opmærksom paa den stakkels Kones Tilstand, som vi nys forlod? O! de Folk, som kan betale sin Gield, og dog ikke gjør det, stifter mere Ont end de maaskee tænke. Hvor mange Penge kaste de ikke bort, for at blive udraabte for Stormodige. Hvor ofte fælde de ikke unyttige Taarer over et Sørgespil, eller ved Giennemlæsningen af en rørende Bog. Det kalde de Følelse — Ædelmodighed — Følsomhed. — De Elendige! — Som om Retfærd, ikke ogsaa var en Dyd; den, som er Grundvolden til alle øvrige Dyder, men den kiende de ikke og agte de ikke.

Ved

Ved at glemme den, styrte de den arbeidsomme Mand i Elendighed, forlede ham til Laster, overvælde hans hielpeløse Børn med Jammer, og afnøde den aldrende Enke Sukke og Taarer.

Fire

Fire og tyvende Capitel.

Armod. Lediggang. Ødselhed og Ædelmodighed. Velgiørenhed. Sparsomhed.

Det Indtryk som Boghandlerinden og hendes Fortælling havde giort paa Børnene, blev lidt efter lit svagere. Caroline bad saa længe om Tilladelse til at kiøbe den ene Bagatel efter den anden, til hun ingen flere Penge havde.

Saasnart Frue Mason merkede det, søgte hun efter en Ynkværdig, og den fandt hun snart. En fattig Kone klagede sin Elendighed for hende, og hendes hentærede Ansigt viste tydelig, at hendes Klage var grundet. En ligesaa ynkværdig Skabning hængte ved hendes Bryst, og som neppe syntes at kunde faae saa meget Die, som var nødvendig til at befugte dets tørre brustne Læber.

Frue

Frue Mason fik at vide, at hun boede paa et Qvistkammer i Naboelauget. Hendes Mand havde i lang Tid ikke kundet fortiene noget, og nu laae han syg. I den Mesters Værksted, hos hvem han havde arbeidet, var det lit efter lit gaaet i Staae. Hans bedste Kunder vare saa forgabede i fremmede Vare, og hans maatte forædes i Pakhuset. Han maatte følgelig afskedigede en Deel af sine Arbeidere, og da disse ikke saa lige fandt nogen anden Beskiæftigelse, kom de derved i Nød og Mangel. Sandheden af denne Beretning blev efter Frue Masons Forlangende stadfæstet af en Kiøbmand. Han føiede endnu til; at en stor Deel af hine Ulykkelige, som uden at blive beklagede, bringes til Galgen, bleve i Begyndelsen blot ved uundgaaelig Ledighed, forledet til Laster.

Frue Mason bragte Børnene med sig, til den stakkels Kone paa Qvistkammeret.

Da

Da de klattrede op af den mørke Trappe, stank det saa afskveligt i det elendige lille bitte Huus, at de neppe kunde udholde det. I hver Kammer boede en heel Familie, der var saa ængstlig beskiæftiget med sit elendige Livs Ophold, at de slet ikke turde tænke paa at nyde endog den mindste Glæde. Forhungrede nedslugede de sit knappe Maaltid, uden at ækles over de ureene Kar, hvori det var tillavet; kan vel det Menneske tænke paa Reenlighed, som slet ikke veed, hvor han den næste Dag skal faae Brød fra. Saaledes selskaber Fortvivlelse sig til Armod, og Sygdomme, som ved den Levemaade er uundgaaelig, forøge Elendigheden.

Den stakkels Kone førte dem ind i en lav Rede, som hele Aaret igiennem ingen Soelstraale oplyste. En mager Mand med et bleggult Ansigt og langt Skiæg, sad rystende og sittrende ved nogle

Steen-

Steenkul, som laae paa en gammel sønderbrudt Rist. Ved Siden af ham krøb to af hans Børn halvnøgne om paa Gulvet, og indaandede den samme usunde Luft som han. I deres huule Øine var intet Spor af Ungdommens Munterhed at see, alt for tidlige Rynker viste sig paa deres lange slappe Ansigter. Deres Liv var allerede visnet i sin Knop, sammenkrumpet førend den endnu havde udviklet sig. En Frost, en dødelig Frost havde tilintetgiort Forældrenes Haab. De stakkels Børn syntes kun at være komne i Verden, for en Tidlang at krybe om derpaa, udstaae Smerter, og døe.

Frue Mason lod sig merke med, at Børnene skulde understøtte den trængende Familie med Penge. Caroline heldede med Hovedet og blev blodrød. Hun ønskede ved sig selv, at alt det Krammerie, som hun saa ubetænksom havde kiøbt, laae

paa

paa Havets Bund. Imidlertid tog Marie sin Pung, frimodig op, og gav hvad hun havde, og Caroline bad Frue Mason om Tilladelse til at give det mindste Barn sit Halstørklæde.

Frue Mason bestilte den arme Kone hiem til sig, og gik tilligemed Børnene bort fra den vedergvægede Familie.

Caroline kunde naturligviis ikke vente andet en Daddel af sin oprigtige Veninde. Det glæder mig, sagde Frue Mason at dette Tilfælde indtraf. Det vil overbevise dig om mit Barn! at Stormod og Ødselhed umuelig lade sig forene med hinanden. Oekonomie og Selvfornægtelse er unndgaaelig nødvendig i enhver Stilling i Livet, naar vi vilde handle ædelmodig og efter Retfærdigheds Forskrifter.

Marie vil sove saa sødt i Nat. Ingen daarlig forfængelig Tanke vil spøge i hendes Hoved, og forstyrre hendes Roe.

Fø-

Førend hun lukker sine Øine, vil hun takke Gud, fordi han gav hende Leilighed til at være et Redskab for hans Barmhiertighed. Kan vel de Bagateller, som du kiøbte, Caroline, skiænke dit Hierte saadan en Glæde.

Egenkierlige Folk spare sine Penge, blot for at kunde tilfredsstille sine Lyster og Tilbøieligheder med dem. Gode Mennesker undertrykke disse Tilbøieligheder, og overlade sig til det menneskelige Hiertes langt ædlere Driver. Hvis vi bortøsle vore Penge paa en unyttig Maade, saa bestiæle vi de Fattige, og berøve vor Siel sine skiønneste Glæder. Ønske I at gavne, saa beherskt eders Tilbøieligheder; forekom den Ulykkelige, og tøv ikke til han bønfalder jer om Hielp. Paa Landet veed I vel er saadanne hiertersrørende Optrin langt sieldnere. Men i store Stæder møder man næsten i hver Krog slige

Ulyk-

Ulykkelige, som de vi i Eftermiddag besøgte. Mange af disse Familier kunde blive reddede, hvis alle de Penge, som udgives til tusinde unyttige Ting, eller bortøsles paa den uforsvarligste Maade, anvendtes til deres Understøttelse.

Fem

Fem og tyvende Capitel.

Frue Masons sidste Tale til sine Elever.

Dagen førend Frue Mason skulde skilles fra sine Elever, kaldte hun dem til sig, og greb deres Hænder. Taarene traadde den gode Kone i Øinene Jeg er bekymret for jer mine gode kiære Børn, sagde hun. Fra nu af, maae I, af egen Drift følge Dyden, som jeg Tid efter anden søgte at indprænte jer. Med Længsel, venter jeg efter den næste Sommer, for at see hvor vidt I har bragt det, i denne tunge Forretning.

Vi beskiæftigede os undertiden med meget vigtige Samtaler, og jeg beder jer indstændig, forglem ikke de Anmærninger, som jeg da giorde.

Saa

Som den sidste Forærings, overgiver jeg jer her en Bog, hvori alle de Ting, som vi have afhandlet sammen ere optegnede. De smaae Historier som forekomme deri og som tiene til at oplyse Underviisningen vil i visse Maader giøre den mundtlige Underholdning med mig unødvendig. Hvad Anmærkningerne angaae, saa er der maaskee een eller anden, som I endnu ei fuldkommen forstaae, men naar jeres Forstand modnes, vil I nok indsee heele deres Nytte.

Vogter jer for Vrede! vær medlidende! elsker Sandhed! erindrer jer at Religionen er den eneste sande Kilde til all Glæde og all Beroligelse. Det er Pligt at bede; glem aldrig denne Pligt! lær af Erfaring hvor trøsteligt det er Menneskeet naar han fortroer den gode og vise Fader, i hvis Hænder vor timelige og evige Lyksalighed hviler alle sine Bekymringer og Sorger.

Jeres

Jeres Fader vil hereftter give jer bestemte Lommepenge. I har allerede følt den Glæde, som flyder af Velgiørenhed. Forglem ikke, at man maae undertrykke uordentlige Lyster, maae ikke give sine Penge ud til ubetydelige Smaaeting, naar man i vigtige Tilfælde skal kunde udøve en ædel Daad. Vil I gjøre Got, saa giør det hurtigt og tøv ikke. Huft, at I kun er Herre over det nærværende Øjeblik, og at man gjør sig skyldig i en stor Feil, naar man forsømmer endog den mindste af sine Pligter.

Fra nu af betragter jeg jer, som mine Veninder. Jeg vil lægge nøie Mærke til jeres Fremskridt i det Gode. Skriv mig brav tit til; I skal hvergang faae punktlig Svar. Men lad alt, hvad I skrive komme fra Hiertet, og dølg aldrig, hvorledes I ere til Mode der. Det skulde giøre mig Ondt, om I nogensinde fortaug

en Sandhed, blot for at anbringe et stir-ligt Udtryk, som skulde overtyde mig om eders Agtelse og Kierlighed.

Og nu — lev vel. Naar i tænke paa jeres Veninde, saa erindre jer ogsaa om hendes Lærdomme. Jeres Kierlighed til mig, maa give de Sandheder, som jeg søgte at indprænde jer, mere Vægt. Og vil J belønne mig for min Omsorg; saa lad mig snart høre, at J ere dydige og handle dydigt.

L. Kruse.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS